

Estadis de nacionalitat

El que hem dit fins ara sobre els drets i els deures de la nació i de l'Estat que li administra els serveis, tant que hi sigui sola com en companyia d'altres, seria molt clar si el món es compongués de nacions pures i ben delimitades.

La realitat és molt distinta. Els Estats polítics estan ben delimitats territorialment, perquè l'Estat és una organització visible; les nacions no ho estan, perquè la nació és un esperit invisible que informa més o menys perfectament la matèria i, per tal, manifesta més o menys perfectament les seves característiques. Per això, en l'adaptació dels serveis culturals i jurídics que l'Estat té el deure de retre a la nació o a les nacions del seu territori, cal procedir moltes vegades per aproximació. On la nacionalitat és ben acusada, el deure de l'Estat no ofereix cap dubte: on la nacionalitat està difuminada i no arriba a produir el complex psicològic col·lectiu de consciència i voluntat, el deure de l'Estat de prestar els serveis d'ordre espiritual en consonància amb l'esperit nacional és difícilment formulable i, per això mateix, pràcticament inexistent. Un deure vague no és cap deure.

Així, l'Estat pot trobar-se, dintre l'àrea de la seva sobirania, amb les següents categories de nacionalitats:

1. Nacionalitat pletòrica. — La llengua i la cultura han creat un tipus de civilització superior, que influeix en els pobles veïns, ja per via d'assabentament, ja per via d'imitació, ja per via d'adopció plena, a manca d'un tipus nacional plenari. Exemples: la França del Nord, Anglaterra, Prússia.

2. Nacionalitat plena. — La llengua i la cultura han creat un ambient de civilització suficient per a formar els propis ciutadans,

però mancat ja (o encara) de força d'irradiació per a ésser adoptat per altres pobles. Exemples: els Països escandinaus, Grècia, Txecoslovàquia, Polònia.

3. Nacionalitat semiplena. — Hi ha una llengua i una cultura pròpies, que elaboren una consciència i una voluntat de suficiència pròpia bastants per a connotar una nacionalitat inconfusible, però la força educativa, el motlle d'esperits no és suficient (ja no ho és: decadència; encara no ho és: naixença o renaixença), i de grat o per força ha de sofrir la concurrència d'una o diverses cultures estranyes. En el cas de decadència, les cultures estranyes van guanyant un terreny que la pròpia va perdent; exemple: Gal·les, la Silèsia d'abans de la guerra. En el cas de renaixença, la puja de la cultura pròpia va esvaint paulatinament les estranyes: la Txecoslovàquia d'abans de la guerra i, en certa manera, la Croàcia actual ens en poden fornir exemples. Un d'actual i indubtable: Irlanda.

4. Nacionalitat embrionària. — Existeixen uns gèrmens de nació: una llengua en estat rudimentari, una literatura popular, folk-lòrica o plebea, però sense que hagin florit en una cultura afaiçonadora d'esperits, ni hagin donat als seus naturals cap consciència col·lectiva de personalitat. Una cultura veïna servida en una altra llengua, generalment la de la nació hegemona dins l'Estat, supleix la deficiència de les pròpies i afaiçona les ànimes segons el disseny espiritual de la nació possessora del prestigi cultural i polític. El tipus desdibuixat, petit esguerro espiritual, que inevitablement en resulta, tant en la llengua adoptada com en la mentalitat dels ciutadans, va normalitzant-se més i més, fins a fondre's en la nació hegemònica, o donar naixença a un nou tipus intermedi, si abans no ha vingut un renaixement a fer rebrotar el tipus antic. Exemples: el Piemont, l'Occitània i la Bretanya francesa, per bé que en les dues últimes s'ha iniciat un renaixement que és difícil de preveure on arribarà.

Es evident que els deures de l'Estat seran diferents segons en quin d'aquests estadis es trobi la nació o les nacions compreses dintre del seu territori. Davant una nació pletòrica, l'Estat ha de deixar que exerceixi l'hegemonia que legítimament i en força de la seva superioritat s'ha guanyat sobre altres nacions, i fins podrà afavorir-la amb tots aquells mitjans que no signifiquin una imposició per la violència. Ara, posar la força coactiva del poder públic al servei d'una nació per a sufocar les característiques d'una altra

és sempre il·legítim, i temps vindrà en què es considerarà un delict contra el dret de gentes, enjudiciable davant la Societat o el Tribunal internacional que existeixi.

Enfront d'una nació plena, l'Estat no pot fer altre que posar al seu servei tots els elements financers i coactius de què disposa perquè pugui exercir lliurement la funció modeladora de l'esperit dels ciutadans, amb l'única salvetat de vigilar tota activitat que pugui ésser atemptatòria a la unitat i incolumitat de l'Estat, o denigrant envers els altres tipus nacionals que dintre d'ell convisquin. Per la mateixa raó, l'Estat deu de tota justícia a aquesta nació l'assistència de la seva força per a defensar-la contra tot intent assimilista d'una nació distinta d'ella, tant que convisqui dintre el mateix Estat, com que li sigui completament estranya.

Els dos casos següents són més difícils, però creiem que els principis assentats per nosaltres els donen una solució clara i pacífica. Es evident que una nacionalitat de les que hem anomenat semiplenes no pot exigir la unitat de la seva llengua i la seva cultura per a la formació dels ciutadans. El dret de l'individu a la seva formació completa és superior al de la nació semiplena a l'exclusiva dels seus instruments educatius. Si aquests són insuficients, l'Estat ha de vetllar perquè en tinguí a la mà de suficients fora de l'utilatge nacional propi. El mateix fenomen podria produir-se dins una nació plena, i àdhuc pletòrica, si en algun ram determinat el seu grau de cultura fos insuficient. Així hem pogut veure en certes Universitats llibres de text en llengua estrangera. Però també és evident que, essent indiscutible el dret de la nació semiplena a perfeccionar cada dia més la seva llengua i la seva cultura fins a tornar-les mereixedores de la unitat en la funció formativa dels esperits, l'Estat ve obligat no sols a respectar, ans encara a afavorir aquesta labor ascensional d'una part del seu territori, o de tot ell, si aquest és el cas, que bé podria donar-se. Si no és el d'Irlanda, no se'n manca gaire. Les raons d'aquest dret i aquest deure correlatius són definitives: l'esforç d'una nació envers la seva plenitud és nobilíssim i mereix tota protecció; desentendre-se'n l'Estat seria desconèixer el dret dels seus administrats a la pròpia perfecció; l'educació de l'individu ateny el seu màxim rendiment quan tota ella es fa en una mateixa llengua i segons una mateixa tradició cultural: impedir per la força l'assoliment d'aquesta perfecció seria atemptar a un dels drets primordials de la persona humana.

El perill del separatisme estatal (del nacional no pot ni parlar-se'n, perquè no tindria sentit), dintre la teoria exposada seria inexistent. Si existia, seria perquè la nació semiplena trobaria en l'Estat, abassegat per nacions companyes seves, entrebancs insuperables a l'exercici del seu dret, i llavors tampoc no seria un veritable separatisme, perquè no és possible de considerar com a propi d'una nació un Estat que la priva d'exercir els seus drets i assolir la seva plenitud. El dret de l'individu a rebre una educació completa i harmònica és superior al de l'Estat a administrar uns determinats interessos econòmics, polítics o militars.

Ultim cas: nació embrionària. Tenim per evident el dret i àdhuc el deure de l'Estat de fornir als fills d'aquesta nació en germen una cultura en la llengua i l'esperit d'una altra nació, convivent, si pot ésser. Es podria concebre com un cas de dret devolutiu: la incapacitat del titular primari d'aquest dret justifica i exigeix la seva assumpció per un altre, com a falta dels pares (per mort o per incapacitat) vénen els tutors. El cas ve quasi sempre simplificat per la renúncia espontània, i àdhuc la inconsciència, de la nació germen, però si un dia desapareix aquesta facilitat, l'Estat no ha de mirar amb mals ulls el desvetllament d'una llengua i una cultura noves en el seu si. Aquest cas s'anirà atansant llavors a l'anterior.

Aquestes doctrines no són avui acceptades per cap Estat, enorgullits com estan tots ells de sentir-se elevar a la categoria cultural de nacions. Però no dubtem que seran les de l'esdevenidor.

Resten algunes qüestions marginals a examinar en un darrer article.

La moral de la derrota

El resultat, no de tothom inesperat, de les eleccions a la Cambra legislativa celebrades a Espanya el 16 del passat febrer ha obligat molts esperits reflexius i estudiosos a eixamplar el camp de visió tant envers el passat com envers el futur. Limitar l'esguard als dos últims anys exposava a equivocar el diagnòstic; limitar-lo a un breu termini de l'esdevenidor exposaria a equivocar el pronòstic. En tots dos casos, el tractament a seguir quedaria greument compromès. El primer defecte fou causa que molts, persuadits que el cop de mar popular del 1931 havia estat un meteor polític passatger, creguessin que la reacció anti-revolucionària tenia l'èxit assegurat per sempre més i que les dretes anirien avançant sense interrupció en la labor de muntar una Espanya nova. El segon defecte pot fer caure en la il·lusió que la represa actual de la febre revolucionària serà una nova onada que passarà ràpidament, sense més conseqüència que allisar una mica més l'arena per a construccions immediatament futures. Nosaltres creiem que les coses vénen de més lluny i tindran en l'avenir un abast més llarg i més pregon i que en pocs moments de la història la miopia pot reportar efectes més desastrosos que en l'actual. Per això ens hem cregut en el cas —la por a la petulància en priva de dir el *deure*— d'estudiar les causes remotes (i les pròximes que hi tinguin connexió) i els remeis d'aquesta vera erupció volcànica, si no volem que abans de gaire es reproduïxi en forma de terratrèmol destructor dels fonaments més sòlids i més respectables de la societat actual. Per primera vegada, que voldriem que fos també l'última, estudiarem un esdeveniment polític del nostre país, recercant-ne les causes, puntualitzant-ne les responsabilitats i assenyalant-ne els remeis. Vagi per endavant l'aclariment que, en parlar de responsabilitats, de cap manera no ens referim a culpa moral, el judici de la qual pertany única-

ment a Déu, sinó a aquella responsabilitat política enjudiciable davant l'opinió i davant la història.

* * *

Creiem que Catalunya és l'observatori millor situat i millor proveït de la Península per a fer aquest estudi. El problema plantejat per ella davant l'Estat espanyol, la vida del qual fa trenta anys que pertorba, la densitat de la seva població i de la seva economia, la seva condició de frontera geogràfica i cultural, que la constitueix transmissora dels corrents d'Europa a la Península —diverses causes que en fons no en són sinó una— fan que aquí els problemes espanyols es presentin exacerbats i encavalcats l'un amb l'altre, multiplicant-se mútuament les forces. No comprendrà la tragèdia actual d'Espanya qui prescindeixi del factor català, no sols en l'aspecte de reivindicació d'una personalitat ètnica distinta de la nucleal, sinó també en el de la modalitat i la gravetat que els conflictes socials han adquirit ací i en les directrius que tot això marca a la nostra cultura, no ja tan incipient que no comenci a exercir una influència ben acusable en la vida espanyola.

És des d'aquest observatori, doncs, que farem l'estudi de les causes i els remeis de la desfeta, amb un gran esforç d'objectivitat i de justícia. Per a això, necessitem i demanem el dret a una absoluta llibertat d'esperit per a dir les coses tal com les veiem, dolent-nos per endavant i excusant-nos de les ferides que involuntàriament haurem potser d'infligir, sobre les quals tirem des d'ara l'oli de la caritat envers tothom: homes, partits, institucions i pobles. Avancem també que prescindirem de les anècdotes i dels errors tàctics —que no són pocs— comesos en plena batalla, per limitar la consideració a les causes directament relacionades amb sistemes ideològics permanents. Aquestes causes, al nostre entendre, són principalment quatre: el problema social, el problema català, l'amnistia i el problema de la forma de govern. L'error de permetre que aquestes quatre aspiracions populars es convertissin en bandera de les esquerres ha portat a la desfeta actual i en portarà a d'altres de pitjors.

EL PROBLEMA SOCIAL

No cal que ens entretinguem en definicions. Tothom sap què volem dir. El problema social, doblat de religiós gràcies a la

inconcebible pertinàcia de la major part dels catòlics, és en puritat l'únic problema del món hodiern. Hi ha altres problemes: l'econòmic, el de la crisi de la democràcia, el pacifista, el religiós, però tots giren entorn del social, pern central de tots els moviments i de totes les evolucions i agitacions que malmenen avui el llinatge dels homes, sobretot a Europa, que és encara el cervell del planeta.

Per inexplicable que sigui, hi ha encara catòlics, hi ha polítics que no volen fixar l'atenció en aquest problema, o que s'obstinen a no veure-li altra solució que la clàssica del liberalisme econòmic, que després d'haver reportat, al costat de grans mals, béns potser no molt menors a la humanitat, avui ha fet el seu temps i no fa altre que retardar l'adveniment de la justícia i obligar que vingui precedida d'una soviètzació de l'Europa occidental.

El que ha passat, i passa encara en gran escala, en aquest problema és més que un error, és una contumàcia incorregible en la desobediència. Junt amb el socialisme naixia l'escola social cristiana, que abans de gaire va merèixer la sanció suprema de la Santa Seu, acompanyada d'un manament greu i urgent, adreçat a tots els catòlics, jerarques i súbdits, clergues i laics, que s'apliquessin a estudiar aquella doctrina salvadora, a predicar-la i a traduir-la en fets.

La posició dels catòlics era avantatjósissima. Tenien encara un proletariat creient en gran majoria; tenien enfront un socialisme naixent, afeblit per les dues tares de la infantesa: la manca de difusió i d'organització robusta i l'abrivada irreflexiva amb què es professen els ideals en aquella edat. El marxisme en la seva primera etapa era intransigentment maximalista. Desitjós d'especular amb la misèria i la desesperació de la classe proletària, refusava sorrudament tota millora parcial de la seva condició, acceptant només, i encara molt provisòriament, l'augment dels salaris, perquè sabia prou que la seva repercussió automàtica en el preu de la vida el convertia en una millora fictícia. Tota institució social comportant un remei positiu a les dolences dels desheretats, com les assegurances, era reputada amb raó per ell com a conservadora. Una actitud obedient dels catòlics i un treball assidu de redempció moral i material de l'estament obrer se l'hauria endut tot sencer, fent impossible la difusió del socialisme i la preparació de la revolució, les primeres espurnes de la qual fan témer a tot Europa la imminència de l'incendi.

La desobediència fou general, bé que no unànime. Petits claps de pensadors, de professors, de clergues, àdhuc de patrons i obrers, seguien fidelment les directrius pontificies i anaren elaborant la doctrina de l'escola catòlica social, predestinada a salvar Europa, sigui evitant la catàstrofe, sigui reparant les seves ruïnes. Però la desobediència fou més extensa i més forta que la docilitat. Els interessos egoistes pogueren més que la injunció del deure, i avui, gràcies a aquella obstinació en l'error interessat, el marxisme, en les seves distintes branques, ha envaït la totalitat moral de la classe obrera, perquè aquells mateixos obrers que no en comparteixen les doctrines, o perquè no en tenen cap, o perquè tenen les nostres, es veuen obligats, majorment en el nostre país, a formar i cotitzar en les organitzacions de tipus marxista, sots pena de veure's privats de tota defensa i de la solidaritat dels seus companys.

A poc a poc, davant la creixença del mal, els catòlics han anat comprenent, bé que amb excessiva lentitud, com era de perillosa, de suïcida, d'antipatriòtica, d'anticristiana, la política de resistència davant la justícia, o, si tant no, la política d'absència, que deixava el camp lliure a l'enemic, i les organitzacions obreres inspirades en la doctrina pontificia han anat apareixent en diversos pobles d'Europa.

On més lentament s'ha verificat aquesta rectificació és a Espanya. No han mancat apòstols abnegats, patrons comprensius, obrers ben disposats, mestres ben assabentats en les doctrines salvadores, però poques vegades s'ha davallat al camp de batalla per a conquerir-hi posicions. La doctrina social catòlica, en ales de l'oratória de càtedra i de miting, ha arribat gairebé a convertir-se en un reservatori de llocs comuns i de figures retòriques, bones per a facilitar un lluïment pirotècnic. Tal devia ésser la mitologia dels antics grecs i llatins en mans dels poetes i oradors que havien perdut la fe en els déus.

S'arribà a extrems lamentabilíssims. Tota una escola politico-religiosa, molt més política que religiosa, per bé que en un altre sentit era profundament impolítica, es dedicà —no es dedica encara?— a espisar tots els llucs sanitosos de vida social cristiana que anaven sortint al país i a combatre'ls despietadament fins a matar-los. Tota reivindicació obrera, àdhuc la més moderada, era tot seguit titllada de socialista i condemnada a mort. Organitzacions enteres, ben prometedores, ben orientades, dotades de vida

flòrida i creixent, foren fetes dissoldre en nom d'un catolicisme fals, que mentre combatia amb estrèpit tumultuós, amb cridòria d'energumen, fins arribar a veres exageracions, el liberalisme religiós i el liberalisme polític, en arribar al liberalisme econòmic, se sentia tot d'una envaït per una gran tendresa i el defensava gelosament contra els seguidors de les doctrines de Roma. Així hem viscut durant molts anys sota una falsificació escandalosa del cristianisme que ha tingut per efecte l'apostasia, no excusable però sí explicable, de les masses obreres.

Una coincidència que no té res de casual, ans s'hi veu clarament la mà de la Providència, ha volgut que les dues regions d'Espanya més castigades per la revolució hagin estat precisament les dues on el fanatisme antiliberal en tot menys en l'economia va sacrificar dues organitzacions obreres catòliques esperançadores que haurien garantit aquests països contra la revolució. Si l'obra ben començada a Barcelona pel jesuïta P. Gabriel Palau a principis d'aquest segle, sota el nom d'Acció Social Popular, que comptava ja alguns milers d'obriers organitzats, no hagués estat forçada a morir d'un fracàs injust i imposat, amb l'epíleg refinat de l'emigració del seu autor a Amèrica, perquè no fos possible ni la velleïtat de recomençar-la, avui tindríem a Barcelona cinquanta, seixanta, potser més milers d'obriers catòlics que, en l'aspecte de l'ordre públic i en l'electoral, serien un dic eficacíssim contra la revolució. Si la magnífica organització de Sindicats miners d'Astúries muntats amb una abnegació sobrehumana fa quasi igual temps pel degà d'Oviedo Dr. Arboleya Martínez no hagués estat feta dissoldre violentament per escrúpols de confessionalitat titular (que no devien ésser gaire sincers perquè l'obra del P. Palau, semblantment immolada, era completament confessional), ni la catàstrofe de l'octubre del 1933 ni la derrota electoral d'aquests dies no haurien estat possibles.

Així, amb una intransigència agra quant a doctrina, no limitada al dogma i a les veritats pròximament connexes amb ell, ans transportada d'allò més il·legítimament a opinions ben lícitament discutibles i, d'altra banda, amb una defensa calorosíssima, teòrica i pràctica, del liberalisme econòmic, que no deixava a l'obrer més que el dret i el deure de la resignació, s'obtingué el resultat, no certament intentat, de fer creure al poble sofrent que l'Església era, al costat del capitalisme, de l'alt exèrcit i de l'aristocràcia, una de les forces opressores del món, únic ideal de la qual era

assolir, amb l'adulació dels rics, els avantatges del diner i del poder, per fruir en aquesta vida dels fruits del treball dels humils, fingint una altra vida en què no creia, amb l'única finalitat de fer-la servir de conhort il·lusori dels explotats, que, a canvi d'aquesta esperança, s'avindrien a deixar-se oprimir sense protesta. El socialisme no podia desitjar millor aliat.

Us expliqueu ara tots els nostres desastres? El poble sencer, amb rares excepcions que, per llur exigüitat, no compten (no ens fem més il·lusions!) té aquesta idea arrelada dins a l'ànima. No ens escandalitzem, no condemnem. Qualsevol de nosaltres que fos obrer pensaria igual. Ben al contrari, meravellem-nos que aquest poble, en possessió del nombre i de la disciplina (que en això, ens guanya a nosaltres), no hagi ja fet a miques una societat que tan persuasivament li han pintat d'aquesta manera.

Per això vingué la República. El canvi de règim, més que un fenomen polític, fou un fenomen social. D'altres causes hi influïren, però sense aquesta, no haurien pogut res. La gran palanca que alçà les multituds contra unes institucions polítiques i religioses, que tot li feia pensar que estaven muntades damunt l'explotació de la soferta classe proletària, fou la set de les reivindicacions obreres. Per això també, la vinguda de la República provocà l'aparició, per primera vegada a Espanya, d'un partit polític catòlic amb programa social.

Jo he de confessar que quan aparegué Gil Robles amb la seva Acció Popular armada d'un programa cristià social doctrinalment irreprotxable, vaig sentir la temença que no l'esperés la mateixa fi a què sucumbiren les esmentades organitzacions de Catalunya i d'Astúries. Predicar aquestes doctrines — pensava jo — a base d'idees collides en llibres, és molt fàcil. Mentre no es moguin d'aquí, no els entrebancarà ningú. El moment crucial serà el moment d'implantar-les des del poder. Perquè, primer problema: ¿està preparada Espanya per a absorbir i digerir aquestes reformes? ¿No caldrà un temps de preparació, d'assaonament, de comprensió, d'espera, d'aconhortament d'uns i altres? I amb la set que té el poble (dic la set, perquè la imatge és més literària i menys truculenta que la de la gana) ¿no es correrà el risc que es cregui altra vegada enganyat i se'n vagi tot en orris? I segon: un partit polític poderós és un mecanisme de funcionament molt car, que ha d'ésser finançat pels magnats del reialme de l'or, pels mateixos que han d'ésser escantellats i escrostonats per l'aplicació d'aquesta

doctrina. Ja li ho deixaran fer? ¿No vindrà l'amenaça de retirar-li la protecció? Ja en les eleccions del 1933 es digué que havien costat molts milions. Si compleix el seu programa, podrà repetir-les? I davant el dilema de conservar la protecció dels rics, o l'adhesió de les masses, per què optarà? Si pel primer terme, reforçarà la revolució amb un argument nou, més contundent que els anteriors, perquè serà més notori. Si pel segon terme —que és el que hauria de fer—, debilitarà de moment el seu partit i haurà de resignar-se a esperar que el nombre dels qui vagin entrant davant l'espectacle de la seva lleialtat a l'ideal supleixi la força dels qui n'aniran sortint.

Això pensava jo ja abans de començar la col·laboració de la Ceda en les tasques de govern. Què ha passat? Torno a dir que no judico intencions. Crec fermament en la millor voluntat de Gil Robles i en la seva decisió d'ésser lleial a la veritat abans que als homes. Sé que no ha governat sol, i que els seus col·laboradors en el govern no eren els més adients per a desenrotllar una tasca com la que ell es proposava. Em faig càrrec de tots els entrebancs, de tots els atenuants, de totes les dificultats. Excuso totes les intencions.

Però els fets són aquests: un ministre d'Agricultura, el senyor Jiménez Fernández, presentà un projecte de reforma de la Llei agrària inspirat en les Encíclicues. Jo no vull ara discutir l'adaptabilitat d'aquella llei a la nostra economia agrícola, no vull dir que, àdhuc dins la doctrina de l'Església, no se'n pogués fer una de millor, però el cert és que l'oposició, fundada en altres raons a més d'aquestes, en raons d'indole inequívocament capitalista, feren naufragar el projecte i el ministre, que caigué víctima de la seva fidelitat al programa. I que quan, per fi, es votà una llei, les disposicions que contenia orientades a la justícia social eren entrebancades i enfarfegades, pràcticament impossibilitades, amb condicions estudiadament esterilitzants. El tristíssim fenomen del sabotatge de la justícia cristiana pel diner s'havia donat una vegada més i venia a engruixir l'objecció cabdal dels nostres temps contra l'Església.

Per greu que sàpiga, cal condescendir una estona amb la pruija, un xic plebea, de retreure fets desagradables. Ho farem ràpidament. L'endemà de la victòria de les dretes al novembre del 33 —victòria més aparent que real, com s'ha demostrat al febrer del 36— els fabricants de certa conca fluvial de Catalunya rebaixaren els salaris al nivell antic, elevat per disposició de les

esquerres, al·legant aquell vulgar ara ja hem guanyat que els deixava en una talla moral inferior a la dels seus operaris. Els casos de represàlies contra parcers i rabassaires són nombrosos. Sabem d'un sol poble de les terres tarragonines on foren fets més de 300 desnonaments, ben entès que tots afectaven famílies afiliades a partits d'ordre, les quals ara han votat en pes pel Front d'Esquerres. Qui els en sabia fer un crim? Sabem d'un propietari que va haver de sofrir que tots els seus parcers se li quedessin el 50 per cent: tots fora dos, que, impulsats per la veu de la consciència, li donaren la participació acostumada, i votaren per les dretes. L'amo s'entendrí davant aquest gest, i els deixà en iguals condicions que els altres. Assolida la victòria del 33, aquest propietari tornà als tractes antics tots els parcers, inclús aquells dos, els qual no cal dir que, malgrat les seves fermes creences, s'han girat cap a l'esquerra. Rabasses centenàries, transmeses de pares a fills, han estat anul·lades amb l'ajut de la Guàrdia civil, llançant a la misèria famílies que menaven de sempre una vida tot altre que opulenta. Els casos són freqüentíssims. No volem dir que els parcers i rabassaires afectats tinguessin sempre raó: potser alguns d'ells havien abusat abans del torn electoral favorable. Però si aquí s'ha volgut fer coincidir la línia divisòria entre dretes i esquerres en línia divisòria entre creients i incrèduls —creiem que molt desentertadament—, el menys que podia fer-se era que aquesta divisió tingués una correspondència en la conducta moral. Les classes elevades, que es fan un honor de freqüentar el temple, tenien l'obligació de mostrar una generositat superior, fent veure pràcticament que del temple que freqüentaven en treien ensenyances d'esperit de sacrifici en ares de la pau social. En compte d'aquesta apologètica viva, la més eficaç, es féu el possible perquè semblés que el que hi aprenien era tot el contrari i confirmaren l'objectió popular de l'aliança entre la Religió i l'egoisme capitalista. I després d'això volien tornar a guanyar les eleccions?

Perdoni el lector si insistim més, perquè la lliçó és eloqüent i dura i cal reblar-la fins que no es pugui tornar a desclavar. Tothom recorda aquell *Laude* dictat per Martí Barrera, Conseller socialista de Treball de la Generalitat, al 31 de desembre del 1933 que contenia les Bases de Treball del Comerç al Detall i del Ram d'Alimentació. Hi havia els sous per edats, el dret a 15 dies anuals de vacances i les 48 hores setmanals.

Aquest *laude* tenia un termini limitat: expirava el 1.º de gener

del 1936, però fou derogat devers el juny del 1935 pel senyor Salmón, Ministre del Treball de la Ceda.

La Generalitat intentà aguantar-lo o substituir-lo. Vist l'esperit de la ponència, els representants del Front Únic Mercantil es retiraren, i cap allà al setembre, el conseller d'aquell temps, polític de dreta, publicà el decret anul·lant el Laude.

D'ençà d'aleshores es pot dir que no hi ha hagut Bases de Treball. Els amos han fet el que els ha semblat. Alguns han rebaixat els sous.

A remarcar. Segons les Bases, dins el termini de 3 mesos una ponència paritària havia de formular un **projecte d'organisme de subsidis familiars** per a la dependència mercantil en atenció als fills menors. No cal dir que no es féu res.

L'únic cas de subsidi familiar existent a Barcelona és el dels empleats d'Assegurances, que el tenen al costat d'un bon sou, gràcies a unes Bases fetes en temps de l'Esquerra.

Referent als empleats de Banca, es dona el cas de guanyar 270 pessetes al mes, als 24 anys i després de 10 de treball. Al 31 de desembre del 34 caducaren les Bases i aquesta és l'hora que no s'ha parlat de fer-ne d'altres.

És famós el cas dels metallúrgics. Pel juny del 1934, el Ministre del Treball Estadella donà un Laude establint la setmana de 44 hores, o sia setmana anglesa. La seva vigència era fins al desembre següent, però al mateix desembre el ministre del Treball (que ja era un altre) l'anullà. Successius ministres del Treball de la dreta digueren sempre que es reuniria una Conferència Metallúrgica i ho resoldria. No s'ha reunit. Un fabricant del ram em deia que el benefici d'aquesta disposició ha estat completament nul, perquè els obrers han minvat el rendiment del treball en la proporció de les hores que treballaven de més. Ara es disposen a exigir de nou les 44 hores, i alguns diuen inclús que demanaran l'import de les hores treballades de més durant l'any passat.

Història semblant en l'afer del dret d'opció. La llei de Jurats Mixtos de 27 de novembre del 1931 diu (art. 51) que quan el Jurat declari que no hi ha causa justificada per acomiadar un obrer, les empreses tindran dret a optar entre readmetre'l o acomiadar-lo pagant-li indemnització. El 23 d'agost del 1932, el propi Largo Caballero publicà un Decret disposant que no tindrien dret a aquesta opció les empreses de serveis públics i les bancàries.

No cal dir la satisfacció de la dependència, en veure allunyat el perill d'un acomiadament injust.

El ministre del Treball del ministeri Lerroix derogà aquest decret en 24 de desembre del 1934, entremig de molta literatura. Davant la indignació i les protestes dels perjudicats, ho mig arreglà dient que s'exigiria expedient. Però el mal efecte estava produït i la gent continuava veient el mateix perill.

Podríem afegir el dia de descans setmanal dels xofers de Barcelona, decretat per l'esquerra i suprimit per la dreta; els jornals dels bracers agrícoles de certes regions de Castella la Nova, que les esquerres feren elevar a 7 pessetes, i els propietaris (naturalment, de dreta!) baixaren a 3'50 l'endemà mateix de la victòria electoral de novembre del 1933, l'anul·lació de totes les millores assolides pels jornalers agricultors de Badajoz, entre les quals figurava una Caixa de socorsos per a obrers sense feina que auxiliava alguns centenars de famílies i que fou feta dissoldre sota els governs de dreta. La llista podria ésser molt llarga, perquè cada dia se'n saben de noves.

Que no es vulgui desvirtuar aquest argument discutint minuciosament l'encert de les millores atorgades per les esquerres i el desencert de llur supressió per les dretes. Sabem —i si no ho sabem, ho sospitariem— que l'esperit demagògic de les esquerres els inspira sovint reformes exorbitants, pràcticament insostenibles i àdhuc ruïnoses per a l'economia general del país. Sabem que les 44 hores dels metal·lúrgics creaven un problema molt angiosos a les indústries d'aquest ram. Sabem que el problema rabassaire, realment existent, diguin el que vulguin, fou enverinat expressament per a convertir-lo en munyidor electoral copiós.

Però també sabem que la manera de desfer aquestes truculències interessades de les esquerres no és pas fent exactament el contrari, sinó estudiant serenament els problemes amb esperit de justícia i de sacrifici, procurant salvar al més possible els interessos dels humils, sobretot quan ja han estat adquirits, perquè és molt més dolorós d'arrabassar millores assolides que negar o ajornar les desitjades. En lloc de fer això, en aquestes ocasions i en moltes altres, es va entrar dins el camp de les millores socials conquerides amb embranzida de senglar, aconseguint plenament l'efecte de fer creure a les classes freturoses que el canvi de política d'esquerra a dreta significava la fi del millorament dels pobres i el començament de les represàlies dels rics.

No trobeu estrany que les dretes hagin tingut tants vots? El nostre poble és millor que no ens pensem.

Heus ací, exposada en fets innegables, la propaganda efficacíssima a favor de les esquerres que han fet les dretes durant dos anys (1). No veien, engegades per l'egoisme, que comprometien llurs interessos, cosa lamentable tan cert, perquè entre elles hi havia gent honorable que es comportà cristianament, però molt menys lamentable que els valors molt més elevats que també comprometien. El poble hagué de veure escandalitzat com aquestes represàlies tan desdients de gent sedient cristiana arribaven amb la mateixa senyera que les rectificacions del sectarisme, com la reintroducció més o menys palesa de l'ensenyament religiós en les escoles, la permissió de les processons públiques, la tornada de les autoritats, com a tals, als actes més solemnes del culte, i el programa, en vies d'execució, del retorn de tots els drets a l'Església. I en la seva mentalitat simple, incapaç de les altes funcions abstractives, l'una cosa i l'altra formaven un conjunt abominable. Les esquerres es podien posar a dormir, ben segures que el 17 de febrer es trobarien la victòria a les mans.

(1) Com a corroboració autoritzada d'aquestes afirmacions, ens és plaent de reproduir els següents retalls de periòdics catòlics que coincideixen amb nosaltres en el diagnòstic principal de les causes de la desfeta.

Sota el títol *Interpretación de la derrota* i amb la signatura Oscar Pérez Solís, diu *El Debate* de 21 de febrer proppassat:

«Si no queremos esconder la cabeza debajo del ala, si hemos de hablar valientemente sin eufemismos, hay que reconocer en toda su magnitud—que no es pequeña—la derrota sufrida por las derechas españolas en las elecciones del domingo último. ¿Cuáles han sido las causas de esa derrota, que algunos, tildados de «pesimistas sistemáticos», veíamos venir entre el estrépito artificial de espectaculares entusiasmos?

«Las causas son varias y diversas. Pero hay una, la más principal de todas y a la que hay que someter la mayor parte de las demás, de la que apenas se habla nada y, sin embargo, es preciso hablar mucho y claro. Los dimes y diretes, ya iniciados y que pronto menudearán, sobre errores de táctica política pueden escamotear, y no debe ser así, la más fundamental interpretación de la derrota. Digámoslo pronto; se han perdido las elecciones porque no se ha querido—no es que no se haya podido, sino que no se ha querido—desarrollar sinceramente, netamente, honradamente, abnegadamente—¡qué de adverbios concordantes se podrían aplicar al caso!—una política social que, por justiciera, generosa y cristiana, ganase corazones y conciencias en esa gran masa de trabajadores, buena parte de la clase media y casi todo el proletariado, que, como ahora se ha visto, vuelve la espalda a las derechas.

«Sería injusto desconocer la rectitud y la decisión con que han procurado hacer esa política social, desde el Gobierno, las fuerzas políticamente organizadas en la derecha, que durante dos años han participado en la dirección de los poderes públicos o influido en ella. Pero dígame lealmente que esas fuerzas han tenido muchas más resistencias que apoyos para desenvolver aquella política. ¡Qué de sarcasmos, qué de invectivas, qué de agravios han llovido sobre quienes, en el campo de las derechas, hemos sostenido la necesidad de acometer brías y profundas reformas en la organización y el modo de ser de la sociedad española! Algunos, descorazonados o cohibidos—se nos trataba de demagogos y hasta de socialistas encubiertos—, hemos tenido que colgar la pluma y callar, porque prevalecía un antimarxismo palabrero, mucho más político que social, lleno de flatulencias retóricas, que pretendía desbancar al marxismo con meras

Si no fos que l'egoisme ho explica tot, seria cosa que faria dubtar del talent polític de les classes anomenades conservadores (en realitat, destructores) llur incapacitat per veure que la lluita avui no es lliura entorn de problemes polítics, ni tan sols, en gran part, religiosos, sinó predominantment socials. Un fenomen social, més que polític, fou el canvi de règim. El poble pateix, i com tot malalt adolorit, aima el canvi de jeia. Serà un fet plaent o desplaent, però és un fet, i un polític no pot negligir-lo. Un fenomen social, malgrat la seva aparença política, havia estat la transferència a la categoria nombre, almenys en la funció electoral, de l'element decisiu en la designació dels titulars del poder, que abans radicava en la qualitat, en la riquesa, en la sang. No abonem ni desabonem el canvi, que no és tasca d'aquest moment, però és cosa evidentíssima que aquest desplaçament de la base del poder obligava els elements conservadors, si realment ho eren, dels fonaments perennes de la societat a conquerir el nombre. Una llarga inhibició de les classes obreres els havia fet creure en la perpetuïtat de llur domini. Amb inexplicable curtedat de vista, molts catòlics (la majoria?) havien solidaritzat els interessos de la religió

fórmulas políticas, siendo así que al marxismo sólo puede quebrantársele al arrebatarse, con hechos, no con palabrería vana, todo lo que de justo y posible contiene para mejorar y engrandecer la vida de los trabajadores.

»Y es la sociedad, no un partido político—mero intermediario y ejecutor de los fines de aquella—quien ha de vencer de ese modo al marxismo. Pero si incluso a ese partido se le desacata, pasiva y activamente, en su política social, y se le coacciona para que no la lleve adelante, y lo que él hace—tímidamente a veces—desde la «Gaceta» se contradice y desvirtúa en la realidad social, y se interpreta un triunfo de derechas como una coyuntura de desquite y de represalias, y se le quiere convertir en rodrión de una sola clase social, debiéndolo ser de todas y, sobre todo, de las más necesitadas de bienestar y cariño, ¿cómo sorprenderse de que los triunfos políticos más resonantes—tal el de 1933—sean efímeros y no tarden en ser reemplazados por la derrota?

»Numéricamente, jamás las derechas, en tanto no ganen para sí la totalidad de la clase media y una parte del proletariado, conseguirán prevalecer, como no sea transitoria, precaria, y acaso peligrosamente a la postre, en la marcha de la vida nacional. Ahora se habla del voto de los sindicalistas y de la abstención de demasiadas gentes de orden. Ambos hechos son exactos; pero el primero habría tenido mucha menor eficacia si una acertada política social de las derechas hubiese impedido la deserción casi en masa de millares de trabajadores que no son esencialmente revolucionarios, y lo segundo, índice de lo que aun hay por hacer para que muchos que se llaman cristianos lo sean, porque faltar a los deberes de la ciudadanía es síntoma de mala o endeble conciencia cristiana, hubiera sido compensado con creces de haber llegado las derechas a estas elecciones con más contenido social que oriflamas políticas. Que hoy no es la política a secas lo que manda, sino la política en cuanto sirve a fines de justicia social, cumplidos más que pregonados.»

I en una crònica de Badajoz, publicada el dia 18 de febrer sota el títol signifi catiu: *Por falta de obra social se pierde Badajoz*, el mateix diari, després d'apor tar les dades numèriques de la derrota, dona els següents detalls:

«El caso de Mérida, ganado por las derechas en 1933 y perdido ahora, es típico y significativo.

»Hay en dicha ciudad unos mil ferroviarios, de los cuales la mitad aproximadamente son de la C. N. T., entidad que, como se sabe, se abstuvo el 19 de noviembre. Ayer, en cambio, esos hombres votaron, y votaron, claro es, a favor

al predomini de les classes benestants, i uns i altres negligiren l'educació de les masses, llur millorament material i moral i llur incorporació a la defensa d'aquell ordre fonamental de la societat, ordre moral en primer terme, que hauria de romandre perpètuament inatacat. No veien —més cegues en això les classes directores que les dirigides— que s'atansava fatalment el dia en què les gran masses proletàries s'incorporarien a la vida política activa, la principal funció de la qual és l'emissió del sufragi. Recordem que un dia un home molt destacat d'un partit de tipus conservador, especialitzat en l'estratègia electoral, ens deia: —El dia que els obrers de Barcelona votin tots, estem perduts per sempre.

Ni la incorporació gradual sempre creixent de les classes obres a les falanges electores no els féu caure la bena dels ulls. El catalanisme sobretot, que durant trenta anys va tenir un caràcter conservador, no sabé decidir-se mai a emprendre l'organització del proletariat ciutadà i de la pagesia, tanmateix profundament racial, i doncs cristiana, i calgué esperar que vingués la revolució

del Frente Popular. Había también en Mérida una Caja de socorros para obreros parados, entidad de carácter particular, que fué también suprimida después del triunfo de las derechas. De ella recibían socorros otros 500 obreros...

I, després d'esmentar l'abstenció de molts elements de dreta i la desorganització, acaba amb el següent comentari:

«Y sobre todo, como causa primera, como causa originaria, deserción de las masas por una falta absoluta de labor social previa.»

I ara, aquest fragment d'un bell article de l'estimat setmanari *Catalunya Social* (29 febrer) titulat *A la reconquesta del poble. Justicia social fins al paroxisme*, i signat J. Blanch i Boés:

«Sobre la certesa del què acabem de manifestar, un volgutíssim i important setmanari, *Trabajo*, òrgan del moviment sindical cristià d'Espanya, ens reporta tres exemples tan colpidors que no ens sabem estar de referir-nos-hi, per tal de contribuir més i més a llur difusió.

«A la província de Sevilla, com a gairebé totes les contrades d'Andalusia, tan delmades per dos companyes inseparables, la misèria i l'anarquia, han triomfat les esquerres. Doncs, bé; en un poble, aparentment com qualsevol altre, d'aquesta província, anomenat Pila, de 2.600 vots, han estat 2.250 per les dretes, ben legítimament obtinguts, i només 350 per a les esquerres. Com s'explica aquest fet tan extraordinari per la forma i lloc on s'ha produït? Doncs, senzillament, que en aquest poble hi ha un propietari cristià de veritat, el senyor Medina Garwey, qui compleix tan modèlicament els seus deures socials, que ha conquistat el cor de tot el poble.

«A la província de Badajoz, després de la victòria dretista del 1933, molts propietaris i patrons envilliren els salaris, suprimiren obres socials, i cometeren altres mancaments, que un venerable rector d'aquells indrets, en un llibre recentment publicat, execra de la manera duríssima que mereixen. El resultat d'això ha estat el triomf de les esquerres.

«A la província de Segòvia, guanyada per les dretes, s'ha esdevingut un fet també digne d'esment. I és la votació veritablement triomfal que hi ha obtingut l'ex-Ministre d'Agricultura, senyor Manuel Giménez Fernández, que, siguin els que es vulguin els errors de detall o de concreció —mai de substància ni d'essència — que puguin atribuir-se-li, demostrà, amb una gestió ministerial inoblidable, quins són els deures del governant catòlic envers els humils. El nom de Giménez Fernández aparegué intercalat en moltes candidatures d'esquerres, i àdhuc hi hagueren moltes paperetes que només portaven un sol nom: Manuel Giménez Fernández.

«No és prou eloqüent tot això?»

No ens diran pas que ens documentem en periòdics esquerristes!

a organitzar-los i a incorporar-los superficialment al catalanisme, profundament i essencialment al sectarisme destructor de tots els valors bàsics de Catalunya. La culpa (parlem sempre en el fur extern, purament polític) és tant més greu, que més de 40 anys enrera, en un discurs inaugural de les tasques anuals de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, el seu president Fèlix Bertran d'Amat donà el crit d'alerta, proposant un pla d'organització de la pagesia, que podia ésser o no ésser immillorable, però que bastava per convèncer tothom de la necessitat de posar-se a la feina, sense esperar que vingués l'enemic a sembrar el nostre camp de plantes metzinoses. I avui hem de contemplar adolorits com la pedrera de la nacionalitat, el reservatori del seny racial, la sementera dels homes forts, el santuari de l'idioma i de les tradicions de Catalunya està convertit en campament atrinxerat de l'enemic de tots aquells valors que formen el nucli vital de la pàtria. Trist catalanisme que destrueix la tradició de Catalunya i corromp amb blasfèmies i amb malediccions la nostra llengua, però molt més trist de pensar que pocs anys enrera encara s'hi era a temps a guanyar aquestes masses saníssimes per al patriotisme cristià i constructiu!

Una contraprova ben decisiva d'això és que els únics països d'Espanya on les candidatures d'ordre han voleiat a l'aura de l'èxit són aquelles on hi ha una organització social que réferma de fora estant les organitzacions polítiques: Castella la Vella i Lleó, algunes províncies de Castellà la Nova i la de Granada. I encara una altra contraprova, bé que en sentit invers, és que l'únic partit d'esquerra que té una força positiva fora de Catalunya i fa ploure vots a les urnes és el partit socialista, que té als seus flancs, aguantant-lo i nodrint-lo, la **Unió general de Treballadors**.

Serà un bé o serà un mal—jo ho crec més aviat un mal, perquè dóna un regust marxista a la lluita i fa que la gent no s'interessi més que per problemes materials—però és un fet impossible de desconèixer que els partits purament polítics no interessin a l'opinió, perquè no li interessin els ideals purament polítics. El món es troba avui en una mena de dolor de part: un nou ordre, muntat segons unes línies arquitectòniques socials completament noves, malda dolorosament per eixir a la llum, i qui més conscientment, qui menys, tothom és arrossegat per aquesta llei de l'època, a la qual no hi ha més remei que ésser fidel. Més que els partits polítics, avui s'emporten la gent els sistemes socials, i

aquells, si volen viure, s'han de recolzar en aquests. Per això els partits purament polítics van en davallada; per això els partits d'esquerra, que es troben coincidents amb l'estat de demanda dels nous moviments socials, tenen, per aquest mateix fet, l'instint cert d'adaptar-s'hi, bastint a llur entorn un muntatge més o menys sincer de reivindicacions de classe; per això els partits de dreta que no tenen aquesta precaució, o que se senten identificats amb el sistema social avui encara vigent, van ràpidament a la posta, i per això també el catalanisme tradicional, que no ha volgut, o no ha sabut, o no ha pogut, elaborar al seu flanc un organisme social robust, perd les eleccions. Potser en guanyarà algunes altres, potser la llei de l'oscil·lació pendular de la política espanyola li permetrà d'assaborir alguna altra vegada les dolçors de la victòria, però si no sap trobar o crear una organització agrícola o obrera, o totes dues, que li guardi els flancs i el rejoyeneixi amb noves masses joves d'electors, el seu fracàs definitiu és indubtable.

És indubtable i és lamentable, perquè té grans mèrits contrets davant la Pàtria, sobretot —ens complaem a proclamar-ho— durant les èpoques en què ha estat més perseguit, però molt més lamentable és que, essent el catalanisme un ideal que ha guanyat definitivament el cor del poble, servit per un moviment que participa de la força ascensional característica dels moviments en estat de demanda, la seva implantació hagi d'ésser acomplida, com ja ha estat incoada, pels estols flamejants de la revolució i estigui marcada per molt de temps, tal volta per sempre, pel senyal de contradicció a les essències seculars de Catalunya.

EL PROBLEMA CATALÀ

Ha estat indubtablement un altre factor decisiu de la derrota, directament a Catalunya, indirectament en el conjunt d'Espanya.

La sinceritat, ara més imprescindible que mai, ens obliga a parlar clar en aquesta matèria, encara que hàgim de contrariar el parer, o ferir els sentiments, d'estimats germans nostres.

La toçuderia de les dretes espanyoles en aquest respecte perilla d'ésser funestíssima per a Espanya. S'esgarriren d'una paraula en fons inofensiva: nació catalana. Aferrats a una idea de l'Espanya tradicional (una tradició que no compta gaire més de dos segles) que equival a una concepció assimilista, del més pur estil

nacionalista, en el sentit verament condemnable d'aquesta paraula, creuen postulat del Dret natural més inconcús que l'Estat espanyol, en l'ordre de l'idioma, de la cultura, de la regulació de la vida jurídica i de l'administració de justícia, ha de servir només una de les seves parts components, la de territori més extens i la que ha tingut la sort i la glòria de servir de nucli a l'Espanya actual. Pertorbades per aquest prejudici, criden a separatisme davant qualsevol reivindicació cultural i oficial d'una llengua espanyola que no sigui la castellana, i àdhuc —ho hem vist— davant el simple fet de parlar-la. Confonent matusserament Estat i Nació, creuen que tota afirmació del fet d'una nació catalana equival a una afirmació de separatisme. No conceben que un Estat —fet purament polític, administratiu i militar— pugui ésser prou generós per administrar als seus diversos països més d'una cultura, en més d'una llengua. Agafant intacte, però en sentit invers, el principi de les nacionalitats, condemnat pel raonament i per l'experiència, creuen que Estat i Nació han de coincidir territorialment, i que, doncs, si sota un mateix Estat es troben diverses característiques nacionals, l'Estat té el dret i fins el deure de reduir-les totes al tipus d'una sola, aquella on radica la capitalitat, o que contingentment s'ha escaigut ésser l'encarregada de muntar més immediatament els serveis estatals.

És aquesta la vera tradició espanyola? Ho pot creure qui no conegui més Història d'Espanya que la manufacturada per l'ensenyament oficial a base de la tesi prèvia assimilista, però és un fet que tot polític té obligació de saber que, àdhuc prescindint de l'Estat Mitjà, en què els nostres pobles eren tan espanyols com ara, durant els dos segles de màxima grandesa espanyola, el XVI i el XVII, Catalunya era considerada com una nació per tots els escriptors castellans, tenia legalment una autonomia molt més ampla que la que té o demana ara, i que catalans, valencians, balears i àdhuc aragonesos eren considerats i anomenats estrangers a tota la resta de la Península. L'assimilació, l'aplicació *avant la lettre* del principi de les nacionalitats interpretat a la inversa, fou un acte de força, que obee a uns corrents ideològics vinguts de França, primer per mitjà de la dinastia, i després per mitjà de la Revolució. De manera, doncs, que la veritable tradició espanyola és nacionalista en el sentit primitiu i més recte de la paraula, el que ells precisament abominen.

Així resulta la paradoxa que les esquerres espanyoles siguin

més verament tradicionalistes que les dretes, per tal com reconeixen el fet diferencial idiomàtic, cultural i jurídic de Catalunya, no certament per esperit tradicionalista espanyol, sinó perquè l'onada creixent de la revolució, amb aquella estratègia instintiva, i per això mateix certera, que tenen els ideals novells, al moment que els arriba, després d'un llarg període d'assaonament subterrani, l'hora de la invasió, aprofita tots els factors que poden ajudar-la a l'èxit, a reserva de llançar-los quan li hauran perdut utilitat. Recordi's l'agitació dels pagesos alemanys en la pertorbació luterana, i la misèria clàssica de les multituds populars sota l'Imperi, aprofitada per la Revolució Francesa i agreujada després per ella mateixa amb la destrucció dels gremis i la implantació del liberalisme econòmic.

Això ha donat per resultat la identificació pràctica per a Catalunya de catalanisme i esquerrisme. Sota la Monarquia, hi hagué més d'un moment en què la pressió de Catalunya, exercida pels elements conservadors, era tan forta, que la concessió de l'autonomia semblava imminent. Factors no del tot desconeguts ho destorbaren, entre els quals cal anotar la resistència orba dels pseudo-traditionalistes espanyols i les trabetes de les esquerres catalanes, engelosides de veure que les dretes anaven a obtenir un èxit que els hauria assegurat el predomini de Catalunya per una llarga època. Si aleshores s'hagués tingut el seny de no fer el joc de les esquerres d'ací, Catalunya seria avui un baluard invencible dels partits d'ordre. Probablement hauria estat ja un baluard de la Monarquia, reconciliada amb ella. Sense una Catalunya sistemàticament desairada en les seves aspiracions més enraonades, la República no hauria vingut. Catalunya portà la República, i la República portà l'Estatut d'autonomia (autonomia escapçada, perquè li manca el més essencial) i avui l'autonomisme català, igualment que el basc, compta, al costat del sectarisme anti-religiós i la política socialitzant, entre les anomenades «essències republicanes». Es vol una inhabilitat més gran?

Però el mal encara s'ha agreujat. Ve el 6 d'octubre. L'Esquerra rebut per les lloses de la Plaça les taules de la nostra llei autonòmica en un acte en què la folia, la imprevisió, la desorganització i la covardia de les masses conjurades es disputen la primacia. Era el moment just d'arrabassar a les Esquerres el seu predomini a Catalunya, desfent l'equivalència entre catalanisme i esquerrisme; direm més, girant-lo al revés i creant una salvadora consubstancialitat entre catalanisme i dretisme. Les nostres mateixes

esquerres ho veieren així i s'hi resignaren. Acord fou pres entre elles i les dretes de facilitar la restauració de l'edifici tan bojament esbalsat. Les dretes recaptarien del Govern espanyol el respecte a l'Estatut, exceptuant l'ordre públic, que les mateixes esquerres s'avenien a perdre, convocant el Parlament català, el Vice-president primer del qual dimití per deixar el lloc al segon, home de dreta, votant a corre-cuita una llei electoral proporcionalista, convocant eleccions i constituint un govern a base d'elements conservadors. A Madrid no havien de tenir cap por d'una Generalitat així constituïda i els partits conservadors s'asseguraven un predomini llarguíssim en la política catalana, més que més després de votar unànimement una amnistia que hauria tingut més aviat el caràcter d'un perdó.

Qualsevol esperit amant de l'ordre tenia l'obligació d'entusiasmar-se davant aquesta proposta, encara que no sentís cap simpatia pels ideals autonòmics.

Qui ho destorbà? L'obstinació, la contumàcia, l'obcecació voluntària i inguarible de les dretes espanyoles. En aquella ocasió, posaren totes en pràctica, segurament sense adonar-se'n, aquella teoria rigorosament heterodoxa del senyor Calvo Sotelo: *Prefiero una España roja a una España rota*. La Nació per damunt de la Religió. Nacionalisme herètic pur, tipus Hitler de la més legítima marca. I encara hi ha qui tracta d'incloure els catalanistes de dreta en l'anatema contra l'heretgia nacionalista!

Vingué la llei del 2 de gener, anticonstitucional (2), injusta, perquè castigava Catalunya per uns fets que havien comès uns pocs catalans obcecats, però sobretot —pel que fa al nostre estudi— enormement inhàbil i de conseqüències llargament funestes per a les dretes catalanes i, de consegüent, per a les espanyoles. Des d'aquell moment, totes les aparences confirmaren la funesta il·lusió de consubstancialitat entre catalanisme i esquerrisme. Les esquerres catalanes ho aprofitaren per a refer-se d'una desfeta per tothom creguda irreparable. No els costa gaire. Les esquerres espanyoles, més hàbils que les dretes, inscriviren com un dels punts integrants de la reconquesta de la República del 14 d'abril la restitució a Catalunya de l'Estatut «que les dretes li havien usurpat». Totes les aparences, anava a dir totes les realitats, les abonaven. No hi valgueren els esforços, en gran part reeixits,

(2) Escrit això, ha vingut a sentenciar-ho així el mateix Tribunal de Garanties constitucionals. Massa tard!

que féu la dreta catalana per a impedir o millorar la funesta llei; no hi valgué el zel d'alguns polítics comprensius d'ací i d'allà per efectuar traspassos que dos anys d'esquerres no havien abastat a fer. Les dretes espanyoles, dutes, no volem dir per un odi, però sí per un fanatisme ancestral, que els fa creure que una llengua i una cultura i una beneficència i uns telèfons i unes carreteres no coincidents amb els de la burocràcia de l'Estat, o no administrats per ell, constitueixen un atemptat a una unitat concebuda com una ortopèdia, aprofitaren goludament l'ocasió per a desfer el que havien fet les esquerres i inferir a Catalunya un greuge que les feia incompatibles amb ella.

Cal fer totes les salvetats, totes les excepcions, totes les reserves pertinents. Cal esforçar-se a comprendre la situació personal d'alguns cabdills. Tenim, per exemple, per molt probable que el Cap d'Acció Popular, que és home de visió política, personalment se sentia inclinat a adoptar una actitud en què conflueix l'habilitat i la justícia. No condemnem cap persona. Però afirmem amb la major certesa que si les dretes espanyoles en aquella ocasió haguessin tingut el talent i l'agilitat de rectificar, davant un fet acomplert, llur posició tradicional en aquest problema, no cometent la insensatesa de fer caure damunt tot un poble adolorit les conseqüències d'un acte d'uns quants fills seus, els elements polítics conservadors catalans s'haurien pogut presentar a Catalunya com a reparadors de l'estrall gravíssim causat per les esquerres, i el resultat de les primeres eleccions legislatives generals hauria estat exactament el contrari del d'ara. I si les Dretes espanyoles, en compte de rebre 13 diputats de Catalunya, n'haguessin rebut 41, haurien assolit la majoria, i amb la majoria, el govern. Si no ho han assolit, no en poden culpar sinó a llur fanatisme, a llur obcecació, a llur manca absoluta de visió política. I si és que prefereixen una Espanya roja i unificada a una Espanya una, vària i catòlica, poden estar segures que l'esdevenidor les complaurà.

L'AMNISTIA

L'amnistia és alhora un vici espanyol i un joc d'habilitat dels revoltats de tot color. A Espanya ja se sap de molts anys que el càstig dels fautors principals de les revoltes armades, tant d'extrema dreta com d'esquerra, és molt rigorós i molt formulari. El

màxim rigor en la sentència, la màxima lenitat en l'execució: pocs mesos i una amnistia d'abast general que els posi en condicions de tornar a conspirar. És molt natural en un país que s'ha passat un segle fent guerres civils i revolucions: els triomfants de torn havien d'ésser clements envers els vençuts, per assegurar-se'n la mateixa clemència quan els papers canviessin. No és, doncs, tot generositat evangèlica.

No és pas que siguem contraris en principi a tota amnistia. Ben altrament, creiem que és una salvaguarda contra la tendència de tot poder terrenal a erigir-se en dogmàtic i comunicar a la justícia oficial un valor de justícia absoluta. Força vegades es dona el cas que la justícia absoluta, o almenys la bona consciència, està de part del delinqüent polític. Si per al delictes polític no hi hagués el recurs elegant de l'amnistia, o el poder constituït hauria d'abstenir-se sempre de castigar-lo, o totes les seves sentències s'haurien d'executar, amb greu perill de vulnerar la justícia eterna.

A Espanya, país en període constituent perpetu, que, per tal, veu consagrades amb l'oficialitat totes les doctrines en successió gairebé alterna, país, d'altra banda, de poc sentit democràtic, tendent a liquidar les qüestions per la força, tots els qui apellen a aquest procediment ja compten per endavant amb aquesta sortida consuetudinària. Les víctimes, tant del moment de la revolta com del moment de la justícia, surten sempre de les files dels arrossegats per altri en nom d'una paraula sonora, però els capitosts tenen assegurada la immunitat. És una assegurança mútua que es fan els partits extrems, als qual tenen sempre tendència a reduir-se tots els dels països en tensió constitutiva permanent. Val a dir que aquesta habitud de pseudo-clemència (perquè en fons és clemència de si mateix), si bé guarda contra les inevitables extralimitacions de la justícia humana erigida en absoluta, té la contra d'encoratjar l'esperit de revolta.

En un país d'aquesta tradició, i després de casos recents de signe contrari, l'amnistia envers els revoltats del 6 d'octubre era inevitable.

Aquestes mateixes consideracions demostren que l'amnistia té sempre un dens ambient popular, fortament afavorit pel caràcter meridional del nostre país. L'oscil·lació sentimental de la nostra gent és massa ampla i massa ràpida perquè es pugui pensar en una actuació lenta de la justícia. Tota justícia que no s'acompleixi

quasi a cop calent dóna temps al canvi del sentiment popular i ha de convertir-se en clemència, sobretot en delictes que estiguin aureolats d'un idealisme.

En el nostre cas, brillava més o menys autènticament un idealisme patriòtic i un altre de justícia social. No afirmem, ben entès, el seu valor objectiu, sinó la seva aparença davant els ulls del poble, que els respectius partidaris prou s'afanyaren a pintar i decorar sentimentalment amb una habilitat difícilment superable.

L'amnistia, doncs, havia de venir fatalment. La traça consistia a guanyar per mà l'adversari. I així va passar un any, creixent la tensió del poble i prenent gruix el prejudici de la crueltat de les dretes. Una amnistia donada a temps era un èxit apuntat a favor dels elements governants i treia de mans de les esquerres aquesta bandera simpàtica que feia seguir tothom, aquest argument sentimental, reforçat a la vista de cada pobra mare, esposa, fill d'algun empresonat, propagandistes electorals superiors als oradors d'eloqüència més avassalladora.

Es preferí deixar aquest argument en mans de les esquerres, a les quals fou summament fàcil de provocar amb ell un formidable cop de mar popular, superior al d'abril del 31, en què naufragaren les dretes, mentre les esquerres cavalcaren damunt d'ell fins a la terra ferma de la victòria. Tot per què? Per acabar votant per unanimitat l'amnistia en la Diputació permanent del Congrés, generositat tardana i forçosa, mai agraïda.

LA QÜESTIÓ DE LA FORMA DE GOVERN

Amb aquestes equivocacions i amb una adhesió tèbia a la forma republicana, que no satisfesia els republicans i desplaïa als monàrquics —quan el dilema on s'encloïa tota eficàcia possible era: o de dret a la restauració, o pugilat d'entusiasme republicà— s'ha aconseguit que es produís a Espanya la mateixa confusió que ha fet la desgràcia de l'Església a França: la identificació de República amb laïcisme i de Monarquia amb catolicisme, sense probabilitat sòlida de restaurar la Monarquia. S'ha seguit la funesta doctrina de la consubstancialitat de l'Església amb una forma política, ja establerta en temps de la Monarquia i contra la qual es donà el crit d'alerta des d'aquestes mateixes planes pocs mesos abans de l'adveniment de la República.

Si funesta era aquesta doctrina a tot Espanya, molt més funesta

era a Catalunya, on s'ha reeixit a estendre aquesta consubstancialitat a l'obrerisme i al catalanisme, dos problemes particularment vius en la nostra terra. Així República, laïcisme, obrerisme i catalanisme formen ací un tot compacte, que constitueix la tortura d'infininitat de consciències i comporta, mentre no sigui desfet completament, una impossibilitat moral de triomf per als catòlics i per a les classes honestament conservadores en general.

ELS REMEIS

D'aquestes causes de la desfeta, a les quals podrien afegir-se certs greus errors de tàctica que no ens interessin per a aquest estudi, els remeis es desprenen com a corollaris connaturals.

És, en primer terme, absolutament indispensable que els catòlics, tots els catòlics, alts i baixos, monàrquics i republicans, cessin en llur semisecular desobediència a les rigoroses prescripcions de la Santa Seu pertocants a la qüestió social. Cal evitar que es repeteixi la vergonya que les esquerres, amb més habilitat que sinceritat, facin propaganda de llurs candidatures amb textos de les Encíclics socials pontificies, afirmant al peu que aquelles doctrines són més seves que nostres. No repliqueu que això no és veritat, perquè encara és més vergonyós per a nosaltres que, sense ésser veritat, es pugui afirmar amb prou versemblança perquè la gent poc informada, que és la gran majoria, s'ho cregui. Jo us asseguro que els socialistes belgues no s'atrevirien a brandir aquest argument.

Una vegada ingressats els obrers en les fileres on es lliuren les batalles pacífiques de la democràcia, que ben dirigides podrien bandejar del món tota lluita cruenta, ja no és fàcil, en vista de l'esplèndid resultat obtingut, que en desertin mai més. I com que ells constitueixen o arrosseguen fàcilment la majoria, mentre no puguem fendre aquest bloc compacte del proletariat, no podem obtenir mai més cap victòria, i els destins de la Pàtria cauran fatalment en mans de les sectes anti-religioses i anti-socials per a desventura d'ells i nostra.

Aquesta rectificació comportarà sacrificis quantiosos de part de les classes possessores, renúncies a comoditats, renúncies encara més costoses a prejudicis enconats amb la llet materna, però per a convèncer-se de la necessitat d'aquesta abnegació cal només il·lustrar a la llum dels fets l'instint natural de l'egoisme.

O baixar de categoria i salvar la Religió i la Pàtria, o entestar-se a no davallar cap esglaó, i perdre-ho tot: la Religió, la Pàtria, la fortuna sencera i potser la vida.

En aquest sentit, la derrota actual podria ésser saludable. Si al novembre del 1933, patrons, propietaris i rics en general cregueren que la victòria era definitiva i que no tornarien més els temps del bienni, un nou triomf il·lusori que ara els hagués proporcionat l'abstenció dels obrers els hauria confirmats en aquest error funest, i la revolució marxista els hauria sorpresos en la imprevenció més absoluta. Aprenguem la lliçó. No és massa tard. No ho és mai. Sempre s'és a temps a predicar la veritat, la qual té una força persuasiva i constructiva immensament superior a la que mai podrà tenir l'error. Hem perdut molts anys, però podem recuperar-los. El nostre obrer no és extremista ni anti-religiós per temperament, i fins i tot algunes vegades s'ha insinuat en ell el cansament d'aquesta coacció d'odi, d'aquesta lluita fratricida a què l'obliguen les sectes. Si s'hi inscriu, és perquè són les úniques veus que clamen a favor seu i organitzen amb certa eficàcia la defensa dels seus drets innegables. Qui escriu aquestes ratlles en pot donar testimoniança per experiència pròpia i d'altri. Sempre que la nostra doctrina és exposada als obrers, sense exceptuar els comunistes ni els sindicalistes vermells, amb claredat, honradesa i accents de sinceritat, no solament s'hi mostren conformes, ans encara entusiasmats, i sovint disposats a seguir els organitzadors que es decideixin a encarnar-les en entitats sindicals cristianament orientades.

No posem mai més els nostres obrers en el dilema tristíssim, i no tan fals en la pràctica com en la teoria, de votar o contra la Religió o contra ells mateixos. Si aquest dilema se'ls arribés a plantejar, fóra molt difícil de convèncer-los, ni que es tractés d'obers catòlics, que estan obligats en consciència a votar d'una manera que, als seus ulls, equivalgués a votar contra el seu pa de cada dia. La llei de votar el més digne —podrien dir— no obliga *cum tanto incommodo*. Doncs hem de tenir per cert que aquest dilema es presenta davant la consciència del nostre obrer amb absoluta evidència subjectiva. Mentre no desfarem aquest dilema, no guanyarem cap més elecció, però sobretot, no salvarem la Religió ni la Pàtria.

* * *

Segonament, cal que les classes benestants, si accepten i en

en certa manera monopolitzen la confessió de catolicisme, n'acceptin també els deures morals i s'acabi l'espectacle de la immoralitat quasi inseparable de la riquesa. Si creiem que el fet de figurar com a catòlics només ha de servir per a guanyar-nos consideracions personals i per obligar tothom a votar per nosaltres, si només acceptem del Catolicisme el dogma i les ritualitats externes, si continua l'espectacle de la disbauxa, de la impudícia i del luxe desenfrenat arran mateix de la misèria, com un insult llançat al bell costat d'una representació usurpada del Crist, la catàstrofe que ens ha d'engolir a tots no trigarà gaire.

Nosaltres, els catòlics notoris, som per als ignorants l'únic argument de credibilitat que tenen a llur abast. Desconeixedors de la ciència apologètica, mancats de la facultat d'abstracció, per a ells l'única força atractiva de l'Església és la seva existència i la seva obra elevadora enmig del món. L'Església, per a ells, som, nosaltres, a fi de comptes. Si a través de nosaltres veuen erradament, però amb error invencible, una Església contaminada per tots els vicis i aliada de totes les forces de l'opressió i de la injustícia, en lloc d'un argument de credibilitat, els oferirem un argument d'incredulitat. El Crist que els presentarem serà falsificat. Ho ha estat massa sovint, per desgràcia. Llavors, o coneixeran la falsificació, o no la coneixeran. Si la coneixen, ens odiaran a nosaltres, per falsaris; si no la coneixen i creuen que aquell Crist que els presentem és autèntic, odiaran el Crist.

Un punt important d'aquesta falsificació que s'ha d'acabar, si no volem enfonsar-nos i enfonsar allò que diem defensar, és el de la justícia social. Presentar el Crist com aliat de la injustícia, sort que es fa inconscientment, perquè si no, seria la més horrenda de les blasfèmies, però sempre és la més eficaç de les propagandes anti-cristianes. ¿Què en fariem de la veritat religiosa, si amb la nostra conducta, la presentàvem sollada per la injustícia? Un conegut nostre que aquests escàndols havien apartat de l'Església i que no desconfiem de fer-l'hi tornar, ens deia: —El Crist, en el nostre país, està esbocinat: les dretes en tenen la veritat; les esquerres, la justícia. I la veritat sense la justícia és tirànica; la justícia sense la veritat és anàrquica.—¿No us fa estremir que això pugui arribar a dir-se no amb veritat, però sí amb certa versemblança?

Passant a un ordre inferior, voldríem pregar una vegada més les drete espanyoles de fer un gran esforç per a comprendre la raó que assisteix a Catalunya en la reivindicació dels seus drets, precisament en els aspectes que més les alarmen: el lingüístic, el cultural, el jurídic. No sabem si aquestes reivindicacions són polítiques o no són polítiques. Són reivindicacions justes, acceptades en tesi per tots, o la immensa majoria, dels sociòlegs catòlics del món. No sabem si Catalunya és una nacionalitat, o no ho és. Arribarem a dir que tant se'ns en dona. No discutim de mots. Si sota la denominació de regió ens reconeixen aquests drets, el problema estarà resolt. Si sota la denominació de nació en els denequen, el problema no estarà resolt. Si som una nació, acomplert el seu desvetllament, ho serà tant si l'Estat espanyol ho reconeix com si no, perquè és de les coses que estan per damunt de les lleis escrites i de la força de les armes. Si no ho som, per més que ens hi entestem i que l'Estat ens atorgui aquest títol, no ho serem malgrat tot el nostre voler, perquè ningú no pot afegir a la seva estatura una colzada res més que volent-ho.

Es tracta d'un problema de justícia i els catòlics no poden lícitament desentendre-se'n, ni impugnar-lo, ni abandonar-ne la solució justa a les sectes. Si tenen interès que Catalunya no sigui perpètuament un feu de les esquerres, cal que s'enfrontin amb el problema amb valor, que en facin un estudi serè, que compleixin un esforç, ni que sigui heroic, de comprensió, i que donin als catalans la possibilitat de trobar-se a pler entre les drete espanyoles.

S'ha arribat a dir entre elles que l'Estatut és un punt del programa de la Maçoneria, i que per això cal impugnar-lo. Amb molta més raó podríem dir nosaltres que l'assimilisme és un producte del neo-cesarisme del Renaixement, dut a la perfecció per la Revolució Francesa, i que per això cal combatre'l. I després de tot, si les drete, per programa i abans de tot raonament, rebutgen tot reconeixement de la justícia en aquest problema, de què resulta que les esquerres adopten la posició contrària per guanyar-se l'opinió catalana, ¿qui tindrà la culpa que la justícia arribi a ésser en aquest cas una part del programa de la Maçoneria? ¿Deixa el dret d'ésser dret perquè el defensi un dolent, majorment després que els bons, impugnant-lo, cedeixen al dolent aquest èxit? ¿O hem de renunciar els catalans als nostres drets perquè els vegem conculcats pels bons i defensats pels dolents?

Mentre les dretes espanyoles no rectifiquin aquesta lamentabilíssima actitud, no compartida per cap escola social catòlica del món, les esquerres jugaran amb gran avantatge a Catalunya. Ara, si el que les inspira és un sentiment que no volem esmentar, com aquell senyor que, tot fent de catòlic, desitja que a Catalunya hi hagi setmanes tràgiques i triomfi sempre la revolució, llavors ja no sabrem què significa en ells la paraula catòlic. Però llavors també els advertirem que la llavor de l'anarquia i del terrorisme no se sembla impunement en un país veí. Ha estat tàctica de qui-sap-los Estats opressors encendre conflictes socials en els pobles dominats. Es féu a Espanya, però els resultats són a la vista. Hi hagué una Setmana tràgica a Catalunya, i les que hi ha hagut després a Espanya ja comencen a ésser incomputables. Se semblà el terrorisme a Catalunya, i avui ja és un flagell d'Espanya. Es nodrí artificialment el republicanisme a Catalunya, i al seu flanc, l'agitació social. La Monarquia espanyola sap el que li ha costat, i les sectes socials, imprudentíssimament fomentades ací, avui ja actuen a Astúries, a Madrid, a Sevilla, a Extremadura, a Alacant, a Elx, a Alcoi, a Múrcia, a Càdiz...

Avui, això, ja no ho fa cap Estat del món, perquè precisament és el problema que més en angossa té tots els governs i tots els pobles. Rússia està sempre a l'aguait i escampa pertot el seu or xop de sang i de suor obrera. En aquestes circumstàncies, desitjar l'èxit de les sectes extremes en qualsevol regió d'Espanya és senyal inequívoc d'una tal demència, que l'home que la patís quedaria inhabilitat, no com a governant, com a elector, com a ciutadà, com a persona.

I això, car lector, es fa. Es fa, no sols desitjant l'èxit de la secta, sinó impedit l'expandiment de la doctrina social cristiana i privant tot intent d'organització cristiana del proletariat català.

Es té en alguns sectors catòlics no negligibles la idea que tota la qüestió religiosa d'Espanya és política. Que l'únic que cal, l'únic que representaria el remei definitiu, i a què, per tant, s'han de dirigir tots els esforços, és a la instauració d'un govern de força que empari l'Església. Abans que això, sense això, res. Si s'ensorra tot, millor, perquè llavors la reacció serà (i llavors!) més completa. Recordeu la teoria de la catàstrofe prèvia? Doncs predomina en certs sectors, que encara no s'han adonat que ha estat condemnada per la Santa Seu, com el lema **Politique d'abord**, que ells han copiat, de fet, de l'Acció francesa.

Així certs sectors semblen tenir una vocació decidida a l'esterilitat, a la tragèdia, a la catàstrofe.

És aquesta mentalitat, més o menys conscientment compartida per molts catòlics espanyols, la que ha fet possible que la batalla del 6 d'octubre es guanyés el 16 de febrer.

Mentre no canviï totalment el criteri i l'actuació de les dretes espanyoles en el problema social, en el problema català i en la conducta moral privada, no hi haurà a Espanya cap esperança per a l'Església ni per a la Pàtria, i ens caldrà refiar-nos que les esquerres, tenint en compte que la seva victòria no és ben bé seva, ans hi han contribuït també molts electors catòlics (equivocadament, al nostre entendre), ens atorguin cert tracte de tolerància i de llibertat, si abans no ha vingut la revolució extremista a acabar amb elles i amb nosaltres.

Fendre el cràter d'un volcà en activitat és una gran imprudència, però no sabriem dir si no és major la d'encendre'n primer el foc.

Carles CARDÓ, Prev.

L'evolució japonesa i el perill groc

Sense haver de témer d'incórrer en una exageració, podem dir que avui dia el Japó constitueix el centre de l'atenció mundial. Mentre els països europeus discuteixen entre ells, el Japó treballa incessantment amb una activitat febrosa vers una posició dominant a l'Àsia Oriental. Això no és cap secret per a ningú, però els europeus, tot i que ho comentem amb una certa inquietud, potser no ens hem adonat ben bé encara de la magnitud del perill que ens amenaça per aquest cantó. Políticament, l'actuació actual del Japó envers la Xina i la Rússia soviètica és importantíssima i plena de conseqüències per a totes les altres grans Potències; financerament, amb el seu «dumping» industrial, representa, en primer lloc, per a tota l'economia occidental, un perill gravíssim i creixent de dia en dia. Ens trobem davant del cas insòlit d'un país que en l'espai brevíssim de 60 anys (¿què són 60 anys per la vida d'un poble?) s'ha transformat de reclòs Estat feudal medieval en un Imperi modern i en temible Gran Potència. Empès per un prodigiós dinamisme constructiu, aquest poble de 70 milions aprèn i treballa, treballa i aprèn, infatigable, sense donar-se un moment de repòs.

Potser serà interessant de fer una mica d'història retrospectiva d'aquest país tan extraordinari, tot remuntant-nos als temps primitius d'aquell poble insular, que a hores d'ara, amb la seva actual política de penetració econòmica i financera, constitueix un perill tan seriós per a tots els pobles de raça blanca.

Segons la cronologia oficial, basada en tradicions i cròniques de principis del segle VII, la història del Japó comença a l'any 660

a. d. J. En aquell any, el valent guerrer Jimmu Tenno (tenno = emperador), conquerint la part del sud de l'illa principal, fundà l'Imperi japonès i un llinatge de sobirans que arriba fins a l'era actual, ja que el Micado d'avui, l'emperador Hirohito, és el 123 descendent d'aquell valent Jimmu Tenno i pot presentar, per tant, un brillantíssim arbre genealògic de més de 2,500 anys. L'esmentat fundador Jimmu Tenno morí vers l'any 585 a. d. J. i dels primers micados o tennos que el seguiren no se sap gran cosa del cert. Del final del segle II fins a la segona meitat del VI de la nostra era fou per al Japó una època molt important, on es pot situar també el bressol de la seva cultura posterior. En aquell temps visqué una emperadriu amb un fill menor d'edat. El regent que governava el país, un tal Xotoku Taichi, era un home molt intel·ligent i un gran coneixedor de la humanitat. Fou ell qui introduí l'escriptura al Japó i ho féu emprant una tàctica molt especial. Ell no obligà el poble que aprengué a llegir i a escriure. Com a bon psicòleg, aquest gran home d'Estat introduí l'escriptura en forma d'article de moda. Aquell qui volia freqüentar la cort i els cercles nobiliaris, havia de seguir aquesta nova moda, si no volia que el miressin de dalt a baix amb un cert menyspreu, i ja tenim tots els cortesans i aristòcrates, i darrera d'aquests, tot el món cultural del Japó, dedicats zelosament, gairebé amb fanatisme, al nou art de l'escriptura. Dibueixaven unes imatges i uns signes i els designaven amb un so japonès. Aquests signes, Xotoku Taichi els havia introduïts de la Xina, de manera que encara avui existeix el fet curiós que un xinès i un japonès cultes poden estar mútuament en correspondència, solament que, en llegir les cartes, l'un les llegirà en llengua japonesa i l'altre en llengua xinesa. Aquell intel·ligent governant no s'acontentà, però, introduint sols l'escriptura a base dels signes xinesos, sinó que volgué també apuntar-se un mèrit propi en aquest terreny i creà l'abecedari japonès, que encara avui dia és vàlid.

Un altre fet important s'escaigué durant aquells segles: el canvi del concepte religiós del poble. Els antics japonesos adoraven la natura i llurs avantpassats difunts. Era la creença del Shinto. A la meitat del segle VI, entrà al país el budisme, que provenia del continent asiàtic, i d'aquestes dues religions se'n féu una, a la qual el poble japonès restà fidel durant més de 1000 anys, fins que en 1868 el micado tornà a introduir l'antic Shintoisme (adoració de la natura i dels avantpassats); aquesta religió preval

avui dia al Japó en la seva forma més radical, més severa i inexorable, dificultant en extrem la meritòria tasca dels heroics missioners cristians.

Per parlar ara dels micados japonesos, no cal creure que el fill seguis sempre pacíficament el pare emperador en el govern del país. En les diferents regions, governaven diferents famílies aristocràtiques. Però com que el micado era adorat com un Déu, aquestes famílies es barallaven constantment entre elles, car cadascuna volia tenir el micado en la seva regió. Així hi havia al país una continua lluita interna que feia impossible tot comerç, tot intercanvi pacífic. Les regions vivien aïllades les unes de les altres, acontentant-se amb el que donava la terra. I aquesta terra era ben migrada i pobra. En aquell temps, els japonesos no tenien carn, vivien d'arròs, de peix i d'alguna verdura. No tenien vidre, i cobrien les finestres amb paper de palla d'arròs. No tenien fusta, i feien les cases de bambú; tot el mobiliari consistia en una taula baixa que es transportava d'un cantó a l'altre. Dormien damunt d'uns encoixinats i unes estores de palla. Vestien de seda que obtenien de llur pròpia cria del cuc productor d'aquesta fibra. Les espases i les eines per al treball se les fabricava cadascú amb el ferro de la regió i eren forjades en el foc de carbó vegetal de la llar casolana. Així, menant durant segles aquesta vida humil i indigent, el poble japonès adquirí la seva proverbial modèstia i manca absoluta de necessitats particulars; i aquesta gran qualitat, aquesta admirable sobrietat en tots els aspectes de la vida, la re-treuen els japonesos avui dia orgullosament davant del poble europeu, designant-la com el fonament bàsic de llur superioritat d'ara en el mercat mundial.

Durant segles, el Japó restà totalment allunyat de la resta del món. El poble japonès obeïa, en primer lloc, el corresponent cap de família, que governava omnipotent en cada regió, i dalt de tot, com a cap suprem, veien el micado, que adoraven com una divinitat. Com que les circumstàncies exteriors tenen una influència innegable damunt del caràcter dels pobles, són molts els qui opinen ara que una gent avesada durant segles a una disciplina cega no poden sentir-se empesos tot d'una vers allò que en diem avui liberalisme i democràcia. Encara que el japonès es vesteixi a l'europea, encara que tingui un Govern parlamentari, encara que hagi implantat sindicats d'obers, encara que el regeixi una monarquia constitucional, en el fons del fons, el japonès resta el

mateix de sempre. El micado com a capitost diví i la casta guerrera governen conjuntament igual ara com abans i tenen en llurs mans el poder decisiu, amb l'única diferència que avui dia la casta guerrera ostenta el nomenament modern de Plana major i Almirallat.

Recordem ara quan i de quina manera aparegueren els primers europeus en aquell llunyà imperi insular, ja que al cap i a la fi, tot allò que avui capacita els japonesos per a trasbalsar d'aquesta manera el mercat i la política mundials ho deuen únicament a la raça blanca.

Quan el portugués Mendez Pinto descobrí aquelles illes a l'any 1542, entraren darrera d'ell a la regió gran nombre de marxants i missioners, al cap d'ells Sant Francesc Xavier. Fou talment magnífica la tasca d'aquests missatgers del Cristianisme, que en menys de 100 anys es comptaven al Japó més d'un milió de catòlics. Però el govern japonès, que de primer no se n'havia preocupat gaire, començà a sospitar dels cristians i en 1637 inicià una sagnant persecució, acabant per foragitar del país tots els forasters, els sacerdots i els comerciants. Així tornà a quedar reclòs el Japó fora de tot tracte amb el món exterior. Els japonesos acceptaren de grat i trobaren de bon ús les armes de foc i el tabac portat al país pels exploradors portuguesos. El Cristianisme, en canvi, que al preu de continuats esforços havien introduït els missioners, la gran majoria no el pogué o no el volgué comprendre. La doctrina de Jesucrist de sofrir i expiar els pecats d'altri; els manaments: «No mataràs», «Estimaràs el proïsme com a tu mateix»; tot això, a aquells endurits i impertèrrits guerrers, els semblava del tot il·lògic i inacceptable. Comprenien millor la concepció que tenien ells de Déu i del món, i enlloc d'introduir el sagrat signe de la creu, continuaren fidels a llur signe ètic de l'espasa, la qual, segons ells, correspon sols al més fort de cos i d'ànima, al guerrer, al «samurai», que és qui encarna el grau més alt de força corporal i de caràcter i aquest, segons llurs teories, pot fer ús de l'espasa solament per a defensar el més feble o per esmenar una injustícia. Recolzant-se en aquesta concepció, els japonesos encara sostenen avui dia que les 4 grans guerres de llur història s'atenen fidelment al còdex d'honor de llur espasa: la guerra coreana fou duta a terme per tal de guardar Corea de l'explotació xinesa; la guerra russo-japonesa, l'emprengueren per evitar que la Xina decadent caigués en mans de Rússia; Kiautschou fou conquerit

per tornar-lo al seu propietari legítim; i a la Manxúria dugueren la pau per la força, a fi i efecte d'exterminar les hosts de bandits, i per reinstallar al tron el darrer descendent de la legítima branca sobirana. Aquesta és la concepció de la casta guerrera japonesa i els ha dut a declarar avui dia incessantment que ara els és encomanada la clara missió de deslliurar la pobra avassallada Àsia del predomini de l'Occident. Però com que aquesta ètica de l'espasa va també sempre estretament lligada amb l'eficiència pràctica, resten ben palesos als ulls de tothom els grans i innegables interessos propis del Japó en la totalitat de l'Orient llunyà.

Dèiem que en 1637 el Japó foragità del país els sacerdots i els comerciants i es tornà a recloure del món exterior. Les coses restaren així fins que, en un bell dia d'estiu de l'any 1853, ressonaren al port d'Uraga les salves sorolloses dels canons d'un vaixell de guerra americà. No venia aparentment en so de lluita, era una salva d'honor. L'almirall Perry, amb el seu uniforme ricament brodat, saltà en terra per a dur un missatge al micado de part del president americà Fillmore. En aquest escrit, es pregava al Japó de posar a la disposició d'Amèrica un o més ports japonesos per a fins comercials.

Així aparegueren de nou en aquella illa, no precisament europeus, però sí representants de la raça blanca. L'almirall assolí el contracte desitjat i li fou indiferent que aquest contracte anés signat solament per un governador de província. Satisfet tornà al seu país amb la concessió dels ports de Ximoda i Hakoda per al comerç americà. Com si els anglesos haguessin olorat l'èxit dels EE. UU., no tardà a presentar-se en aigües japoneses l'almirall anglès Stirling amb un missatge semblant; demanà i assolí igualment dos ports japonesos, Nogasaki i Hakodate, per al comerç britànic.

Però això no acabà així. El micado, que fins ací havia restat allunyat d'aquests afers, hagué esment tot d'una que uns governadors locals de la costa havien arribat a l'extrem de lliurar ports japonesos a potències estrangeres, i per virtut del seu càrrec diví, el micado aixecà protesta i declarà nuls i invàlids tots dos contractes. El poble japonès escoltà la veu del micado i s'armà un gran enrenou. Mentre Amèrica i Anglaterra discutien amb el Japó sobre la validesa dels contractes, gran nombre d'europeus i d'americans foren assassinats en terres japoneses. Això indignà en extrem les grans Potències; enviaren queixes en termes bruscos i vio-

lents, però com que el Japó en feia cas omís i permetia que continuessin els atropells de forasters, acabaren la paciència, i els vaixells de guerra anglesos feren foc contra la capital de la província Satsuma, destruint-la gairebé totalment. Això fou el cop de gràcia. Un any més tard, unes bateries japoneses atacaren uns vaixells francesos, holandesos i americans; promptament França i Amèrica enviaren vaixells de guerra que annihilaron les bateries culpables japoneses i amb un nodrit foc de granades feren capítular també el governador de la província culpable. El Japó hagué de pagar 3 milions de dòlars d'indemnització.

Tot això posà molt pensívols els japonesos, duent-los a la conclusió que havien de sucumbir sempre sense unió a l'interior i que els calia, per a ésser forts, aplegar-se tots sota el poder central del micado, el qual, com hem dit abans, el poble adorava com un déu. Després d'una rancorosa guerra fratricida interna, en què les famílies del nord foren anorreadorament derrotades per les del sud, s'arribà finalment a una unió. Transcorria l'any 1868 de la història quan la noblesa i els poderosos del Japó, i darrera d'ells tot el poble, es congregaren fidelment al voltant del micado, el jove emperador Mutsukito. I des d'aquest any 1868, el Japó concentrat, decidit, compenetrat i empès per un irrefrenable afany d'emulació, inicià la seva admirable carrera vers l'objectiu final, esdevenir una Gran Potència. Aquest país endiablats s'imposà la tasca sobrehumana, no solament d'atrapar, sinó d'ultrapassar, en el mínim temps possible, tota l'evolució política i econòmica de l'Occident, que havia estat treball de molts segles.

¿Com han aconseguit els japonesos el seu ambició propòsit? Enviant els seus deixebles a l'aprenentatge europeu. «El saber i la ciència han d'ésser cercats arreu del món». Aquest edicte imperial, emès en 1868, trobà un fidel compliment fins en el darrer recó del país. De primer eren pocs, però després sempre més i més, els japonesos que deixaven les illes llurs per a dirigir-se vers l'Occident llunyà a instruir-se, a aprendre conscientment. Amb una aplicació i una diligència dignes d'elogi, els estudiants japonesos s'anaven endinsant per tots els terrenys culturals. Estudiaven a París, a Berlín, a Londres, adquirien coneixement tècnics, científics, militars. També foren cridats al país gran nombre de professors europeus; així, adoptant de mica en mica els mètodes occidentals, el japonès ha aconseguit de convertir el seu país d'insignificant estat feudal en Gran Potència a l'estil europeu.

Encarnen aquesta evolució tres personatges gloriosos de la història moderna japonesa, de la vida dels quals se'n faria una veritable epopeia. El general Nogi fou deixeble de l'exèrcit alemany; l'almirall Togo fou deixeble de la marina anglesa; l'home d'Estat Ito fou un deixeble de les idees polítiques europees. Tots tres s'han fet cèlebres gràcies al que aprengueren a Europa; els europeus, magnànimament, els ensenyaren tot el que els calia, i aquests tres homes, aplicant en llur país els coneixement adquirits a Occident, han prestat a la seva pàtria uns serveis incalculables.

Així ens trobem ara en el lamentable cas d'avui, enfront d'un país que, emprant ben sovint uns mitjans de competència no massa nobles ni morals, inunda el mercat mundial amb tota mena de gèneres a preus regalats, i que, per altra part, té prou poder per haver fet trontollar la recent Conferència Naval de les grans Potències.

Dóna una idea clara del fantàstic i accelerat desenrotllament de la cultura japonesa l'evolució de la premsa en aquell dinàmic país, a hores d'ara el més modern de l'Orient llunyà. A l'any 1850 no hi havia encara al Japó ni un sol diari; les notícies eren pregonades pels carrers. Cap allà a l'any 1870, aparegueren un parell de fulls miserables que copiaven notícies de publicacions americanes i europees. El primer diari de format fou el «Tokio Nichi-nichi» que sortí a l'any 1872, i en 1880 (noti's la rapidesa), el Japó tenia ja 1350 diaris i revistes, i als volts del 1900 arribaven a 2000 les publicacions. Els primers diaris japonesos deixaven traslluir una manifesta influència occidental per la quantitat d'anglosaxons que hi intervenien. Però el govern japonès aviat s'adonà del perill que representava per a les tradicions pairals aquesta estrangerització en terreny espiritual, i aplicà un remei eficient. Ja en 1875 prohibí tota col·laboració estrangera en les redaccions periodístiques. S'acabà la llibertat de premsa i els diaris esdevingueren sempre més i més unes tribunes polítiques de prestigiosos editors que tenien càrrecs en el Parlament. Però el poble japonès no s'interessa per la política, i la premsa ha hagut d'adaptar-se als gustos del públic lector i ha pres un caire purament informatiu: esport, teatre, art, invencions, atropells, processos sensacionals i algunes frases complaents per al Govern. La política no interessa. Els anuncis ocupen també un lloc molt important; la pàgina principal dels diaris japonesos—la darrera, ja

que els textos es llegeixen de dreta a esquerra, i per tant el diari es comença per darrera—és plena d'anuncis de tota mena, de ponderacions dubtoses, gran nombre de medicaments patentats, completament a l'estil americà.

El doctor francès Mr. Haguenauer és qui s'ha dedicat, ara fa poc per cert, a estudiar a fons el periodisme i la bibliografia del Japó. Els seus articles autoritzats, com també les revistes especialitzades «Bungei Shunji» i «Seikai Orai», ens han servit de font d'informació per a aquestes dades editorials. Tenint a mà també una estadística del tiratge dels principals diaris japonesos, publicarem algunes xifres que ens semblen dignes d'ésser copiades:

Osaka Asahi	1.250.000 — 1.330.000
Osaka Mainichi	1.150.000 — 1.230.000
Tokio Nichinichi	730.000 — 780.000
Tokio Asahi	630.000 — 680.000
Yomiura Tokio	500.000 — 580.000
Hochi Tokio	320.000 — 380.000
Jiji Tokio... ..	240.000 — 280.000
Shin Aichi (Nagoya)	230.000 — 270.000
Fukuoka Nichinichi	180.000 — 220.000

Ha pres també un increment formidable la publicació de llibres japonesos. Els diaris dediquen extensos anuncis a cada nova aparició i la impremta japonesa ha esdevingut un dels oficis més brillants del país.

Aquestes xifres i aquests fets demostren clarament el rapidíssim progrés civilitzatori d'aquesta nació tan perillosa.

A l'estiu 1934, els diaris abans esmentats «Osaka Mainichi» i el «Tokio Nichinichi» publicaren una sèrie d'articles molt curiosos adreçats «Als senyors europeus». Aquestes cartes no eren precisament plenes de compliments i de paraules amables, sinó que eren una confessió franca i sincera de l'opinió que té el Japó dels europeus i de l'opinió que té de si mateix. Aquests articles, traduïts a gairebé totes les llengües del món, es veieren ben aviat damunt de les taules dels fabricants, comerciants, gent de negoci i gent de borsa, dels polítics, diplomàtics i militars de tots els països civilitzats. N'extraurem algunes frases característiques:

«La majoria dels europeus, inclús els dels cercles més elevats de la política i de les finances, desconeixen la veritable força i potencialitat de l'Imperi japonès actual. L'Imperi del sol ixent

compta avui 70 milions d'habitants, als quals s'afegeixen els 20 milions de Corea i els 35 milions de Manxúria i de Jehol, que fan un total de 125 millons, o sigui més que les altres grans Potències E. U. d'A., Rússia i Anglaterra.

El progrés de la indústria japonesa no té parió. Hem aconseguit en 50 anys la producció d'altres països i hem ultrapassat la barator dels preus...

Vosaltres, els Senyors europeus, i especialment els Senyors anglesos, us consideràveu els amos fins ara, creient tenir un dret etern sobre el mercat mundial; però heveu oblidat que el fonament del comerç consisteix a vendre a preus molt reduïts. Vosaltres, anglesos i europeus, penseu en els vostres guanys i en l'alt nivell de vida dels vostres treballadors; nosaltres pensem en la conveniència de donar feina als nostres obrers i en les necessitats vitals dels milions d'asiàtics, africans i sudamericans que constitueixen la nostra clientela i que porten una vida més que modesta...

A més, els europeus estan massa ocupats amb llurs problemes interns; solament cal llegir llur premsa. Sempre les mateixes rivalitats entre França i Alemanya, el problema dels Balcans, etc. Totes aquestes qüestions a nosaltres, asiàtics, americans i africans, no ens afecten. Fóra molt necessari que els europeus adquirissin una més àmplia concepció de l'univers, que no fos tan mesquinament europea...

Si els Estats europeus es decideixen a boicotejar el nostre gènere, això no ens danyarà gaire. La nostra exportació a Europa representa sols un 6 % de la nostra exportació total. La part més important de la nostra mercaderia és exportada així com així cap a l'Amèrica del Sud, Àsia, Índia Britànica, Índia Holandesa, Egipte i Àfrica. De manera que esperem sense cap mena de temença o d'inquietud l'atac dels països europeus. Augmentant les tarifes duaneres per defensar-se de la nostra mercaderia solament aguantaran artificialment els seus preus elevats, i el cost de vida de llur població es desequilibrarà sempre més i més enfront d'altres països.»

Aquestes són algunes frases d'aquell seguit d'articles adreçats valerosament «Als Senyors europeus». Com es pot veure, el Japó ha emprat un llenguatge que rara vegada havíem sentit, el llenguatge d'una Gran Potència absoluta. La quintaessència d'aquestes declaracions és ben simple: Nosaltres produïm tan baratament

i venem a preus tan regalats, que ultrapassem tota competència possible i no temem ningú.

El Japó produeix realment a un preu de cost reduïdíssim. La indústria tèxtil, per exemple, treballa gairebé exclusivament amb obreres, que fan el jornal màxim legal de 11 hores. El sou femení representa sols un 33 % del jornal d'un obrer i consisteix en tres parts: un sou en efectiu, la manutenció i l'habitació. Les treballadores, de les quals un 20 % no arriben als 16 anys, viuen en uns edificis especials contigus o molt propers a la fàbrica. Aquestes construccions s'atenen estrictament a les prescripcions legals i són en alt grau modernes i confortables. Uns dormitoris espaiosos i ventilats, unes esplèndides sales de bany, un gran menjador, una biblioteca, una capella per a llur cerimònia i una sala d'espectacles. Durant els 4 ó 5 anys que aquestes joves obreres es comprometen a treballar per a la fàbrica, porten una vida d'internat. En les hores lliures, poden instruir-se, ja que se'ls dona ocasió de seguir tota mena de cursos; tenen també els seus dies de sortida, un parell de vegades al mes. Quan al cap d'aquests anys de treball, s'han guanyat el dot, abandonen la fàbrica i deixen lloc a element nou, que uns agents especials i controlats pel Govern estan encarregats de cercar fins en els llocs més recòndits del país.

Els japonesos s'han posat a treballar amb veritable frisança. Sembla talment que el fons volcànic de llurs illes els hagi encomanat tot d'una el seu etern defici. El bocí de terra que habiten està sempre carregat de matèries explosives i prompte a esberlar-se i engolir, sense consideració, ciutats, pobles, plantacions, arrossars. Aquesta contínua nerviositat del sol japonès ¿no es podria haver ficat dintre la sang de la població? Car la veiem treballar realment a un compàs endiablant.

Per posar sols un exemple: el 21 de setembre de 1934, un horrible tifó devasta el centre industrial Osaka-Amagasaki-Sakai, estén les seves violentes xurriacades cap a dreta i esquerra segons el seu incontrolable albir, i deixa arrasats els grans territoris llaners i porcellaners de Nagoia, la província sedera de Nagono, etc. En fi, en un sol dia moren 3.190 persones, en resten 13.850 de ferides, i 76.000 edificis són del tot o en gran part destruïts. Una catàstrofe esborronant! Dues setmanes després d'aquesta horrible desgràcia, de les 2.000 fàbriques més o menys danyades, un miler tornaven a estar en marxa. A finals d'octubre,

gairebé totes, amb unes comptades excepcions, havien emprès de nou llur activitat. Els japonesos no s'havien deixat abatre ni per les forces de la naturalesa, i aixecant desafiadorament el cap després de la tempesta, efectuaren un treball fabulós de reconstrucció. L'única cosa que no pogueren fer ressuscitar i tornar a posar en moviment foren les pobres víctimes humanes.

Però ¿què és la vida d'uns quants homes al Japó, a la terra del «harakiri», l'esgarriós suïcidi que les lleis japoneses no han abolit avui dia encara, i que es comet per sortir-se airosament i dignament de qualsevol insignificant punt d'honor, assegurant-se amb aquest final un bon nom per la posteritat? Aquest poble continua fidel a les seves tradicions asiàtiques; solament ha adaptat els avanços exteriors de la civilització de l'occident, i amb una eficaç organització en totes les branques de la indústria i del comerç, fabrica avui dia unes quantitats enormes de tota mena de productes a uns preus irrisoris. ¿Pot estranyar-nos, doncs, que vulgui assegurar-se, en primer lloc, el gran Imperi Xinès, que tant per la seva situació veïna com per la seva extensió representa el seu mercat més ideal?

Esgarrifa de pensar que el Japó pugui adquirir el domini absolut sobre la Xina, tan intensament poblada; que pugui reeixir a estendre el seu actual esperit d'emulació a tot l'immens Imperi Xinès, a organitzar-lo industrialment i a treure profit de les inexhauribles riqueses naturals i en gran part inexplorades d'aquell grandios Imperi; que pugui, a més, aconseguir de desvetllar «la consciència asiàtica» en la massa enorme dels 500 milions de xinesos, convertint-los en una monstruosa i terrible nació moderna. Tot això, malauradament, no és pas fantasieig ni desvari. És prou palès el perill mundial de l'imperialisme japonès i són prou clares les seves intencions panasiàtiques i les seves mires finals de conquerir l'hegemonia a l'Extrem Orient i un domini absolut a l'Oceà Pacífic. El seu afany d'expansió va dirigit no solament vers el continent asiàtic, sinó també, passant per les Filipines i els dominis holandesos, cap a Austràlia, el despoblat nord de la qual el sedueix en extrem per estendre-hi la seva població sobrera. Atenent-se a aquest pla sàviament traçat, el Japó ha iniciat ja la seva política en aquest sentit i el veiem embrancat en la tasca de foragitar de la Xina les Potències europees i d'arrabassar per a ell tota la part que pugui d'aquell immens Imperi central, ja sigui per mitjà de conquesta, o de pactes i aliances, o instaurant

Estats vassalls, o a la fi, per unió personal amb la casa regnant japonesa. Per un mitjà o altre, el Japó cercarà la realització del seu ideal d'erigir un Imperi d'Orient de dimensions gegantines i afrontar la raça blanca amb aquell monstruós bloc humà.

Encara podem apuntar un altre caire del perill groc, que és la participació de Rússia en el despertar d'Àsia. Des de l'acabament de la guerra mundial, Rússia ha tornat a girar els ulls vers Àsia; allà radica el centre de gravetat del seu poder. La Rússia soviètica ha arreconat les tendències europeïtzants i occidentalistes de la Rússia de Pere el Gran. El bolxevisme, en el qual veiem esbravar-se tot el mongolisme tàrtar que corre encara per les venes del poble rus, fa l'ullet amorosament als asiàtics i malda per atraure's les masses humanes dels països mongòlics. Si es veiessin coronats per l'èxit els seus esforços en aquest sentit, això representaria el perill més greu que hagi existit mai per a la cultura europea.

Per altra part, el crit de guerra japonès «Àsia per als asiàtics» té un gran poder d'atracció, que s'estén àdhuc a tot el món islàmic. I el niponisme duu en el seu escut lluitador no solament la divisa «Àsia per als asiàtics», sinó que afegeix també de temps ha aquella altra de: «Per als Grocs l'Univers».

¿Què pot oposar Europa a aquesta amenaçant allau groga? Malauradament ben poca cosa, si continua en l'estat en què avui es troba. Un Occident desunit, amenaçat constantment per guerres que serien anorreaments propis i crims fratricides, envescat en un caos d'hostilitats i pretensions incompatibles, econòmicament esberlat i arrossegant les conseqüències d'una proporció totalment falsa entre indústria i agricultura, producció i consum, soscavat per la manca de treball i en perill continu de revolucions socials, un Occident així hauria de cedir inevitablement el predomini del món i el primer rang en l'univers a l'Extrem Orient asiàtic, sota la batuta del Japó. S'hauria mal jugat la seva herència i el seu deure, hauria malmenat definitivament la seva missió.

Però Europa encara és a temps de repensar-se, i el seu camí és ben clar i inequívoc. Li calen dues coses: avinença i retorn al Cristianisme. L'avinença és necessària perquè la unió fa la força, i el retorn al Cristianisme és més necessari encara, perquè en ell brollen les deus de tota possibilitat i habillior per a la reconstrucció occidental. La posició de l'Occident en el món depèn de la seva confessió cristiana. L'esquerdament progressiu de les anti-

gues tradicions cristianes, que visqué l'Edat Mitjana, anà acompanyat de la pèrdua progressiva de les prerrogatives europees en el món; són dos punts que estan en estreta relació l'un amb l'altre. El racionalisme anticristià, l'individualisme materialista, fan els pobles impotents i febles.

Sols tornant fidelment a les eternes veritats cristianes, podrà l'Occident salvar la seva honorable supremacia universal, tan penosament adquirida i tan greument amenaçada en els moments actuals.

Lluïsa SERRA SPIELER

P. S. — Un cop enllestit i lliurat aquest treball sobre el Japó, ens ha vingut a sorprendre la seriosa nova del brutal cop d'Estat efectuat en aquell país per l'element militar. L'exèrcit japonès s'ha rebel·lat d'una manera sagnant contra la victòria electoral del partit liberal, assassinant fredament tres dels caps més rellevants de la vida política del Japó actual, els quals frenaven i combatien, en el possible, els projectes imperialistes de l'exèrcit. Aquest fet violent i lamentable ve a confirmar les nostres manifestacions abans exposades, demostrant clarament que l'actual casta guerrera nipona, digna descendència dels «samurais», no està disposada a deixar-se arrabassar, així com així, la seva supremacia absoluta i tradicional, i no s'atura davant de cap mitjà, ni del més brutal, per tal de poder continuar la seva política imperialista, que tants perills representa per al món sencer. — L. S. Sp.

CRÒNIQUES DE L'ESTRANGER

DE FRANÇA

De la joventut i dels viatges

A París hi torna a haver tumults.

Sembla que es tracta de política pura. En efecte, en examinar els elements en agitació i les raons que s'han posat en litigi, no es veu sinó una qüestió política.

Els primers rebulls del carrer s'han produït a causa dels cursos que el Professor Jèze dona a la Facultat de Dret. La raó política que s'allega respecte a l'actitud dels estudiants, és que aquests protesten que M. Jèze sigui el defensor d'Abissínia a la Societat de Nacions. Els estudiants han pretès aconseguir que M. Jèze doni el seu curs fora de la Universitat. Això ha donat lloc a manifestacions, a empaites de la policia que s'ha ficat violentament a la Facultat i ja dintre, un dels seus agents, ha ferit el Degà. El govern nega que cap policia hagi pegat al Degà i acusa un estudiant... Alhora, Léon Blum anuncia que, per tal de fer callar els estudiants protestataris, abocarà deu mil obrers a la Facultat. En l'endemà es celebren els funerals de Jacques Baenville, historiador al qual han retut homenatge els mateixos periodistes d'esquerra per la seva probitat, i sense que se sàpiga d'una manera exacta com ni per qui, Léon Blum és ferit lleument per gent que figurava a la comitiva o que s'hi era afegida pel camí. El govern en fa responsable la Lliga d'Acció Francesa, acusa Charles Maurras i dissol la Lliga.

L'historiador que maldem per ésser en aquesta revista ha d'afegir l'explicació dels fets per mitjà de la psicologia dels actors i restituir al conjunt de la vida política i policiaca de l'Estat els esdeveniments i les intervencions que no poden considerar-se aïlladament.

Si hom relaciona les manifestacions d'estudiants amb la qüestió internacional, sembla que és només per protestar contra la simpatia que demostra M. Jèze per Abissínia que els estudiants han intentat impedir-li l'exercici del seu curs.

En canvi, si hom es pren la molèstia d'informar-se en els medis d'estudiants, hom es convenç que aquests s'han situat únicament en el terreny interior.

Llur disgust prové del fet que M. Jèze, ensems que Professor, és advocat del Negus. Els estudiants creuen que un Professor de la Facultat de Dret, pagat amb esplendidesa, no té dret, moralment, d'exercir el segon ofici d'avocat d'una nació, sigui la que es vulgui. Volen que llur professor els sigui dedicat completament, que esmerci les seves ocupacions a ensenyar-los i que no els escamotegi ni un instant per culpa de funcions personalment lucratives, però que no tenen cap relació amb el professorat.

Aquesta consideració, tan moderna, ha fet que els manifestants fossin força més nombrosos del que podia esperar-se si només els hagués ajuntat la política.

Si hom pot provar que existeix algun lligam entre l'agressió de què fou objecte Léon Blum i l'amenaça d'atiar els obrers de París contra els estudiants, l'equitat ha de reconèixer que és explicable que el qui ha amenaçat amb una turbulència del carrer sigui castigat per un distúrb del carrer.

Per a un bon socialista, és inversemblant i inacceptable que, essent justament el dret a la vaga un principi de l'engranatge socialista, un líder d'aquest partit negui als estudiants—que estan ben lluny d'ésser només burgesos—el mitjà de protesta que aconsella als funcionaris.

Pertocant al govern, l'argument en què es basa per a formular les seves inculpacions no s'aguanta dret. Perquè, si admet que s'ha de fer responsable de les pertorbacions del carrer el periodista que escriu, comenta i defensa la doctrina del partit incriminat, haurà de reduir a presó, si vol ésser lògic, el diari els partidaris del qual han organitzat, uns quants dies després, l'agressió que de segur costarà la vida a un metge dissortat.

Però si la tinta que les passions polítiques vessen damunt d'aqueixes idees pot fer-les tornar invisibles, hi ha un fet que roman dempeus, i és que un Degà de la Facultat de Dret ha estat maltractat i ferit per un agent de policia, i la policia no li ha donat cap excusa.

La lliçó moral que el savi ha de deduir d'aquests esdeveniments és que el govern, mal assabentat, sens dubte, d'allò que atany a les reaccions del públic, vexa la joventut, humilia als seus nassos els seus propis mestres, d'una banda, i, de l'altra, dóna el pèssim exemple, a uns estudiants que tenen penes i treballs per a viure, que la finalitat dels estudis, el professorat, no és sinó un pretext. Justament, quan hi ha tants estudiants que s'han d'ocupar a les nits en alguna tasca per tal de poder pagar llurs estudis i la pensió, hom els mostra sense embuts que els títols universitaris no impedeixen de cap manera l'acumulació de diverses funcions, i fins i tot la facilitat. La joventut, que és lògica i despietada, ha de concloure forçosament que la concepció retorçada i equivocada de la república mena a una lluita entre el més murri, el més audaç, l'home alforro d'escrúpols i el ciutadà imbecil que s'accontenta amb respectar les lleis i les institucions.

No és una educació perillosa per a la joventut, aquesta?

Demés, els joves, homes o dones, que dintre cinc o sis anys seran

advocats, metges, funcionaris, etc., es recordaran que un líder socialista va oposar el poble als estudiants. Léon Blum, aquell dia, va fer més enemics als socialistes que un segle de capitalisme.

En un moment de crisi, quan les fallides són cada vegada més nombroses i el comerç cerca eixides vanament, quan l'atur involuntari creix i amenaça d'estendre's, hom pot veure no pocs estudiants que es preocupen seriosament de la instauració d'un socialisme basat en la caritat humana, i que miren d'establir l'equilibri entre la força de producció i la riquesa adquirida honestament. I és en aquests moments que ve Léon Blum a descoratjar-los amb la seva provocació a la guerra civil.

Hom no acaba d'entendre que el govern s'hagi girat contra la joventut. Això, a França, no ha donat mai èxit a cap govern.

Endemés, els estudiants conclouen que aquest govern que parla amb estufament del seu encuny democràtic i que proclama, d'altra banda, que cal que tothom tingui treball, es nega a intervenir en el cas colpidor d'un funcionari que dobra la seva vida amb fillolaments d'advocat lliure. I això ja no és democràcia; això és la dictadura del poder.

En veure això, cadascú fa, segons el seu temperament, un pas més envers l'extrema esquerra o envers l'extrema dreta. La vall s'eixampla i s'enfondeix cada vegada un xic més. Hom no pensa encara en fer la guerra civil, però s'acumulen en les ànimes els sentiments que hi porten.

Els homes que contreuen, en el poder, unes tals responsabilitats, comprometen greument l'esdevenidor.

* * *

Pel cantó exterior, hem de subratllar que ja havíem anunciat ací mateix el préstec atorgat per França als Soviets. Només s'ha modificat el procediment per a realitzar-lo. El govern manlleva diners a Anglaterra per tal de deixar-ne, tot seguit, una bona part als russos. És clar que nega aquesta intenció, perquè sap que Anglaterra no la veuria amb bons ulls.

No es tracta pas, en aquest cas, de discutir la base de la doctrina soviètica. Si hom considera el govern com un simple administrador de la fortuna pública, ha de desqualificar-lo des d'aquest moment. S'apressa a deixar diners als russos sense exigir el reembossament de llurs deutes precedents. Així despulla el ciutadà francès... del mitjans amb què compta per a pagar l'impost. Això no és solament una mesura criminal, sinó una estúpida nacional.

Durant aquest temps, les coses, de la banda d'Itàlia, han canviat.

Mussolini, home d'Estat de la nova generació, que no pateix pas d'incontinència sentimental, i que toca sempre de peus a terra, fa deduccions de l'accessió al poder d'un govern francès resolt a aplicar les sancions. Mussolini diu amb tota franquesa: «Jo no m'he pas de fixar en els antics combatents (i els qui no ho són) de França que es declaren a favor nostre; jo només he de tenir en compte el govern francès. Ara bé; aquest està contra nostre, doncs França està contra nostre. Així, doncs, Mussolini, amb la mateixa estocada, occeix les

agrupacions i associacions pro-italianes que s'han format a França. Pràcticament, són ja inútils. Ens sembla obligat de recordar que nosaltres ja ho havíem deixat entreveure tres mesos enrera.

Hi ha qui n'ha restat sorprès i no s'ho sap acabar.

La culpa és tota dels viatges.

És sabut ja de temps que, llevat de clares excepcions, no cal fiar-se dels grans diaris parisencs si es vol estar ben informat de la veritat psicològica de la vida dels pobles. Els grans rotatius es limiten a registrar els fets, és a dir, la manifestació pública dels sentiments dels pobles. Aquests fets troben els ciutadans francesos completament estordits, incomprensius i mancats de mitjans de reacció, de defensa i de lluita.

Força francesos, per tal de reaccionar contra aquesta concepció deficient de la premsa, s'han donat a viatjar. Però, com sempre, quan una cosa cau al domini públic és que ha perdut tot valor humà.

Els viatges, en la nostra època, semblen molt fàcils. Les agències de turisme no són sinó llanternes màgiques que mostren pels bulevards paisatges que els nostres pares havien somniat amb un número de tres xifres al costat que us diu: per tres-cents francs poden anar a esquiar a l'esplèndida pista de Superbagnères o de Font Romeu, amb la possibilitat, ensems, de refer-vos de les vostres fatigues en uns hotels ultramoderns, els preus dels quals verament principescos en altres temps, són avui assequibles a la butxaca més modesta. I, com de fet, jo he pogut veure més d'una alegre partença de joves i noies que s'embarquen en el luxós ràpid «P. O.-Midi» per tal d'anar a fer acopi de salut a bon preu.

Aquestes facilitats per als viatges d'esplai, de diversió i d'esport, són dignes de reconeixença.

Però, ¿no us heu adonat, en canvi, de les dificultats que avui obstaculitzen els viatges d'ensenyament, els viatges de descoberta i de psicologia de les altres agrupacions humanes?

Per 183 francs poden fer el viatge d'anada i tornada, vàlid per a quatre dies sense passaport, a Londres. Pels mateixos diners poden deixar-vos caure a Berlín. Allà, un auto-car us posarà davant de tots els monuments interessants i us mostrarà per torna un aspecte del camp. Sense que us calgui dicuir amb els amos dels hotels, tindreu l'aixopluc i la teca assegurats pel preu que us consenten els vostres recursos.

Però, quan tornareu a ésser a casa vostra, us adonareu que no heu vist res d'Alemanya. En fer el balanç del vostre viatge, el total us donarà algun monument civil, alguna catedral i alguna floresta, coses totes que haurien pogut situar-se al nord de França o a Flandes. Però, de l'ànima, de la sensibilitat alemanya, què n'haureu vist? El mateix, i no més, que al cinema; és a dir, unes quantes imatges, i encara les imatges que haureu vist, en passar-hi vos pel davant, no us han mostrat, en llur immobilitat, sinó un de llurs aspectes, mentre que al cinema són elles que passen per davant dels vostres ulls i en llur

moviment us permeten de llucar-hi caires sobtats i profunds del secret d'un poble.

Falta organitzar un viatge personal, a la moda antiga, amb un llarg sojorn al país visitat. Per a aquest viatge cal una maleta, amb els vestits que més us agradin, els calçats que us vagin més còmodes, la roba interior que exhala la flaire de casa vostra i té el color de les vostres idees; en un mot, el vostre Jo. Si intenteu fer el pressupost d'aquest viatge personal, quedareu espalmat. L'estada en qualsevol ciutat d'Europa està plena de dificultats.

Abans d'emprendre el viatge, cal que feu visar el passaport pel Consolat (el viatge a preu fet us en dispensa); a l'arribada heu de declarar la vostra presència i demanar que us autoritzin l'estada; és condició precisa que digueu on anireu cada dia, que hipotequeu l'esdevenidor, per tal com us caldrà dir: romandré només sis dies a Pisa (pitjor per a vós si us sembla que els frescos mereixen un xic més d'atenció) o bé: passaré deu dies vora el Rin. En el cas que el numen poètic us reclami llavors la composició d'un poema, heu de cuinar a visitar la policia i demanar-li permís perquè us prorrogui l'estària un xic més, els dies que us calguin per a escriure'l. És clar que pot succeir-vos que la vena se us assequi quan la bravada de cuir humit de la Comissaria se us fiqui pels narius... Planyeu el turista que és, alhora, dibuixant. Bell punt s'ha assegut—un amic m'ha assegurat que el fet s'és esdevingut en dos països—i ha desembutxacat el carnet, hom pretén empresonar-lo; darrera d'aquell espessorall d'arbres hi ha, tanmateix invisible, una obra d'estratègia. Ah, espionatge!

Quant a les relacions amb els individus, la qüestió és distinta. Tot i que gaudiu de certa anomenada, hom ja no us rep, a Europa, com en altre temps. Abans que res, es basquegen per conèixer les vostres opinions polítiques. Aquest home, és de dreta o d'esquerra? Esbrinat aquest punt, se us tanquen automàticament tals portes o tals altres. Els individus us classifiquen de la mateixa manera que tracta de classificar-vos l'Estat.

Bestiar humà, ha dit Victor Margueritte, les *Pages Choisies* del qual acaben d'eixir de les premses de Flammarion. I, de mica en mica, us adoneu que és més difícil avui de viatjar, psicològicament, per Europa (Europa de la S. de N.), que no va ésser-ho per Marco Polo de visitar el Gran Mogol...

Es per això que la gent accepta el preu fet, com ho accepta tot aquesta nostra època de fluïxesa: les lleis de mobilització masculina i femenina, els governs que atempten contra les llibertats en defensa de les quals s'haurien i s'havien fet matar els nostres pares, els impostos que naixen sense més justificació que el caprici de l'Estat, amo i senyor de despendre allò que li plau i com li plau. Les gentes ho accepten tot i, viatgers en ramada, tornen d'Itàlia o d'Alemanya, sense haver entès res, sense haver vist res, sorpresos de veure que la política del país veï desment allò que els monuments els asseguraven, o els contaven, o els prometien.

Mai els viatges no havien estat, en principi, tan fàcils. I mai els homes no s'havien conegut tan poc.

* * *

D'aquí ve aquesta desconfiança entre estrangers a cada país.

Cosa admirable: a cada país hom desconeix els veritables enemics que, a guisa de visitants, s'introdueixen en mig dels estrangers. Perquè si el simple ciutadà, lliure i desitjós de mantenir-s'hi, és a dir, que no vol formar part de cap associació, es troba isolat, el conspirador, en canvi, és protegit, defensat, amagat amb una curiosa capa d'estuc, i és ell qui canalitza les simpaties, les bones acollences, en tant que l'independent és mirat com a sospitós.

Hom ha confós el viatge amb el desplaçament, la descoberta de l'Home amb l'esbargiment dominical donat al pobre esclau-home que som nosaltres pecadors.

—Sublevem-nos i proclamem el bolxevisme — replica el meu veí.

—I això, per què?—ens respon un amic que acaba d'arribar de Rússia—. Allà s'ha restablert la fortuna. Hi ha persones que guanyen 40.000 rubles al mes. I, tan russos com els seus predecessors, se'ls gasten. Els «dancings» han obert les portes de bell nou, així com els cataus nocturns, i homes tan embriacs com els Grans Ducs d'abans, però, això sí, sense títol nobiliari, rodolen per sota les taules. La «burgèsia», ha tornat.

Solució? Rellegir Sidoni Apollinar, perquè, com que no hem sabut salvar la nostra civilització, som a les envistes de veure una nova irrupció dels bàrbars... Però, no; els bàrbars no vénen; ja són dintre casa nostra. No han de fer sinó desemmascarar-se.

Jo busco, enmig de la horda una cara de vestal per tal de fer-li a mans, en el meu darrer moment, la flama que, malgrat tot, no pot apagar-se.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE.

(Prohibida la reproducció).

Crònica Occitana

Debèm als nòstres legeires catalans dezenzucas bèlas. Nos sèm atar-divat dins lo nòtre prefach per plan de razons (trabalhs, malautias, etc.) qu'ara que son pasadas, lo milhor es d'i pensar pas plus.

Que portarà 1936 à l'obra occitana? A-n-aquela question se pòd pas aizidament (1) respondre per amor que sèm pas devinaire. Pracò (2), de veze sò que se bolèga dins lo pòple nòstre, d'agaitar amb interès sos moviments de tota mena, es una indica segura per aber fizansa dins l'astrada d'Occitania.

De mai en mai, l'influencia felibrenca s'espandís e de mai en mai las doctrinas mistralencas gazànhan los còrs. Es pas un miracle. Cal veze solament aquí, la rebombida (3) de la politica generala de Fransa que, malgrat d'aparencias contrarias, cerca sempre d'uniformizar e de subrecentralizar, sò qu'aufèga tot lo país. Per exemple, es pas un secrèt per digus que las sancions economicas aplicadas à l'Italia son mal vistas dins lo mitan occitan ont pòrtan la roïna dins lo negòci e l'industria e subretot dins l'agricultura. Aquí, las doctrinas salvadoras semenadas pels felibres — e n'i a dins totis les recantons — tómban dins de bona tèrra ont grèlhan cada jorn mai drudas (4) e ont portaran fruchas. Los sentiments patrials occitans s'espèrtan per de questions de vida vidanta (5), e se compren milhor lo bezonh d'un regionalisme sabi (6) qu'acontentarà las deziransas de cadun.

Coma l'abèm adejà notat aici-meteis, los jornals e las revistas que s'ocùpan mai del país vertadièr que del país leial (7), ambe d'autres mòts los que s'ocùpan mai de las idèas particulieras del pòple francès que de las idèas generalas de la politica del Gòbèrn, ne pòrtan cada jorn de pròbas consequentas. Serian fastigos de n'espelucar la tièra (8). Pracò, nos es un de bon de citar lo mezadièr «Midi Autò-Motò» ont lo doctor Deguiral a entemenat (9) una tièra d'articles que son un pane-

(1) fàcilment

(2) amb tot

(3) retruc

(4) espesses

(5) material

(6) prudent

(7) legal

(8) llista, sèrie

(9) encetat, començat

girie del regionalisme de portada popularia. Dins lo trezene article paregut, s'interesa especialament al regionalisme esportiu, que sia fot-bòl o esport d'ibèrn, e, notadament, fa lo laus plan meritat de la valenta societat, l'Automobila-Club del Mièchjorn, que dempèi una quinzèna d'ans, nos a saput donar d'espròbas de primièra borra (10) e de renomada mondiala dins lo Comenges, l'Albigès e lo Carcasès. De mai, dins lo setmanier «Tolosa», los senhes Andreu Descat e Gustave Roy cèrcan de far grellhar à Tolosa un moviment populari vertadièrament felibrenc.

Se los programas de la T. S. F. son pas claufits de regionalisme (malgrat que se dizon, tot al mens pels pòstes d'Estat, de «pòstes regionals»), se sentis majament un desgòt (11) prigond de la muzica dels negres. A Tolosa-Pireneus, Mosen Salvat que s'alasa (12) pas jamai de parlar per l'espandiment de la bona Cauza, dona cada mes de charradisas gostozas subre de sutjets de tota mena. En novembre pasat, aguèt jogar à-n-aquel micrò per la tropa occitana «La Campana d'Agot» de Sant-Somplezi en Vaurès, una pèsa del abat gascon Saran, titulada «L'òme blanc» (versión lengadociana de Dlas (13) Maria Baraillè e Cezelha Cuxac). Aquel espectacle foguèt tament plan gostat dels escolaires que lo pòste recebèt mai de tres cents letrats de felicitacions à-n-aquel prepaus.

Coma lo teatre es plan aimat del pòple nòstre, s'es fondat en Lengadòc una tropa especiala qu'acamparà (14) los milhors amators de las tropas adejà formadas e que jogarà, quand ne serà de bezonh, de Tolosa à Mont-Pelhèr, de Rodés à Carcasona, de pèsas fòra del repertòri acostumat de las tropas d'amators. Aquel ensach de «Teatre de Lengadòc» es dirigit pel sinnatari d'aquest article e pel felibre Ernest Vieu, e despend de la Mantenencia de Lengadòc.

Es de sinhalhar que lo Colètge d'Occitània ven de dorbir (15) un cors de lenga catalana. Cinquanta-sèt escolans i son inscrichs e, de segur, qu'aquel nombre augmentarà lèu (16), tant es viu lo sentiment qu'amnima los Occitants al regard de Catalonha.

Dins lo numerò de janvièr de 1936 del «Gai Saber», es de retene un article d'En Renat Lavaud sus «Els trobadors» de A. Serra i Baldó, de bèlis verses provensals d'En Valèri Bernard e la critica de tota una tièra de trobaires catalans (Joan Narach, J.-M., Castella-Roger, Joan Amade, Carles Grandó, Gracia B. de Llorenç e Josep-Maria Vilarman) per Mosen Salvat qu'anoncia que parlarà un autre còp dels prozators.

Acò nos remembre que i a plan de temps que vos abèm pas parlat de la literatura occitana. Plan de libres, pamens (17), sus nostra taula

-
- (10) classe
 - (11) desplaer
 - (12) cansa
 - (13) damiselles, senyoretas
 - (14) aplegarà
 - (15) obrir
 - (16) aviat
 - (17) tanmateix

de trabalh, espèran d'èstre obèrts à vòstra intencion. Escribiam un jorn aici-meteis: «Parlarem dels libres un autre cop». E aquel còp es pas encara vengut. Mai i a tantas de cauzas que son de dire, e la plasa es tant pichona!...

Sens tardar mai, aquí un libre «La Tèrre e l'Ostal» qu'es estat estampat à Barcelona (Editorial Altés). Amb un titol parier, es pas gaire de bezonh de dire sò que l'autor a volgut far. Nascut dins lo terraire carsinòl, cacha-nis (18) d'una nomeroza familha, En Juli Cubaynes i es demorat, e, coma rector de Grealon, entre òlt e Celen, dins un país que se mòr d'èstre, al mitan del sècle prezent, demembrat de las aizi-densas modèrnas, i fa bona òbra de felibre al sens complèt del mòt. I a prou temps que coneixèm lo vanc (19) d'aquel preire. Fins ara, s'èra cantonat dins de viraduras (20) de libres sants. E aquí que maneja la lenga ritmada amb una sapiensa e una bèltat sens parièras. Se trobèt la lenga mairala dins son brès, faguèt totis sos esfòrses per l'afinar, pensent que calia nòble otis (21) a nòble trabalh.

La rezulta d'aquel estudi junt à la sensibletat del trobare nos dona un libre comol (22) de bonas cauzas. Li se podria far lo repròchi d'aber cercat de tròp d'acampar de mòts que son pas gaire emplegats. S'es un dels nòstres debers de laisar pas se pèdre de paraulas polidas, cal pas demembrar qu'un libre qun que siague (23) deu pas èstre un lexic e qu'una òbra gazanha pas de s'escampilhar sus las alas margalhadas (24) del vocabulari. Racine escribèt «Phèdre» ambe quatre cents mòts, e pensam pas que digus li vòlque panar (25), la qualitat de cap-d'òbra. Mas En Juli Cubaynes es un dicipol d'En Antonin Perbòsc qu'a un pauquet sacrificat à-n-aquel jòc com òc veirem en estudiant sos «Fablès» que vénon d'espelir.

Malgrat açò, que sente, qu'agaite (26), En Juli Cubaynes sentis e agaita en vertadièr trobare. Plan sobent, à son endreit (27), se podria tornar parlar de «poezia pura». Quantis de còps, long de son libre, lo defuntat Enric Bremond auria pogut trobar d'aquels bordons dont di-zia (28) «que per ne sentir lo chale (29), es pas de bezonh de coneise la tròba que ne son destacats» (30). Un exemple entre mila:

La fisadura (31) d'una abelha al còr d'un lir
lo liri, s'òc sentis, òc dis pas!

Pauc nos enchauta (32) que parle aquí d'una de sas malauransas de

- (18) darrer nat
- (19) ardor
- (20) traduccions
- (21) eina
- (22) curull
- (23) qualsevol que sigui
- (24) bigarrades
- (25) denegar
- (26) tant si sent com si esguarda
- (27) respecte d'ell
- (28) aquells versos dels quals deia
- (29) encís
- (30) el poema de què són extrets
- (31) fiblada
- (32) importa

quand èra jove, quand se maridèt sa sòrre granda! Acò 's ben pron bèl per se pasar d'explicas.

Pertot, l'autor de «La Tèrra e l'Ostal» agaita son monde ambe simpatia e sens cap de fenhezón (33). Agaita las gents e las sab retraire (34) de tal biais (35) que son dabant nos-aus. Ne serà atal dels oncles ambe lor «barba à picons»... de las Albencatas

los capelases (36) largs e bèls
e redonds coma de curbèls
qu'an sus las alas tant d'auzèls
que non s'i vei que «pica e patas»!

Aprèp las gents, las bèstias,

...los auquets (37), verdals coma la pièl de mil (38),
qu'encara à lor becon (39) lo granet fa tequil... (40)

e mai encara las plantas demest qui fa parlar los vims (41). Aprèp que son culits, pelats,

nos daisarem asclar cadun en quatre pèrnas
e nos demezirem coma un sinne de crotz.

Òc caldria tot çitar, e pracò i a de pèsas, dins aquel libre, que son encara mai bonas que tot sò que venèm de dire, de pèsas mens objectivas, ont la sensibletat del trobair se fa jorn. Escotatz, manlevats de «Paternitat», aquels verses esmònguts (42) sens cap d'artifici d'eloquencia:

Ton Fil, Dius l'a cauzit (43) de tota eternitat
per eretièr; mas vòl ambe tu de mitat
far l'òbra salvadora — e t'agrada per sòci...
O Paire, de tas mans pren-lo, ton Fil, e 'n briu (44),
coma un òstia ten-lo naut (45), plan naut, davans Dius,
que (46) ta Paternitat revèrta (47) l' Sacerdòci.

Coma se vei per aquestis exemples tròp menuts, la lenga d'En Juli Cubaynes es bona, rica, druda. Mas acò sufiria pas saquelà (48), d'abòrd (49) que s'agís de verses. I a quicòm mai qu'es d'agaitar, es l'estile, es l'art. Aquí, En Juli Cubaynes es mèstre e se pòd dire que son libre es un dels plus bèls qu'ajen espelits dempèi de temps d'aquest costat de Ròze. Las estròfas càmbian ambe cada tròba gaireben; los verses son de totats mezuras segons lo sutjet; son plens naturalment

- (33) fingiment
- (34) retratar
- (35) manera
- (36) capells
- (37) ocells
- (38) escorça de blat de moro
- (39) punta del bec
- (40) tenen el granet
- (41) vímets, joncs
- (42) commosos
- (43) elegit
- (44) un moment
- (45) alt
- (46) car
- (47) s'assembla
- (48) tanmateix
- (49) puix que

sens cap de cavilhas (50), e mèmes sens tròp d'elizions que plan de tro-baires n'abùzan; las rimas son dopladas, tripladas, quadrupladas amb un polit mestier.

Aquel analizi seria pas complèt se parlabèm pas especialment d' un poèma que se debria dire dins totas las felibrejadas per que lo pòple ne sapie de-còr los bordons estrambordats. Dins aquel tròs ont l'autor se nausa (52) al sirventesc, fa responsa à la circularia ministeriala de 1925 qu'un còp de mai fòra-bandisia lo «patés» de las escòlas popularias. En Juli Cubaynes a plasat aquela pèsa: «La Reguinnada de la Vièlha», en prefaci. Abèm milhor aimat de ne dire quicòm en acabant per amor que nos fa bèla finida, que resumís tot lo libre e que se n' pòd tirar la morala. La tèrra e l'ostal de cadun de nos-aus en Occitanla demoraran tant que demorará la lenga. E la lenga demorará *perqu'a* d'obrièrs que la vòlon mantene,e

s'acò 's vertat qu'à son prefach (53)
tot obrièr dona sa pagèla (54),
veiretz qu'amb mos fils abèm fach
òbra sanza (55), segura e bèla
e que podèm, sens pensament,
e sens vergonja sus la gauta,
corre en Fransa, la tèsta nauta,
ambe la fe dins l'an que ven.

ANDRIU-J. BOUSSAC.

-
- (50) rebles (ripis)
 - (51) entusiastes
 - (52) s'eleva
 - (53) tasca
 - (54) mida
 - (55) avinent

Se pod aquezir «La Tèrra e l'Ostal» en mandant 10 ptes. al autor: En Juli Cubaynes, curé de Gréalou, par Cajarc (Lot-France).

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

En aquesta secció es faran recensions crítiques de totes les obres que ens siguin trameses en doble exemplar.

AGENDA ECLESIASTICA DE LA EDITORIAL POLIGLOTA, 1936.

L'Editorial Poliglota, que coneix perfectament les necessitats, vida i acció de tot el clergat d'Espanya i d'Amèrica, edita cada any — en fa ja tretze — aquesta agenda de butxaca; però cada any hi ha anat afegint alguna cosa, fins que la d'enguany ens sembla ja completa. Com a novetats, conté el registre de misses curiosíssim, les excomunion, la manera de fer el bateig d'urgència i fins el més indispensable per a un botiquí d'urgència, tan oportú per al clergat rural, allunyat dels centres de població. Felicitem l'Editorial Poliglota per aquest bon servei que presta a la clerecia. — *Joaquim Manyà.*

GEORGES DWELSHAUVERS. — L'exercice de la volonté. — París, Payot, 1935.

El conegut professor a la Universitat catòlica de París i ex-professor de Psicologia a Barcelona es proposa amb aquesta darrera publicació una finalitat d'ordre pràctic consistent a donar consells precisos, d'acord amb els fets, per a desenvolupar el sentit de l'esforç, de l'energia voluntària, que tant convé a les actuals generacions. Ultra els seus vastíssims coneixements de les ciències biològiques i psicològiques, el professor Dwelshauvers posa a contribució una anàlisi minuciosa d'una enquesta sobre la voluntat, per tal de no caure en la fantasia teòrica de molts especialistes de la voluntat que prefereixen satisfer certs prejudicis grats a recercar els mitjans efectius per a sostenir l'esforç i la iniciativa. Finalment, destina el darrer capítol a la reflexió metafísica sobre la voluntat: què és aquesta voluntat que tant ens preocupa; quin paper juga en el destí de l'home; quin és el seu origen; etc.

A remarcar en la primera part de l'exposició els capítols consagrats a *llenguatge i voluntat*, a l'*ideal*, i als *factors socials i morals* de la decisió voluntària. L'autor sintetitza amb la màxima claretat els resultats de l'observació pròpia i d'altri.

El capítol metafísic titulat *Personalitat, Llibertat, Voluntat* demostra que l'autor coneix tots els treballs moderns de l'escola fenomenològica, Scheler, Heidegger, i els empelta al tronc tradicional amb mestrivola habilitat.

Per tots conceptes, un treball de maduresa, recomanable tant a l'investigador com al pedagog i d'utilitat extraordinària a la joventut que vol aprofitar el delit propi de l'edat per a quelcom més que per a la diversió banal amb què el món la tempta. — *Ramon Roquer, Pvre.*

SANT IGNASI A MONTSERRAT, per Dom Anselm M. Albareda. — Monestir de Montserrat, 1935.

És un llibre que ve a pronunciar damunt una controvèrsia secular, no sempre serena, una paraula d'assabentament, de seny i de mesura. L'autor, ja conegut per altres treballs històrics, segueix els passos de sant Ignasi de Loyola a Montserrat, les seves petjades al Monestir i a la muntanya i la seva estada a Manresa. Estudia minuciosament, ajudat de tota mena de documents i d'obres contemporànies i posteriors, els costums dels monjos i dels pelegrins al cèlebre santuari, les pràctiques de pietat que s'hi feien, la instrucció ascètico-litúrgica que s'hi donava i les amistats que Sant Ignasi hi va contreure. La documentació no pot ésser més completa dins l'estat actual dels coneixements històrics i l'autor l'enriqueix amb dades importantíssimes, algunes d'elles decisives en certs punts importants, la qual cosa li dona avinentesa de desfer, sembla que definitivament o quasi, certes afirmacions que fins ara havien passat com a incontrovertibles, com és ara la seva estada curta a Montserrat i llarga a Manresa. Quant a la qüestió debatuda de l'origen dels Exercicis espirituals ignasians, que tanta literatura polèmica ha motivat, el P. Albareda se situa en una posició de serenitat i d'objectivitat que creiem molt probable que acabi per imposar-se. El llibret que tantes ànimes ha convertit del pecat i tantes altres ha menat als difícils viaranys de la perfecció, és verament obra de l'insigne fundador, però no nascut tot d'un cop, com no acostumen a néixer les grans obres. Dels Sants Pares de l'Església als Monjos, i dintre d'aquests en cada un dels Monestirs, els exercicis ascètics segueixen una evolució natural que a la fi cristallitza en els diversos sistemes avui coneguts en l'Església. És cosa certa que Sant Ignasi practicà a Montserrat, sota la direcció del seu confés Dom Chanon, els exercicis espirituals segons el mètode de l'Abat Garcías de Cisneros, i que tot fent-los anava escrivint les meditacions. D'això sortiren els cèlebres Exercicis ignasians, en els quals l'encuny d'una personalitat tan forta no podia menys d'empremtar-se. Tant fals, doncs, seria de denegar al gran penitent base el títol d'autor del llibre com d'afirmar que brollà de la seva ploma sense cap influència prèvia, majorment tenint en compte les tot altre que negligibles semblances que s'observen entre certes meditacions dels Exercicis ignasians i algunes de contingudes en els del P. Garcías de Cisneros. El lector les podrà constatar personalment llegint aquestes darreres, no fa gaire publicades pels Monjos de Montserrat.

Una altra constatació important a fer amb motiu d'aquest treball del P. Albareda, encara que ell no la faci, és la importància que tenia Montserrat en aquell temps. Era considerat com el més insigne Santuari marià d'Espanya i un dels primers d'Europa. És a ell directament que adreça els seus passos Ignasi des de Loyola arran de la seva conversió. Sols mesquineses polítiques de caràcter baixament nacionalista han pogut intentar després de rebaixar-lo de categoria i deixar-lo com un Santuari regional, contra tot el que venia acceptat i practicat per la tradició més remota.

Un Apèndix on consten els textos autèntics de les fonts on ha pouat l'il·lustre amic benedictí va al final del llibre, avalorant-lo inapreciablement. No cal dir com felicitem el P. Albareda per aquest nou i valuosíssim contribut a la nostra història religiosa. — C. CARDÓ, prev.

HACIA UN PORVENIR MEJOR (*Pour faire l'avenir*). Lecciones del pasado. Deberes de hoy, por el P. Croizier, S. J., de «L'Action Populaire». Traducción del francés, prólogo y notas de M. Arboleya Martínez. (Tercer volum de «Estudios sociales, políticos y económicos»). — Editorial Eugenio Subirana S. A. Puertaferri, 14, entlo. Barcelona, 1936.

Si aquest llibre fos llegit, meditat i practicat per tots els catòlics, encara que només ho fos pels que figuren com a més fervents, la paorosa qüestió social, l'única, en fons, diguin el que vulguin, que es debat avuit, seria resolta en poc temps i el món readquiriria la tranquil·litat tant de temps ha perduda.

Després de constatar les doloroses realitats del món hodiern, o sigui l'apostasia religiosa de gran part del poble, i les conseqüències que en deriven i en derivaran, en cerca la causa profunda, que no és —i ho demostra apodícticament—, l'escola laica, ni la francmaçoneria, ni els cabdills de la impietat, sinó la desobediència quasi general dels catòlics a les dues grans consignes recents de Roma: 1.ª acateu els poders i els règims constituïts i trebal·leu per la religió dintre la legalitat: 2.ª apliqueu-vos a resoldre la qüestió social segons els principis i l'esperit del Cristianisme, exposats en lluminosíssimes Encíclicues. Tot el que es faci sense això —agrupar la gent d'ordre, tornar al seu lloc les classes directores, formar el front contra els revolucionaris— seran palliatius momentanis, dics que deturaran provisòriament l'empenta de la revolució, reivindicadora d'una justícia social sanguinejada i atea, però que seran tard o d'hora desbordades i aterrades per ella.

L'autor escriu a França, però tothom veu que aquesta predicació té una aplicació actual i urgent a Espanya, malmenada per les dues mateixes causes. Les nostres dretes i els nostres centres s'equivoquen lamentablement si creuen que els grans fronts antirevolucionaris, si no fan res més que resistir als avanços de la revolució, són extintors suficients per a l'incendi que va elevat cada dia més les seves flames.

El veritable remei d'aquest mal és exposat per l'autor en el c. IV. Heus-lo ací en resum: conèixer la situació dels proletaris, llur pensament i llur vida (condicions de treball, salaris, estatges, higiene, inseguretat, analitzant diligentment el tòpic, moltes vegades fals, de la millora que han experimentat de mig segle ençà), interessar-se per ells i obrar per llur redempció moral i material

amb intel·ligència, amb cor i amb constància. Gosariem a condensar-ho en poques paraules: llevar el pretext a la revolució. Però sols un esclat d'esperit cristià autèntic pot obrar el miracle d'acabar amb el joc immoral de la revolució aparentment comunista, realment anti-cristiana, que especula amb aquesta sofrença del poble per a alçar-lo contra l'Església, pintada com la gran enemiga seva, no sempre, ai las, sense que alguns catòlics, àdhuc molt significats, li donin aparença de raó.

L'il·lustre sociòleg espanyol M. Arboleya, prologa el llibre i a la fi de cada capítol important insereix un Apèndix en què aplica a Espanya les afirmacions de l'autor, relatives a França. Ja no cal dir, coneixent-lo, amb quina documentació, amb quina competència i amb quin zel.

Les circumstàncies actuals d'Espanya fan aquest llibre tan útil ací com a França. Tant, si no més, perquè ací encara està quasi per començar el que allí ja té algunes jornades fetes. Per això el recomanem càlidament als nostres lectors. — C. CARDÓ, prev.

EN FACE DU PROBLEME SOCIAL. EST-IL VRAI QUE L'ÉGLISE S'EN DES-INTERESSE?, per Maurice Rigaud, S. J. — Action Populaire. Editions Spes. 1935.

Aquest llibre completa l'anterior d'una manera molt escaient. Respon a l'objecció més generalitzada —quasi l'única— que es fa avui contra l'Església, i la que més ànimes li roba, moltes d'elles prou nobles per a honrar-la amb grans virtuts, si coneixien la veritat: l'Església es desenten de la qüestió social, abandona a l'explotació dels poderosos —dels quals és fidel aliada— la classe obrera.

El P. Rigaud, després de marcar prèviament les necessàries distincions entre la doctrina de l'Església i la conducta dels seus homes, i entre la jerarquia i el laicat, exposa en pàgines ràpides i lluminoses la pujada de la indústria i la formació del proletariat, resulta de la generalització de la màquina, fenòmens socials que determinen l'aparició dels sociòlegs, a les doctrines dels quals l'autor passa breu revista. Ve després l'exposició de la doctrina de l'Església i l'examen del que per tal d'aplicar-la feren la Jerarquia i el laicat. La tasca de la Jerarquia era difícil. El problema era nou i l'evolució econòmica introductora d'una nova època era indeturable. L'estudi, per tenir garanties d'encert, havia d'ésser lent. A més, cal tenir en compte la situació social en què es trobava l'Església: primer, proscripita, a conseqüència de la Revolució Francesa; després, privada d'intervenir; més tard, temuda en la seva intervenció. L'ambient general era, a més, favorable a la industrialització del món, amb totes les seves conseqüències inexorables. Malgrat aquesta i altres dificultats, la Jerarquia va elaborant la doctrina, deduïda de l'Evangeli i els Sants Pares. Igual procés fa respecte als laics, descrivint amb documents a la mà les grans dificultats de l'obra i assenyalant els precursors abans i després de 1840. A l'esforç del pensament correspongué un esforç d'acció i legislació social, obres socials, obres de caritat, etc.

El judici de conjunt que es desprèn d'aquestes pàgines és vindicador de l'actitud de l'Església, per què aquest llibre pot ésser una arma utilíssima per

als apòlogues i predicadors. L'estudi es tanca l'any 1850, però tanmateix, l'autor insereix al final els documents episcopals entre 1850 i 1891 i després de 1891.

És un greu que l'autor limiti el seu estudi a França, xacra molt comuna entre els francesos. De tota manera, és un llibre indispensable per a armar-se en defensa de l'Església en el terreny on és avui més atacada. — C. CARDÓ, prev.

FRANGITE PANEM (Didají XIV, 1). Breve comentario literal-histórico-dogmático-ascético sobre la Santa Misa y sus ceremonias, por Mons. Vicente Malzano. Profesor de Teología Dogmática y Director espiritual del Seminario Pontificio Pío XI de Asís. — Versión de la segunda edición italiana por Cipriano Montserrat, pbro. Doctor en Filosofía y en Sagrada Teología. — Luis Gili, editor, Córcega, 415, Barcelona, 1935.

El títol ja diu tot el que conté aquest llibre, i amb dir que el programa en ell enunciat és desenrotllat amb competència, claredat, ordre i documentació històrica abundant es podria donar per fet el seu elogi.

Començant per la preparació per a la Missa—nació del sacrifici, manera d'oir-la, altar i utensilis sagrats, ornaments i manera de vestir-se's— l'autor va seguint punt per punt tota la Missa, explicant el simbolisme de les accions i traduint i exposant els textos sagrats, dels quals dona, a més a més, la història sempre summament interessant i útil per a llur intel·ligència.

Tot el llibre va adreçat als simples fidels, per tal que aprenguin d'apreciar la Santa Missa i d'oir-la amb el major fruit possible. No dubtem que la Missa oïda segons l'esperit de l'Església, fidelment i assabentadament exposat en aquest llibre, faria reflorir la pietat cristiana tornant-la a la fervor i a la puritat dels primers segles. Per això creiem aquesta obra d'allò més recomanable a tots els creients, i fins als descreients, que descobririen en el culte catòlic unes bel·leses i unes fondàries de pensament i d'emoció que els ajudaria molt a reconciliar-los amb una Església que desconeixen. La traducció, feta pel nostre car amic i col·laborador Dr. Cebrià Montserrat, a penes es coneix que sigui traducció, amb què creiem que és fet el seu major elogi. — C. CARDÓ, prev.

LAETARE, poemes de Pere Ribot, prev. — Publicacions de «La Revista». Barcelona, 1935.

El títol d'aquest llibre és més just de sentit del que, ben segur, el seu autor es pensa. És una invitació a l'alegria feta a Catalunya que, enmig de sòrdides lluites, sap treure fruits on s'ajunten en incipient plenitud de maduresa l'assabentament seriós, la unió baronívola, la noblesa de la veu i la llengua perfecta.

Teníem una poesia religiosa: la creada per Verdaguer, genial en ell, gemada de frescor d'aigua naixent, però maltraçada, de vegades fins a la barroeria, en els seus imitadors. Les fonts immaculades de la Litúrgia i el sentit pregon de la Bíblia reservaven llurs tresors de poesia per a èpoques de major assaonament. Ja, grat sia a Déu, la veiem apuntar. Els sacerdots-poetes de Catalunya ja no han de reïr-se de reproduir matusserament i sense tensió verbal les floretes verda-guerianes que, fora del seu hort, es marceixen de seguida.

Mn. Pere Ribot és un d'aquesas heraldis de la poesia religiosa ben nostre —ben nostra com a cristians i com a catalans— que podrà ésser superat en riquesa, però difícilment en noblesa de to. Posa directament en les dues fonts esmentades, tan desconegudes dels poetes mundans, tot i contenir tresors inigualats de poesia. De tant de meditar-les i confondre-s'hi, se n'ha assimilat no sols l'emoció vigorosa i suavíssima alhora, sinó fins i tot la sobrietat d'imatges. El nou poeta les té en nombre més aviat escàs, però enèrgiques, distribuïdes amb una estratègia artística instintiva de tan encertada i irradiants d'emoció sagrada. El dring celest de la Litúrgia i de la Bíblia s'hi manté gairebé sense minva, talment que la nostra llengua, potser per primera vegada des de Ramon Llull, adquireix de tant en tant en aquestes pàgines una nova qualitat d'idioma sacre.

Que Mn. Ribot és un poeta de raça, ho demostra el fet freqüent de saber transportar l'emoció de contacte diví de la Litúrgia i de la Bíblia, no pas amb una simple versió que difícilment la conservaria, sinó fonent-la en justíssimes imatges de Natura.

M'heu agençat, Jahvè, les mans, els ulls
de vostra fina, perlejant rosada.

Diu a Maria:

Sota els teus peus, les àligues
febles, pla minven l'ímpetu
de la volada atlàntica.

I encara:

Eva? Maria, l'Única que ha piament servat
intactes, calze i pollen contra l'urc del pecat.

I sap veure com en la nit de l'Epifania:

bela, en la gorja espessa d'aquesta nit tan bruna,
tot l'ovellar, amb l'esquena polsimada de lluna.

I quasi al lllindar del libre sap brodar aquesta estrofa digna del Breviari:

Mena'm per les collades de perfum
i cenyides d'alens celestials.
Guareix-me de les febres sensuais
en la piscina de la teva llum.

Les poesies on brillen més aquestes altes qualitats de poeta i que constitueixen la gemma d'aquest llibre són, al nostre parer, la *Invocació inicial*, *Salm d'exultança*, *Epifania*, *Himne dels màrtirs*, *Intima* i *Magnificat*.

Defectes? Qui no en té? Potser es podria assenyalar una certa intermitència en el corrent poètic. El contacte, evident, amb la poesia avantguardista, alguna vegada li fa atansar imatges o realitats (o imatges i relitats) una mica massa allunyades perquè de llur juxtaposició salti el corrent inefable. D'altres vegades, les fórmules teològiques dels dogmes passen massa estereotipades en llur obligada sentor científica:

Unitat, Trinitat incomparable
en consubstancial perfecció.

Però això són problemes de temps. Tenim per cert que ens trobem davant un veritable poeta, que enceta noves venes de poesia en el terreny pairal, que

poden ésser molt fecundes i que, ja de bell'antuvi, ha arribat a realitzacions fel·lícies, no rarament antològiques. Per tot això, ens creiem amb el dret d'exigir-li una producció constant, amb tota la rigor de qui exigeix el compliment d'un deure. — C. CARDÓ, prev.

COMENTARIS A LA LLEI DE MAJORIA I HABILITACIÓ D'EDAT, per *Francesc Maspons i Anglasell*.

El Sr. Maspons i Anglasell, del qual no és necessari fer la presentació en aquestes pàgines, per ésser-hi prou coneguda la seva col·laboració, ha publicat uns comentaris a la llei de majoria i habilitació d'edat que és la primera de dret civil promulgada a Catalunya des de la caiguda de Barcelona en 1714.

Forma un volum de dues-centes pàgines, i el pròleg d'una vintena que el precedeix per a situar el lector acaba amb un paràgraf que diu: «Un deure de lleialtat, i la molta necessitat que hi ha de normalitzar la vida jurídica catalana, obliguen a declarar que en el comentari són reflexades les justificacions que avaloraren la discussió dels dos projectes de llei (alludeix la de la capacitat jurídica de la dona casada i dels cònjuges) en la Secció corresponent de la Comissió Jurídica Assessora que en fou redactora.»

Aquesta declaració i el seu índex, que distribueix el comentari per articles, i dins ells per matèries, dóna idea del seu contingut.

No es un llibre que es proposi d'explicar la majoria d'edat i l'habilitació dels menors a través d'abstruses disquisicions filosòfiques, ni d'aquell eixerreiment corsecador al qual porta una rígida aplicació materista dels textos, sinó una explicació planera de les dues institucions sadollada de doctrina. Hi és feta una comparació amb les disposicions paralleles del codi civil espanyol, i d'altres de més moderns, com l'alemany i el suís, hi és mostrat l'esperit dels preceptes i les matitzacions que eviten els rigorismes. — R. G.

LES REVISTES

Les reproduccions d'articles d'altres fetes en aquesta secció tenen només caràcter documental: la inserció d'elles no implica, doncs, conformitat plena amb llur contingut.

EL DEIXONDIMENT DE LA XINA. PROLEGÒMENS A UN ESTUDI DEL PROBLEMA SOCIAL XINÈS, per *Albert Le Roy* a «Dossiers de l'Action Populaire» de París, núm. del 25 d'octubre de 1935. — Trad. R. P.

Ha esdevingut un lloc comú oposar l'ordre i l'organització del Japó al desordre i caos que regnen a Xina. Com totes les afirmacions simplistes, aquesta exi-

geix també ésser sotmesa a un examen crític que ens prepara potser més d'una sorpresa.

* * *

El 8 de juliol de 1853, una esquadra americana, sota les ordres del Comodoro Perry enfonçà l'àncora en les aigües japoneses, davant Yedo, canviat avui en Toquio. Perry era portador d'un missatge del President dels Estats Units que demanava l'obertura de relacions comercials entre el Japó, fins aleshores gelosament tancat als estrangers, i el seu país. Rebutjat la primera vegada, mantingué les seves exigències i fixà al govern japonès un termini de tres mesos per a rebre'l i prendre coneixement de la seva requesta. El Micado hagué d'inclinarse i fer acatament a la seva voluntat. S'havia empassat la humiliació. L'any següent era clos un tractat entre els dos països i molts ports nipons s'obrien al comerç americà. Però el Japó comprengué que havien passat els temps en què podia romandre isolat de la resta del món i que calia adoptar la tècnica d'aquells als quals els permetia de tractar-lo amb tant d'urc. No fou això per entusiasme sinó per submissió a les dures lleis de la necessitat. L'Imperi del Sol Ixent prengué el seu partit; s'obrí a l'Occident a poc a poc al principi; més tard, a mitges; després, quan els esperits estaven més previnguts, amplemment. La seva ànima restà oriental, però adoptà l'hàbit de la cultura occidental. En féu via. En 1872 inaugurà el seu primer camí de ferro i ara, 80 anys després de l'afront infligit per Perry posseeix la tercera flota del món, reclama la igualtat naval amb Anglaterra i Estats Units, es retalla un imperi continental, mana cada dia més com a senyor en l'Extrem Orient. Inunda els cinc continents amb els seus productes manufacturats i dels quatre angles del Globus no es parla de res més — per un error de llenguatge, és veritat — que del *dumping* japonès.

* * *

Durant el curs del segle XIX la Xina es vegé també cara a cara amb els europeus. Ella representava una civilització de les més antigues i més refinades; l'havia propagada en tota la conca oriental del Pacífic: Indoxina, Corea, Japó, tots li devien llur cultura. Amb ells formava un bloc imposant que res no havia pogut escrostonar, però després de segles s'havia encallat en la immobilitat més absoluta. Quan nosaltres encara menjàvem amb els dits, ella es servia de bastonets i se'n serveix encara avui — molt elegantment, per altra banda. Els seus pagesos treballaven llurs terres amb instruments de ferro, quan els nostres no coneixien més que la fusta, però nosaltres hem arribat a l'estadi de l'acer, mentre que ells continuen emprant sempre el ferro. Segles, potser milenis abans que Jacquard fos nat, ella havia inventat el teler de teixir, i en les seves províncies reculades subsisteix encara el mateix que només pot teixir peces de tela de 30 a 40 centímetres de llarg. Podria ella gloriarse d'invents de primer ordre, com la brúixola i la pólvora, però era l'europeu qui n'havia de treure partit i àdhuc servir-se'n contra ella. El seu primer contacte seriós amb la civilització oriental remunta al segle XVII, quan els jesuïtes missioners amb el P. Ricci guanyaren la palma a llurs concurrents xinesos en la reforma del calendari. Aquest contacte hauria pogut ésser dels més fructuosos i impressiona

encara els seus lletrats d'avui sobretot quan els comparen amb l'encontre de la Xina i l'Europa en el segle XIX. Deixem-ho dir a un mestre entès, Hu Shih, rector de la Universitat Nacional de Pequín, car tradueix perfectament en aquesta pàgina els sentiments que multitud de compatriotes porten al fons del cor.

«El gran èxit de les missions dels jesuïtes en Xina, al segle XVII, és un excel·lent exemple de l'estimació donada a una civilització, gairebé a primera vista, i fa un contrast instructiu amb els malaurats encontres de la Xina amb les potències occidentals al dinovè segle... Després d'haver estudiat la llengua i cultura xineses, els jesuïtes entraren en relacions amb els joves intel·lectuals del país. L'ur ciència profunda, llur pietat, llurs maneres afables els guanyaren l'estimació i el respecte dels lletrats xinesos, molts dels quals esdevingueren llurs amics i deixebles i es convertiren a llur religió. Gràcies a llur influència, els missioners oferiren al govern d'ajudar-lo en la reforma del calendari. Hi havia ja en el país tres escoles d'astrònoms que es disputaven la primera plaça; hom assignà als qui venien d'Occident una taula i un observatori separats, semblants als dels xinesos. El triomf científic dels jesuïtes fou complet, la nova astronomia reconeguda pel govern, que en 1643 promulgà el calendari revisat pels jesuïtes com a calendari oficial de l'Imperi.

Dos cents anys després d'aquesta feliç associació i un xic més de cent anys després de la desaparició de la influència dels jesuïtes, la Xina es trobà encara en contacte immediat amb l'Occident. Aquesta vegada l'encontre fou lamentable; portà la llavor de dues guerres (1840 i 1860) i de la llarga resistència dels xinesos a la civilització occidental. Aleshores els europeus no aparegueren com els heralds d'una ciència meravellosa i d'una religió d'amor; foren esguardats més pròpiament sota els trets de traficants-pirates, sobretot de traficants d'opi... Aleshores s'esdevingué la guerra de l'opi de 1840 i el tractat de Nanquín que donà Hongkong a Anglaterra i obrí cinc ports al comerç i a la residència dels europeus. Fou la primera desfeta xinesa en una guerra contra una potència europea. La Xina rebé les conseqüències de la seva desfeta, però ella no pogué comprendre com una nació civilitzada podia recórrer a la guerra per tal de mantenir el seu comerç, i el que és més encara, el comerç d'una droga emmetzinada» (1).

* * *

La dinastia manxú, degenerada, havia de confessar-se incapaç de renovar el país que governava després de més de dos segles i mig. Quan els japonesos, a la fi d'aquest segle, havien progressat fins al punt de poder dictar llur pau als russos, la Xina havia encara d'aconseguir un començament de reforma. Esperits remarcables, animats d'un veritable patriotisme, sofrien cruelment d'aquest encallament obstinat en el passat, però el partit dels tradicionalistes s'havia mostrat el més fort i havia esmicolat tota temptativa de canvi. Es recolzava sobre l'emperadriu Tseu-Hi que fou veritablement el geni malvat de la Xina. En 1898, en particular, hom havia concebut esperances. Un lletrat, de temperament obert, havia guanyat la confiança de l'emperador Kuang-Shu. Tot un pla de reformes substancials fou elaborat; l'educació dels joves xinesos havia d'ésser renovada de baix a dalt. Les esperances duraren exactament cent dies. Tseu

(1) Hu Shih: *The Chinese Renaissance*, pàg. 30.

Hi féu empresonar l'emperador, abolí els decrets i dos anys després fou per la seva instigació que els bòxers juraren d'escombrar de la Xina tots els estrangers. Hom sap com finí aquesta tràgica aventura.

Era clar com el dia per als reformistes agrupats entorn de Sun-Yat-Sen, fundador del Kuo-Ming-Tang (Partit Nacional Popular) que cap sortida no els restava sinó la revolució i el trabucament de la dinastia manxú. No hem pas ací de repetir la història. Diguem solament que el 12 de febrer de 1912 un decret proclamava la caiguda del jove emperador Pou-Yi, l'actual sobirà del Mandxukuo. És des d'aquesta data que hom ha de comptar si vol mesurar les transformacions pregones esdevingudes en Xina. I heus ací el que dóna joc als pessimistes, car els vint-i-tres primers anys de la república no representen per un observador superficial res més que un període de pertorbacions, d'agitació i de caos.

El bandolerisme hi fou un estrall endèmic. Els *tukuns*, els senyors de la guerra es senyalen cadascun el seu domini i exigeixen tribut a les poblacions, les lluites civils succeeixen a les lluites civils, el Nord es dreça contra el Sud. Ja no se sap quina és la veritable capital. El comunisme amenaça d'envair el país. El govern de Canton ha cridat els russos. Borodine amb els exèrcits de Canton pugen cap a Shanghai. Són els anys sagnants de 1926 i 1927; en la vall de Yang-tse-Kiang són lliurades batalles occidors. Els enemics de la vigília es reconcilien i aquells que es donaven la mà entren en lluita oberta els uns contra els altres. La Natura mateixa sembla prendre-hi part: rius gegants es desborden i submergeixen territoris tan vastos com els països d'Europa; la fam, després d'un any d'inundació o d'un altre any de secada, visita adés una província adés una altra. La guerra estrangera no és pas estalviada al país. Sembla que tot s'enfosqueix i que no resta res més que plorar la desaparició d'un bon temps antic i d'un gran poble. Malgrat tot, la Xina es redreça; la calma es restableix. Hom s'adona que sota aquest desordre aparent unes transformacions profundes han començat, les quals inauguraran un ordre social nou. «Allò que observadors pessimistes, escriu Hu Shih, han deplorat com l'enfonsament de la civilització xinesa, és només el desmunt i erosió necessaris, sense els quals el rejuveniment d'una vella civilització hauria estat impossible. Lentament, pacientment, però infaliblement, la Renaixença xinesa esdevé una realitat». El problema més apassionant no és el d'aturar-se als remolins exteriors, que agiten avui la sobrefaç del país, sinó el de preguntar-se què es fa de durable sota aquesta agitació i què en sortirà demà.

* * *

El que ha permès al Japó de transformar-se sense cap topada és que la seva modernització li ha estat imposada com des de fora per una casta sòlidament construïda; no és pas el resultat d'una evolució interna espontània. Els *samurai*, aristocràcia militar, al curs de la història, no havien perdut mai llur influència ni llur prestigi entre el poble. Els trobem a l'origen d'una reforma de la qual per raó de la professió, millor que tots els altres, havien de comprendre la necessitat. Les naus de guerra i els canons d'una potència estrangera havien fet comprendre al Japó que serien la presa dels occidentals si no s'adoptava llur ciència i llur tècnica. No es podria parlar-los d'igual a igual fins al dia en què

serien tan fortament armats com ells, cosa que suposava que havien d'industrialitzar-se i equipar-se a llur exemple. Per a soldats d'ofici aquesta tesi era evident sense que calgués demostrar-la amb llargs arguments. Casta omnipotent, acostumada a no trobar cap resistència, que no reculava davant cap mesura enèrgica, els samurai podien crear un ordre nou a llur manera i realitzar llurs plans sense desviar-se un sol instant de la finalitat que s'havien proposat. Tals circumstàncies permeten transformacions ràpides, ordenades, sense malbaratament de forces; però el resultat obtingut guardarà un caràcter artificial, quelcom de contret. La cultura vella i la nova perillan en ésser veïnes sense estar perfectament harmonitzades; l'evolució resta més superficial, menys ancorada en l'ànima popular. Potser caldrà veure-hi la causa de certes estrebades, especialment entre militars i civils, de les quals la premsa parla poc, però que subsisteixen al Japó sota una aparlència d'ordre i disciplina impecables.

Res de semblant a Xina. La sola casta militar que va conèixer era la dels vencedors mandxús que havien instal·lat llurs guarnicions en les ciutats de tot el seu territori. Però dos segles d'ociositat havien efeminat aquests vells guerrers. La revolució nacionalista de 1911 els trabucà sense esforç. El xinès és potser el poble més pacífic de l'Univers. En l'antiga jerarquia de les professions, per ordre decreixent: home de lletres, pagès, artesà i marxant, el soldat no hi és esmentat i el proverbi ens diu per què: «Del bon ferro no en farem un clau; cap bon fill no farà un soldat».

Tampoc no hi ha cap burocràcia hereditària. L'accés al mandarinat era reservat al concurs i a un concurs erigit de dificultats, obert a qualsevol, fos el fill d'un simple pagès o d'un artesà. El governament i l'administració no s'assemblaven en res al que nosaltres en Occident anomenem amb aquests noms. Del Nord al Sud els xinesos es sentien realment xinesos, però llur unitat era «més que la d'un sistema polític, la d'una civilització» (2) les institucions estables sobre les quals s'afermava la unitat d'aquesta immensa massa d'homes eren la família, la corporació, el vilatge Tawney la compara a la unitat de la cristiandat en l'Edat Mitjana.

«Com la cristiandat, la Xina tenia consciència de no ésser solament un Estat, sinó l'encarnació d'un esperit, un oasi de cultura i de llum, separat com per una muralla de la barbàrie que venia a batre les seves fronteres i, com en la cristiandat, la unitat que ella rebia d'un ideal no impedia violents conflictes interiors. Reposava sobre la família xinesa, unint no els vivents solament sinó els vivents, els morts i aquells que havien de néixer, en una comunitat immortal; sobre la rutina estable i pacient del vilatge xinès; sobre una tradició i una manera de viure que feien de cada individu l'expressió de tot un poble; sobre el sentiment general de la insignificància del present en el gran oceà del passat, això que, encara avui dia, fa pensar més d'un xinès en segles mentre que l'Occident pensa en dècades. Era el costum i no la llei que fixava el quadre de l'existència. Fins a la fi del darrer segle, el governament no consistia en res

(2) Tawney: *Land and Labour in China*, pàg. 164.

Es podria fer una remarca anàloga per l'Índia, que no té tampoc, com la Xina una llengua escrita comuna. A un indú que em deia que sentia intensament la unitat del seu país, li preguntava d'on podia venir-li aquest sentiment, car els seus compatriotes no tenien ni la mateixa religió, ni la mateixa llengua. «D'una certa manera de proposar els problemes i de veure el món», em respongué.

més que a mantenir l'ordre i la lleva d'impostos per funcionaris imperials. Així en lloc d'avançar en tots els fronts a la vegada, la Xina era ensems madura i endarrerida. Tenia les qualitats i defectes d'una societat no política. Les virtuts privades florien, les virtuts públiques estaven atrofiades. Precoç en la seva cultura, no l'havia coberta amb la closca dura d'una organització material que la protegeix, però que també l'ofega. Les seves realitzacions intel·lectuals i estètiques estaven sobre un pla, el seu sistema polític i econòmic sobre un altre» (3).

* * *

Una revolució cultural i social, germinant en un tal ambient, havia de descabellar-se en una anarquia aparent. No hi havia cap quadre exterior per a contenir el moviment i dirigir-lo. Era allò mateix que feia essencialment la unitat de la Xina, la seva civilització, el que perillava. ¿Com aquesta unitat no havia de passar el risc d'ésser atacada, almenys per algun temps, per la tempesta? Però malgrat una aparença caòtica, un treball seriós i intens s'acomplia en les capes profundes. Si un retret podia ésser adreçat a la Xina, contràriament a una opinió difosa, no seria per haver evolucionat massa lentament sinó massa ràpidament. És una frase que hom sent repetir sovint per observadors conscients, per missioners en contacte íntim amb el poble: «Van massa de pressa».

Últimament, encara, un d'ells ens escrivia (dispenseu-me aquesta cita): «Afanyeu-vos a tornar, sinó ja no trobareu la vella ina». El que devia mancar l'endemà de la revolució és una classe dirigent preparada per la seva tasca i suficientment nombrosa per ajudar eficaçment a la reforma del país, fins en les províncies més reculades; n'hem vist la raó. Però aquesta classe es forma tots els dies i com hom ens escrivia també: «Els intel·lectuals penetren més i més en l'interior del país». De tres anys ençà, especialment, sota l'impuls enèrgic del generalíssim Chiang-Kai-Chek, la unitat política s'afermava. Potser és aquí on cal veure la causa de certs esdeveniments polítics que han marcat enguany la història de la Xina. Quan aquest immens país, amb els seus 400 ó 450 milions d'homes, formarà un bloc compacte, serà una força imponent amb la qual caldrà comptar. Fa alguns anys, el govern de Nankín només estenia la seva influència real sobre tres o quatre províncies. Chang-Kai-Chek ha reeixit a fer-se acceptar en el Nord; en el Sud havia alliberat dels elements comunistes el Kiang-si, els havia perseguit en l'Oest, en el Szechwan, el graner de la Xina, on amb aquesta ocasió estenia també la seva autoritat. Baixava fins a Yunnan, província limítrofe de Tonquín. La gran oposició venia només de Canton.

La unitat de direcció comença a realitzar-se. Segurament en recons reculats, algun *tukuns* isolats poden encara combatre; però aquests elements indesitjables, que pullulaven no fa gaire, són en camí de desaparició total. La tasca de reorganització empresa per Nankín és immensa. Un membre del govern la resumia en aquests termes a un visitador d'Europa, delegat per Ginebra: «El poble de Xina sofreix d'aquests quatre mals dels quals l'hem de guarir: la pobresa, la malaltia, la ignorància i... l'individualisme» (4).

L'impuls ha estat donat; el moviment s'estén com taca d'oli de la costa guanya l'interior. Hom té la impressió ben neta que res no el podrà aturar. A

(3) Tawney: loc. cit.

(4) Maurette: *Tour de Pacifique*, pàg. 28.

mesura que les vies de comunicació es desenrotllen i que les rutes es construeixen, les idees penetren lentament la massa del poble i es fressen un camí àdhuc en els més petits vilatges. Les reformes que s'acompleixen o s'han d'acomplir són discutides familiarment en les «cases de te» o en tornar del camp. Nosaltres n'hem pogut fer l'experiència; per exemple, en un vilatge d'Hipei, en ple camp, els braus pagesos estaven al corrent del decret recentment donat per Chiang-Kai-Chek, interdint les sepultures en els camps i ordenant la creació de cementiris. Ho aprovaven, però consideraven les dificultats d'aplicació d'una mesura que segons els costums xinesos, és una veritable revolució.

Amb molt bon sentit remarcaven que faria necessària la intervenció enèrgica de les autoritats locals, i el meu guia i intèrpret m'explicava: «L'oposició vindrà de les dones.» (5).

Han passat els temps en què la Xina s'havia enclaustrat darrera la seva Gran Muralla, separada de la resta de l'Univers en una solitud que res no venia a violar. Per primera vegada des que el món és món, tots els pobles de la Terra es troben en comunicació els uns amb els altres. La Xina no és pas una excepció. Aquest esdeveniment capital ha canviat totes les perspectives. Seria un error fundar, com fan alguns, l'explicació del present i els pronòstics de l'esdevenidor recurrent només a la història mil·lenària de la Xina (6). Des de 1911, a l'Est hi ha quelcom de nou.

* * *

La transformació material de la Xina es fa, doncs, amb ritme accelerat. Les carreteres es construeixen (es pot anar ara per carrerera de Shangai a Canton); els camins s'allarguen; el pla d'urbanisme de Nanquín, admirablement concebut, en farà una capital vasta, elegant, pràctica, capaç d'admetre un tràfic intens. Canton és enterament reconstruïda. El xinès, d'una traça legendària, s'assimila molt ràpidament els secrets de la mecànica; amb algunes lliçons esdevé un xòfer d'auto, que pot rivalitzar amb els nostres xòfers de taxis parisencs. Hom diu que posseeix també remarcables qualitats d'aviador. En un petit poble del camp em citaven el cas d'un obrer que no havia vist mai cap motocicleta en desmuntà una i la tornà a muntar enterament sense equivocar-se. Allà on encara només hi ha camins o vells camins de carro, la bicicleta esdevé un mitjà de

(5) Si hom vol jutjar del camí recorregut des de l'època ja oblidada de l'imperi, només li cal rellegir l'anècdota següent, contada pel P. Huc, en el seu llibre *L'Imperi Xinès*. «Un dia que preniem el te en un hostal en companyia de ciutadans xinesos, assajàrem de fer un xic de política. Parlàrem de la mort recent de l'emperador, esdeveniment considerable i que havia d'interessar tothom. Manifestàrem les nostres inquietuds pertocant a l'hereu del tron imperial, que no era encara conegut... A totes les nostres instàncies s'accontentaven de brandar la testa, empassar-se una tassa de te o de xuclar pacíficament algunes bufades de fum de les seves llargues pipes. Aquesta indiferència començava a inquietar-nos quan un d'aquells braus xinesos s'aixecà, ens posà la mà a l'espatlla, amb un aire tot paternal, i ens digué somrient amb malícia: «Escolta'm, amic, per què torbes el teu cor i et fatigues el cap amb vanes preocupacions? Escolta'm, els mandarins estan encarregats d'ocupar-se dels afers de l'Estat; per això reben la paga; deixem-los guanyar el seu diner.»

(6) Per exemple, el Comte Sforza, en el seu llibre *L'enigma xinès*. Creu haver trobat l'última explicació dels anys turbulents de la República, comparant-los amb aquells que altres vegades havia conegut la Xina en els interregnes i que els antics analistes descrivien sentenciosament: «Ací comença la gran anarquia». El present no és el passat. El comte Sforza coneixia bé la Xina, però la coneixia a la manera dels diplomàtics, sense contacte directe amb el poble.

locomoció usual. Sien-hsien, vila important de 4.000 habitants en l'Ho-pei, posseeix ja quatre comerciants de bicicletes que no es contenten de revendre les que compren fets, sinó qu també reixen a fabricar-ne amb els seus mitjans reduïts. En simples morades de modestos artesans es té la sorpresa de trobar un aparell de ràdio, la il·luminació elèctrica, etc. Només és un començament, però quina rapidesa en l'adaptació a unes formes noves de vida que tenen necessàriament llur repercussió en el domini de les idees i de la mentalitat general! Per jutjar sanament, no cal pas comparar l'estat actual d'un país en transformació amb l'Europa o l'Amèrica, sinó amb el que era fa solament vint anys. Deixem encara la paraula a Hu-Shih:

«En altre temps llegia les meves novel·les a la llum d'una làmpara d'oli vegetal; jo he vist la Standard Oil envair el meu propi villatge; jo he vist el gas en els magatzems de Shanghai i la seva eliminació per la llum elèctrica. Pel que pertoca als mitjans de transport, jo he viatjat en cadires portables, en carretons, en petites barques de ribera maniobrades a mà d'home. En 1904 he vist els carrers de la Concessió Internacional de Shanghai envaïts de nit per cadires portables; el cotxe de cavalls era de moda a Shanghai, la ciutat més moderna. He vist el primer tramvia a Shanghai en 1909 i vaig escriure un poema contra els danys que feia passar als rickshas. El meu primer viatge en vaixell de vapor fou quina jo tenia només dos anys, però no havia mai pujat a un automòbil abans d'anar a Estats Units en 1910, i no havia viatjat amb avió abans de 1928. Els meus compatriotes han recorregut amb mi el camí des de la llum d'oli a l'electricitat, des del carretó al Ford, quan no a l'avió, i això en menys de quaranta anys.

Es veritat que aquestes transformacions materials no han arribat encara totes a l'immens hinterland de la Xina. Només han estat realitzades a les ciutats. Però tres grans esdeveniments han contribuït a propagar ben lluny els efectes dels canvis: la ràpida emigració vers les ciutats, la fundació de noves escoles i la revolució política» (7).

* * *

¿Però què són aquests progressos materials comparats amb la revolució social que lentament prepara una Xina nova? És la mateixa ànima del poble que es rejoveneix. Farem esment a grans trets de les manifestacions essencials. Sobre tot no ens parem pas, com alguns pessimistes tradicionals, només en algunes desviacions o excessos inevitables; són passatgers i no poden modificar una situació de conjunt.

L'educació es propaga; el nombre d'analfabets, encara molt considerable, és malgrat tot en notable regressió.

Una greu qüestió es proposa i és encara objecte de discussió entre els intel·lectuals xinesos: cal renunciar a l'escriptura ideogràfica i adoptar una escriptura fonètica que fent l'ensenyament més fàcil, economitaria un temps considerable i en permetria una més ampla i més ràpida difusió? Aquesta reforma es farà potser un dia si el desenrotllament vital d'una Xina modernitzada n'imposa la necessitat, el que encara és lluny d'ésser cert. Esperant-ho, aquesta reforma troba més adversaris que defensors. Hi veuen el perill sobretot de tallar el desenrotllament de la cultura de les grans tradicions del passat, com també un cop mortal donat a l'art xinès, lligat íntimament a l'art de l'escriptura ideogrà-

(7) Hu Shih: *The Chinese Renaissance*, pàg. 96.

fica (8). Un punt, però, en què tothom està d'acord és que els ideogrames han d'ésser simplificats. Els assaigs fets pertot en aquest sentit ho proven abundantment.

Però, segons ens sembla, aquest problema no és essencial. Se'n planteja un altre de més urgent. Durant segles tota la producció literària xinesa fou escrita en una llengua morta, l'estil clàssic, el dels autors antics, que exigia anys per aprendre'l, que restava impenetrable a la massa. Una obra escrita en llenguatge corrent tenia segur el menyspreu dels il·lustrats. En les escoles els llibres de text que s'usaven eren tots escrits en aquesta llengua morta. Calia traduir-los paraula per paraula als deixebles per tal de fer-los entendre (9). Gairebé és igual com si l'ensenyament a França fos donat en llatí.

El pas capital fou fet quan sota l'impuls de reformadors ardits com Hu Shih, fou proclamat «que una literatura vivent només podia ésser escrita en una llengua vivent» i que l'ensenyament havia també de donar-se en aquesta llengua vivent. Car si la instrucció havia restat fins ara el privilegi d'un petit nombre, calia atribuir-ho a la distinció entre llengua escrita i llengua vulgar, més que a la mena d'escriptura. La gran reforma social ha estat, doncs, aquella del Ministeri de la Instrucció Pública decretant que els llibres de text seran escrits en la llengua nacional parlada. Després, el desenrotllament de les escoles ha seguit, insuficientment encara (10). Però, en això també, per ésser justos, comparem amb el passat i deixem a les reformes el temps necessari per tal d'aconseguir llur resultat total. És innegable que la instrucció creix en el poble. La instrucció dels adults no és tampoc oblidada. La Comissió dels experts educadors la jutjava «un dels capítols més satisfactoris de la instrucció pública a Xina».

* * *

La família xinesa agrupada entorn del seu cap, a l'ombra de les tauletes dels avantpassats, ha estat durant segles la garantia més eficaç de l'estabilitat de l'ordre establert. Però també causa d'estacionament. Més que vers l'esdevenidor, les mirades estaven fixes vers el passat. La pietat filial exigia el manteniment integral de les tradicions, l'obediència absoluta del fill al seu pare. De la seva mà rebia l'esposa que li era destinada des de la primera infància, i que ell no coneixia, de què podia lliurement rescabalar-se escollint-se ell mateix les concubines.

Aquell que reeixia en els combats de la vida veia tots els seus parents fins als cosins que s'installaven a casa seva per tal de viure a la seva esquena. La muller, amb els seus petits peus embenats, estava confinada a l'interior dels seus departaments; no compartia la taula del seu marit. La gran finalitat del matrimoni era continuar la descendència per tal de perpetuar el culte dels avantpassats. La persona humana estava enterament sacrificada a la família. Si la

(8) El problema ha estat exposat ben clarament per la missió d'experts educadors tramesa per la Societat de les Nacions, composta de Becker (Alemanya), Falski (Polònia), Langevin (França), Tawney (Anglaterra). Vegeu llur memòria, *La reorganització de l'ensenyament públic a la Xina*, publicada per l'Institut Internacional de Cooperació Intel·lectual.

(9) Cf. l'article de Hu Shih, en la revista *The People's Tribune* de l'1 de gener del 1935: *An optimist in a sea of pessimism*, pàg. 20.

(10) Vegeu algunes xifres:

Any escolar	Nombre d'alumnes
1915-1916	4.122,878
1922-1923	6.601,802
1929-1930	8.839,434

Xina sofria d'individualisme, era un individualisme familiar. La pietat filial era el gran deure, però consistia més en el fidel compliment dels ritus que en veritables sentiments interiors.

En aquest punt encara, unes transformacions profundes han començat i estan en camí d'ésser acomplides. El jove xinès pren consciència de la seva personalitat i dels drets que li són annexes. La lluita entre l'ordre social nou i l'antic ha causat més d'un drama. Era fatal, però la concepció europea de la família guanya terreny (11). Per altra banda, la llei existeix i el jove o la noia que refusa de contraure matrimoni al grat dels seus pares hi troba sòlid punt de recalcament. Quants prometatges han estat trencats, de vegades amb l'ajut del missioner, al qual àdhuc els no cristians venien a trobar per un consell. Amb alguns anys aquest costum dels peus embenats, on es pot veure un símbol de la subjecció femenina, que «vint-i-cinc segles d'humanisme confucià i vint segles de pietat búdica no havien sabut abolir» (Hu Shih) està en camí de desaparició. La dona s'ha emancipat. S'ha fressat un camí en la vida pública. Hom la troba d'infermera en els hospitals, d'escriptent, estudiant o professora en les Universitats, darrera les guixetes de les estacions, etc. Si alguna vegada ha traspassat els justos límits, ha estat perquè no tenia cap persona que la guiés. Com un vell missioner feia remarcar: ¿«Qui hauria pogut ésser el conseller de les noies de la nova generació? Llurs mares no comprenien res de l'educació i tendències modernes. Però en general si han anat massa lluny, tornen bastant de pressa a vies més normals. Resultaran excel·lents mares de família i seran capaces de dirigir l'educació de llurs filles.» El protocol complicat que regulava les relacions entre els homes —parents o estrangers— ha desaparegut i fa lloc a relacions més plenes de simplicitat. La naturalitat i la sinceritat hi guanyaran.

* * *

Seria fàcil de multiplicar els exemples. En vint-i-tres anys, la Xina ha pres una figura nova i es troba en ple període de reconstrucció. Encara no ha arribat. Es troba en marxa vers un ordre nou. És cosa que no pot oblidar un estudi imparcial. Però el que ja ha acomplert representa una obra que és lluny d'ésser digna de menyspreu. Una massa de 400 milions d'homes no pot ésser comparada a un petit grup tancat. I quina és la revolució que no ha tingut els seus dies ombrívols i les seves dificultats? La renaixença xinesa s'esdevé en condicions ben diverses que la modernització del Japó, exteriorment tan ordenada. Però en aquest la transformació s'ha acomplert massa de pressa i massa per manaments. Resta a la superfície una combinació un xic bastarda de modern i de tradicional, sota l'alta protecció dels militars: oficines perfectament equipades, vies fèrries confortables amb sortides i arribades puntuals, però al mateix temps, manteniment dels shintoisme i culte quasi diví a l'emperador. No s'hi veu pas aquella harmonia essencial que hom sent ja en l'ordre social més humà de la Xina del demà. Talment com un xinès, esperit entès i ardent patriota ens deia un dia: «Nosaltres no volem arrapar-nos al passat, no volem tampoc copiar servilment l'Occident. Però recolzats en les nostres tradicions milenàries i inspirant-nos en l'Occident, volem crear una jove civilització que resti verament xinesa.» És la mateixa prudència. I a tals projectes hom no pot més que desitjar un èxit complet.

(11) Aquests conflictes són perfectament descrits en la novella de Pearl Buck: *Vent d'Est, vent d'Oest*, que ensenyarà molt més que els estudis teòrics.

LES IDEES I ELS FETS

VIDA RELIGIOSA I MORAL

CONDEMNACIÓ D'UNA OBRA DE BONAIUTTI. — La Sagrada Congregació del Sant Ofici, en la sessió del 15 de gener passat, va acordar condemnar i inserir a l'Index de l'obra: *Pietre miliari nella storia del Cristianesimo* publicada recentment per Ernest Bonaiutti. El llibre és una mera repetició de les aberracions herètiques del modernisme extremista: nega que Jesús hagi deixat un ensenyament doctrinal, aquest va començar amb els Evangelis, però, de seguida el va deformar Sant Pau, després Sant Agustí, i, més endavant les especulacions escolàstiques de Sant Tomàs i l'espiritualitat de Sant Ignasi, sense que poguessin posar-hi remei ni la primera reforma (Valdo, Sant Francesc) ni la segona (Luter). Així, doncs, la història del Cristianisme, amb aquestes fites o *pietre miliari* no és per a Bonaiutti sinó una continuada deformació del pensament inicial de Jesucrist. — M. R.

NOVA ENCÍCLICA PONTIFÍCIA. — Amb data de 20 de desembre de l'any passat, el Sant Pare ha publicat una Encíclica *Sobre el Sacerdoci Catòlic*. És molt extensa i consta de quatre parts precedides d'una introducció on exposa la seva constant sollicitud pels sacerdots i seminaristes, la importància del tema i l'oportunitat de tractar-ne expressament.

La primera part tracta de l'excelsa dignitat del sacerdoti, considerada segons el criteri de la llei natural i a la llum de la revelació divina. Fou instituït per Jesucrist mateix qui constituí ministres i representants seus els sacerdots i els donà potestat sobre el seu cos real, que posen present damunt els altars, i sobre el seu cos místic, que és l'Església, a la qual santifiquen i regeixen, distribuïts en els diversos graus de la Jerarquia. Estudia, especialment, certs aspectes més notables de l'actuació sacerdotal: el sacerdot perdonant pecats i predicant la veritat, el sacerdot missioner i obrer de la civilització, el sacerdot inculcant la pau social i l'amor entre els homes, el sacerdot mitjancer, per l'oració, entre Déu i el llinatge humà.

El tema de la segona part són les virtuts pròpies del sacerdot. Comença dient que la mateixa dignitat sacerdotal exigeix un grau no vulgar de perfecció moral, com ho demostra la santedat que Déu exigia als sacer-

dots de la llei antiga. Insisteix sobre el deure de no descurar la santificació pròpia per lliurar-se, amb zel indiscret, a les obres exteriors del ministeri sacerdotal. Diu que les virtuts principals del sacerdot són la pietat, la castedat, el desinterès, el zel, l'obediència i l'amor a l'estudi.

En la tercera part, tracta de la preparació per al sacerdoci i, per tant, dels Seminaris i del foment de les vocacions eclesiàstiques al qual ha de cooperar l'Acció Catòlica i, principalment, les famílies cristianes.

La quarta part, breu epíleg de l'Encíclica, és una fervent exhortació als sacerdots: Siguen sants els diu— i per a això els aconsella que facin els Exercicis Espirituals i practiquin un dia de recés mensual; també exhorta els seminaristes a intensificar llur preparació espiritual i cultural a fi d'ésser uns excel·lents sacerdots. — *M. R.*

L'ESGLÉSIA I LA QÜESTIÓ REGIONALISTA A FRANÇA. — És sabut que la Bretanya és una regió francesa de llengua mixta. Per tal de donar satisfacció a les legítimes aspiracions dels bretons en la qüestió escolar, el Bisbe de Quimper, amb data de 3 de desembre passat, va donar les disposicions següents:

«Convençut que l'estudi de la llengua, de la història i de la geografia bretones és necessari per a conservar viu, en la nostra diòcesi, l'esperit bretó, Nòs recordem als mestres lliures la nostra circular, de 24 de gener del 1930 —la importància de la qual sembla que alguns no han ben capít— sobre l'ensenyament de la llengua bretona, de la història i de la geografia de Bretanya. Declarem obligatori en totes les escoles lliures de la nostra diòcesi l'adjunt programa.

«Tots els mestres n'han de guardar un exemplar i tenir-lo en compte en la fixació de l'horari escolar i del pla d'estudis.

»A més, recordem als mestres i mestresses de les nostres escoles bretones l'obligació d'ensenyar als infants el catecisme en bretó.

»En l'examen escrit per al certificat d'estudis, els inspectors diocesans proposaran almenys una qüestió d'història o de geografia de Bretanya.

»En la visita pastoral, en les visites canòniques y en qualsevol altra ocasió, els Vicaris Generals s'asseguraran del compliment d'aquestes disposicions.»

Segons l'esmentat programa, es donarà, en tots els graus, una lliçó setmanal, de 15 minuts sobre geografia bretona. En els cursos preparatori i elemental es donaran dues lliçons de 15 minuts d'història de Bretanya i en els cursos mitjà i superior una sola lliçó de la mateixa durada. Aquests ensenyaments seran obligatoris per a tots els alumnes, siguin francesos o bretons. La llengua bretona s'ensenyarà mitja hora cada setmana, en tots els graus, però solament als alumnes bretons. La doctrina cristiana s'ensenyarà exclusivament en bretó als infants bretons, i en francès als infants francesos. Es recomana l'ús del bretó per a ensenyar les matèries que constitueixen el programa escolar als infants que encara no entenen suficientment el francès.

Ens plauria que les autoritats eclesiàstiques adoptessin disposicions

similars respecte de les escoles catòliques del nostre país, on la qüestió lingüística és, si més no, tan viva com a la Bretanya francesa. — *M. R.*

LES DARRERES ELECCIONS ANGLESES DES DEL PUNT DE VISTA CATÒLIC. — El dia 14 de novembre passat es van celebrar, a Anglaterra, les eleccions per a la renovació de la Cambra dels Comuns. El bloc governamental va obtenir 431 llocs i l'oposició 184. Professaven la religió catòlica 42 dels candidats presentats, 20 dels quals han obtingut l'acta de diputat; 2 han estat elegits en la Irlanda del Nord i s'han compromès a no acudir al Parlament; 12 pertanyen al partit conservador i els 6 restants són treballistes, cosa que no és d'estranyar, puix que, segons té declarat l'Episcopat, els catòlics anglesos poden pertànyer a qualsevol partit, mentre es comprometen a avantposar les disposicions de la Jerarquia a la disciplina política.

Un dels punts del programa del Govern era la prolongació de l'edat escolars fins als quinze anys, cosa que exigia la construcció d'escoles noves i augmentava les despeses de les existents. L'Episcopat es va reunir, a Londres, la segona quinzena d'octubre i va acordar demanar subvenció oficial per a les escoles catòliques. El programa del Govern, publicat el dia 25 d'octubre, prometia, en principi i amb certes condicions, un ajut econòmic per a les noves construccions exigides per la reforma escolar. Pocs dies després, el partit treballista feia una declaració per l'estil. No hi havia, doncs, motiu perquè l'Església intervingués en la contesa electoral ni es declarés en pro ni en contra d'un dels bàndols en lluita.

El resultat, però, no ha satisfet els catòlics. Ja abans de les eleccions, el 9 de novembre, l'acreditada revista catòlica *Tablet* feia aquest comentari: «No podem acabar sense expressar el nostre sentiment pel reduït nombre de candidats catòlics. No és culpa nostra. El *Tablet* no havia esperat la imminència de les eleccions generals per proclamar la necessitat d'una representació parlamentària dels catòlics proporcionada a llur importància numèrica i moral, però, gairebé tots els nostres han restat fidels a la vella i cara actitud d'inferioritat adoptada en els temps anteriors a l'emancipació. Se l'estimen com una nena a la seva nina trencada.» — *M. R.*

FESTES RELIGIOSES AMB MOTIU DE LA INDEPENDÈNCIA FILIPINA. — El 14 de novembre de l'any passat, els Estats Units van reconèixer la independència de les Illes Filipines. El diumenge següent es va cantar, a la Catedral de Manila, un solemnisim *Te Deum* d'acció de gràcies amb assistència de totes les autoritats. El Sant Pare es va associar a la joia del poble filipí, com demostra aquest missatge radiofònic que el Cardenal Pacelli va trametre al Delegat Apostòlic:

«Li prego que trameti a S. E. el President de la República, senyor Quezon, la cordial felicitació del Sant Pare en aquesta diada històrica

de la independència filipina. El Summe Pontífex, unit espiritualment amb les autoritats civils, l'Episcopat i al dilecte poble de l'arxipièlag, en aquesta diada memorable, i recordant el lligam de dependència que uneix els individus i els pobles amb Déu, llur creador i llur fi, prega perquè aquest jove país, sota el guiatge de les autoritats legítimes, amb pau i satisfacció, pugui assolir la meta sempre més elevada dels valors espirituals i la prosperitat material. Per tal que obtingui l'assistència divina i com a penyora de la seva paternal benevolença, el Sant Pare adreça al President i al seu Govern, a l'Episcopat i al poble de les Filipines la benedicció Apostòlica.»

També val la pena de reportar la invocació pronunciada per monsenyor Reyes, Arquebisbe de Cebú, davant l'enorme multitud reunida davant el palau del Parlament.

«Al Rei dels segles, immortal, invisible, únic Déu sigui la glòria per a sempre. Gran Déu omnipotent i misericordiós, qui, amb la vostra providència dirigiu els pobles i les nacions, us donem gràcies per haver-nos preparat aquest dia tan desitjat pel poble filipí, fúlgida aurora de les nostres aspiracions més cares i legítimes. Si donem una mirada a la nostra història trobem pertot arreu les proves de la vostra predilecció: de primer, ens heu confiat a la noble i catòlica Espanya que ens va portar l'Evangeli i la civilització cristiana. Vós heu ajudat els nostres esforços per a conquerir la independència posant-nos oportunament sota la protecció benèfica de l'Amèrica per tal que es desenvolupessin millor els nostres recursos i les nostres riqueses. I ara, aquesta nova nació us demana ajut i benedicció per al seu esdevenidor, puix que, com tots sabem, *si Déu no edifica la casa, treballen debades els qui l'aixequen*. Digneu-vos, Senyor, beneir l'Espanya i l'Amèrica i complir en nosaltres l'obra començada. Déu de saviesa i de justícia de qui procedeix tota autoritat, us preguem que atorgueu les vostres llums i la vostra assistència als poders constituïts per la voluntat del poble; confirmeu llur autoritat perquè sempre siguin obeïts promptament i lleialment; doneu el vostre Esperit de consell al President i al Vice-President perquè sempre governin amb equitat i per al major bé de la nació que regeixen. Que la vostra Saviesa il·lumini les deliberacions de l'Assemblea Nacional per tal que tots els seus membres no cerquin sinó el veritable bé del poble; inspireu-los que treballin pel millorament espiritual i moral de la comunitat, que és allò que més contribueix al benestar del poble. Beneïu la nostra indústria i el nostre comerç; conserveu enmig nostre la pau i la concòrdia, la llibertat i la igualtat. Us preguem, també, per l'Excm. Comissari dels Estats Units, per tots els magistrats, jutges, governadors i autoritats als quals estan confiades la sort i la prosperitat de l'Estat. Doneu a tots, Déu de misericòrdia, força i coratge per a complir llurs deures amb seny i honradesa. Recordeu-vos, finalment, dels vostres servents i patriotes nostres que han lluitat per la llibertat i ens han precedit en el senyal de la fe i reposen en pau; a ells i a tots els nostres compatriotes que dormen en el Crist, us demanem que els doneu el goig, la prosperitat i la llum eternal, per Crist Senyor nostre.»

—M. R.

SOBRE L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE LA PREMSA CATÒLICA. — Cal afegir a les notícies donades en el fascicle anterior que ja està fixada, definitivament, la data d'obertura de la susdita Exposició; s'inaugurarà el dia 12 de maig, festa de Sant Nereu i Sant Aquileu, onomàstic del Papa. Estarà oberta sis mesos durant els quals es celebraran diversos Congressos, entre ells el de la *Union internationale de la Presse Catholique*, el de la *Bonne Presse*, el de les obres italianes de bona premsa per a la formació de periodistes, per la moralització de les publicacions i per al cinema educatiu i d'altres.

Tres seccions fonamentals constituïran l'Exposició. La primera estarà dedicada a la història general del periodisme, a l'estat actual de la premsa periòdica amb especials referències a la catòlica i als seus problemes morals i tècnics. La segona serà una mostra de la premsa catòlica de tots els països del món, fins els de Missions. S'han adherit més de 50 nacions, els periòdics de les quals seran exposats en 28 sales. La tercera serà especialitzada: hi figuraran les publicacions periòdiques dels Ordes i Congregacions religioses, les de cooperació missionera i les d'Acció Catòlica.

Esperem que hi farà un bon paper la premsa catòlica espanyola i en especial la de llengua catalana. — *M. R.*

EL NACIONAL-SOCIALISME CONTINUA PERSEGUINT L'ESGLÉSIA. — L'oració «per la pau i la llibertat de l'Església, sobretot en la nostra pàtria alemanya» que, per ordre dels Bisbes, es recita a la fi de cada Missa, és cada dia més d'actualitat. Continuen els processos per contraband de divises, i per suposades extralimitacions en la predicació i la guerra a ultrança menada contra la premsa i l'escola catòliques i contra les organitzacions de joventut de caràcter religiós que encara resten en peu. Per tal de no fatigar els lectors amb l'enumeració d'un enfilall de casos similars, ens limitarem a ampliar el que dàvem, al fascicle anterior, sobre un dels episodis més greus de la lluita entre l'Església Catòlica i l'Estat totalitari alemany.

És l'empresonament de Mons. Banasch, canonge de Berlín i conseller financer del bisbe d'aquella capital, efectuada el dia 22 de novembre, per bé que la premsa no pogué parlar-ne fins dues setmanes després. La Conferència Episcopal de Fulda li havia encomanat l'organització d'una oficina d'informacions per mitjà de la qual els bisbes s'assabentaven de tots els fets i esdeveniments que els podien interessar, cosa de capital importància en un país on la premsa, posada sota la fèrula del ministre Goebbels, no pot dir res que desplagui al Govern. Amb la documentació verídica i detallada que Mons. Banasch arreplegava sobre la persecució dels catòlics i les violacions del Concordat, l'Episcopat alemany i la Nunciatura es donaven compte de la veritable situació religiosa del país.

La policia escorcollà les susdites oficines i s'incantà d'una abundant documentació. Ensenms que Mons. Banasch, fou detingut el seu secretari Mons. Boese i, pocs dies després, els Vicaris Generals de les diòcesis

de Würzburg, Passau i Ratisbona i d'altres sacerdots acusats d'haver tramès a Mons. Banasch informacions perniciososes.

Segons la premsa, hom els acusa de traïció per haver comunicat secrets d'Estat a una potència estrangera, això és, a la Santa Seu. Es evident que als nazis no els plau que l'Episcopat, i encara menys la Santa Seu, tinguin informacions verídiques sobre la sistemàtica persecució de què fan víctimes els catòlics, i que ells s'obstinen a negar. Vegin-se, sinó, aquestes declaracions del ministre de Cultes, Kerrl, fetes a mitjans de gener, a un periodista d'Hannover: «Els nacionals-socialistes han d'ésser religiosos i han de respectar les opinions religioses dels altres; cadascú pot escollir lliurement la forma de la seva vida religiosa, cadascú pot fer-se sant de la manera que s'estimi més. Es una calúnnia inaudita que hom hagi posat obstacles de cap mena a l'exercici de la religió. Des que som al poder, mai no ha passat això ni cosa que s'hi sembli. L'Estat nacional-socialista combat vigorosament tot el que tendeixi a l'ateisme, perquè ho considera contrari a l'ordre i a la civilització». Es comprèn perfectament que fes nosa l'oficina d'informació dirigida per Mons. Banasch.

Hom no sap encara ben bé, com l'Estat nacionalsocialista formularà l'acusació contra Mons. Banasch i els altres sacerdots encartats en aquest afer. De primer, es deia que el motiu de l'arrest era la informació tramesa a l'Episcopat i al Nunci sobre els processos de divises, sobretot el del bisbe de Meissen. D'altres asseguren que Mons. Banasch havia pogut procurar-se un exemplar de certes circulars confidencials de la policia secreta relatives a la vigilància a què estaven sotmesos alguns sacerdots i institucions catòliques. Segons un altre rumor, Mons. Banasch havia obtingut una còpia del nou projecte de llei escolar que els nazis preparen, i l'havia tramesa al Nunci. Finalment, no falta qui creu que la veritable causa de tot aquest batibull és que Mons. Banasch es va assabentar oportunament del projecte de dissolució de les unions obres catòliques i va avisar els dirigents perquè posessin els cabals en lloc segur, cosa per la qual la policia va trobar les caixes buides quan va anar a confiscar-les.

L'Episcopat, però, no perd les esperances d'un arranjamant. Els dies 8 i 9 de gener es va celebrar la Conferència de Fulda, de la qual ha sorgit una nova temptativa d'aproximació a l'Estat nacionalsocialista. El dia 19 es va publicar la Pastoral colectiva sobre el matrimoni cristià. La vigília van començar les negociacions entre el ministre de Cultes i una comissió formada pels arquebisbes de Bamberg i Paderborn i els bisbes de Berlín i Osnabrück. Veurem què en sortirà.—M. R.

CULTURA GENERAL

ESQUIADORS D'ESTIU.—La premsa nord-americana ha donat la notícia que el jovent de les Universitats d'aquell país, en les quals tenen

gran importància les competicions esportives, s'ha llençat a la pràctica de l'esquí en condicions que aquí en diríem estiuenques, o sigui tot l'any i lluny dels pics nevats.

Els ha permès de fer-ho el fet d'haver trobat un substitutiu de la neu, semblant una esplanada de palla. La palla seca i ben estesa, quan hi bat el sol, és llisquent a tot desitjar i es comprèn que reuneixi certes condicions per a esquiar.

Cal reconèixer que l'expedient és ben trobat i té, sobre el de pistes artificials a base de química, el gran avantatge d'ésser en ple aire, però també té l'inconvenient de les dificultats que representa sostenir la palla uniformement distribuïda i seca en una gran extensió.

Sigui com vulgui, no pot passar d'ésser un procediment per a entrenar-se, tanmateix inferior al que han assajat alguns esquiadors catalans llançant-se per sobre els pendents del Pireneu herbats amb herba fina com l'artificial *gazon*.

Als vessants del Puigmal hi ha contrades aprofitables, i la La Molina ja algú ho ha assajat amb èxit.

La superioritat d'aquestes troballes sobre les ofertes a París en pistes closes és innegable, però reconeixent les que reuneix per a entrenar-se, s'ha de dir que no tindran mai l'excel·lència de la muntanya, a l'hivern, i amb bona neu. — A.

UNA CONDEMNÀ DE LA LITERATURA. — Durant el passat gener, a l'amfiteatre Richelieu de la Sorbona, va tenir lloc la tramesa de les ensenyas de la Legió d'Honor de França a l'«École des Chartes», de París.

La féu personalment el President de la República i assistiren a l'acte, entre gran nombre de personalitats científiques i literàries, el Ministre d'Educació Nacional, el Rector de la Universitat de París i el de l'Acadèmia d'Inscripcions i Belles Arts.

En l'acte, que va revestir gran solemnitat, va ésser feta commemoració dels professors i deixebles de l'Escola morts a la guerra, que ascendeixen a cinquanta-un, i els discursos que hi foren pronunciats explicaren la causa de la concessió d'entrada a la Legió d'Honor, que no és altra que el gran prestigi que l'Escola ha assolit.

Els parlaments que hi foren pronunciats n'expliquen la causa, que és altament alligonadora.

Mr. Brunel, Rector de la Universitat, s'expressà amb aquestes paraules: «Un gran diplomàtic, malauradament traspassat fa poc, deia que la meitat dels mals que sofreix el món provenen de la inexactitud i de la imprecisió en expressar-se. Nosaltres hem fet tot el possible per a reduir aquesta meitat. Respectuosos amb el misteri del passat, hem mantingut l'esforç per conservar el que en resta, fugint dels esgarriaments i del tumult. Com el poeta, i identificant-nos amb ell, hem temut sempre la literatura. Sempre hem cregut que la preocupació de l'efectisme és una de les més malignes fonts de l'error.»

El Ministre d'Educació Nacional, Mr. Roustan, va afegir que un

dels millors elogis que es podien fer de l'Escola era recordar la seva probitat intel·lectual, basada en «el menyspreu de l'èmfasi i l'odi a l'exageració».

Hom féu remarcar l'aversion ininterrompuda de professors i deixebles de l'Escola al reclam i que preferien que fos poc coneguda abans que actuar amb mires a assolir-ho.

El president de la República clogué l'acte fent l'elogi de l'Escola per l'afany que la caracteritza de «treballar dins un ambient de veritat, de precisió, de consciència i de por mística a l'error». — A.

EL PROCÉS DE L'ESTAT. — Després de sessions que han durat llargs mesos, s'ha acabat el procés Stavisky. Hom segurament recorda com va començar; l'escàndol va ésser tan gran i les complicitats, diguem-ne «públiques», tan descarades, que va motivar la tràgica nit d'un sis de febrer, en que faltà poc perquè fos envaït pel carrer l'edifici del Parlament francès, i quedaren morts a la Plaça de la Concòrdia de París un nombre de ciutadans.

L'opinió pública es va pronunciar prou clarament perquè les Cambres realitzessin sorolloses enquestes; mentrestant, queia assassinat de manera misteriosa, el jutge Prince, que posseïa documents comprometedors, les famoses Lligues d'excombatents, que són ara un dels perns al voltant dels quals gira la política francesa, adquirien sobtadament una força insospitada i l'Estat sofria la noranta tresena o noranta quarrena crisi ministerial republicana.

Tot ve que, en aquest món, té una fi, i el procés l'ha tingut a costes d'una dotzena de parisencs, que varen tenir la mala ventura d'ésser cridats a formar el jurat; han hagut d'abandonar llurs quefers mentre el procés ha durat, a canvi d'una dieta irrisòria, i en compensació, han hagut d'escoltar les afiligranades evasives de petits personatges que volien defugir les responsabilitats inconfessables dels que, situats en un pla superior, havien estat prou llestos per a actuar darrera la cortina.

L'anònim reporter de *L'Illustration*, en resumir el veredict, explica que, per a establir-lo, els jurats hagueren de sofrir de quedar-se reclusos i incomunicats durant alguns dies i algunes nits al Palau de Justícia, dormint, menjant i discutint en una mateixa sala, perquè l'interrogatori contenia la insignificància de 1.956 preguntes; i que de sobrepuig hagueren de comprendre que tanta extorsió era inútil, perquè els veritablement culpables no eren entre els acusats.

L'esquema del procés, el va fer una de les defenses en el següent paràgraf: «L'afer Stavinsky, en el fons, no és més que una qüestió de responsabilitat: hi corre de mà en mà. En ell, tot és normal. Els organismes de control no controlen? És normal. El prefecte tanca els ulls? És normal. Quatre ministres toleren i encoratgen l'estafada? És normal. El President del Consell de Ministres, el ministre de l'Interior, el prefecte de policia no en sabien res? És normal. Què hi pot haver, senyors, de més normal? En fi, senyors, templegem les nostres

butxaques; ens han robat tres-cents milions, ens adrecem a l'Estat, i l'Estat, sorprès, ens contesta: És normal!...

Difícilment es podria fer, amb menys paraules, un procés d'aquest Estat, que la política de certs sectors vol convertir en un semi-déu al qual tot ha d'ésser sacrificat. — A.

HEROIS I HEROÏCITATS. — Ara ha fet una centúria, en 1835, va ésser publicat a París un dels llibres que més gran i ràpid predicament va assolir a la seva època, i ha anat mantenint-se dintre els tinguts amb motiu com caps de brot. Ha estat traduït a gairebé totes les llengües cultes, i no fa pas gaires anys que una de les biblioteques catalanes va publicar en llengua nostrada alguns fragments seus.

El seu autor, un dels més exquisits prosistes i poetes francesos, Alfred de Vigny, de l'Acadèmia francesa, i concurrent al famós cenacle de la Plaça Reial, on, de Víctor Hugo en avall, sobressortia entre els capdals escriptors contemporanis, era militar, i el llibre resumeix les seves impressions i experiències, sota el títol verament suggestiu de «Servitud i grandesa militars».

En forma d'episodis probablement viscuts, posa de manifest i en contrast el que el títol expressa, això és, l'excelsitud i la misèria d'una agitada vida humana, i la seva síntesi explica el concepte d'heroïcitat i d'heroi que l'experiència li ha ensenyat.

Com és natural, aquest resultat el posa de relleu en l'episodi en el qual mostra la grandesa d'un viure tan propici a assolir-la com és el del militar en temps de guerra. Alfred de Vigny agafa, del començament fins al final, el temps napoleònic, i el seu camp d'experiència és el de les guerres de Napoleó, singularment apropiat per a recollir-la; el segueix en terra gairebé pertot arreu, fa campanyes complementàries, com la d'Espanya, i per afegit, pren part en accions per mar; es troba al final documentat com ningú i resumeix l'heroïcitat en la imatge de tres homes que presenta com prototipus de l'heroi.

Aquests tres homes són un militar francès, el capità Renaud, l'almirall anglès Lord Collingwood, i el Sant Pare Pius VII; un company d'armes en el qual es transparenta la seva pròpia vida, un dels caps enemics de major altura, el successor de Nelson, i el cap de l'Església que tan estreta relació hagué de tenir amb els esdeveniments de l'època.

Heus ací les figures d'aquests tres herois i per què en mereixen la categoria.

El capità Renaud, poc abans dels divuit anys, quan més es graven les impressions en l'ànima inexperta i generosa, és assignat al servei personal de Napoleó en un dels llocs més propers a la seva persona. El veu de prop, dia per dia, ha d'aguantar-ne les impetuositats, les impetuositats d'un home que no s'aguantava a si mateix, els seus arruixaments, les seves còleres desenfrenades i la visió de les injustícies que arrossegueu; sent la pena de veure'l fet un politxineu, és víctima, a diari, dels seus canvis d'humor i dels seus capricis, i arriba

ben aviat a la conclusió que resumeixen aquestes paraules: jo sentia que era una follia donar-se a un home, perquè és impossible que l'autoritat despòtica no faci tornar dolents els nostres febles cors.

Hi ha un moment en què Napoleó tem que no l'hagi vist massa de la vora, i de manera sobtada, sense un mot que ho justifiqui, tot i ésser militar de terra, el tramet a una acció de mar, en la qual haviem de deixar la vida tants com hi eren. Ve, en efecte, la desfeta, cau presoner, gairebé mort; els anglesos negocien un canvi i els francesos no l'accepten; està presoner en condicions penoses un nombre d'anys; a la fi, es pot alliberar, i sadollat d'entusiasme fa per veure de nou Napoleó; aquest el reconeix, li pregunta per què ha estat tants anys sense presentar-se-li, ell contesta que ha estat presoner, i Napoleó li gira l'esquena dient-li que els presoners li fan fàstic.

Des de llavors, és posat entre tropes arreplegades, sense condicions ni instrucció, és destinat amb elles a les accions inversemblants dels triats per a carn de canó; no passa de capità mentre veu els seus companys d'edat generals, i mor oblidat, d'una ferida a una cama feta a traïció per un noi de dotze anys, ubriac d'aiguarent, per un parell d'eixelebrats de barricada.

Victima d'injustícies punyents, enviat a la mort seguidament, coneixedor dels monstruosos defectes de qui mana, estancat en un grau inferior, té, però, consciència que el seu país travessa dies atziacs. Està en perill, necessita de tothom, i el sentiment del deure el manté ferm, en exposar-ho tot, la comoditat, el benestar, l'honor i la vida per a complir-lo.

Lord Collingwood és, segons les seves pròpies paraules, trenta anys presoner; la seva presó és un vaixell; l'almirallat el necessita i quan el que comana s'ha fet malbé, el tramet a altre; coneix Anglaterra pel mapa; en trenta anys no ha pogut viure en pau a terra més que deu dies; té dues filles, una de les quals no l'ha vist mai, i l'altra l'ha pogut tenir en els seus braços una sola vegada al moment de néixer; els escriu cada dia i passa mesos i anys sense poder-s'hi comunicar ni saber-ne res; demana una llicència i l'almirallat la hi nega; es fa vell; sol·licita un descans i li és negat; se sent malalt, torturat per l'enyorament, pel cansament i per la vellesa, i als seus precis li és contestat sempre: us necessitem, aguanteu; en aquest estat d'esperit s'esforça a complir el seu deure, i mor en alta mar sense haver pogut tornar a terra, retrobar-se amb la muller ni conèixer les filles.

A Pius VII el presenta episòdicament quan Napoleó, després d'haver-lo tret de Roma, i forçat a signar el concordat, el fa comparèixer a París per donar pompa a la seva somniada cerimònia de la consagració com Emperador.

Napoleó no es digna de fer-li altra rebuda que la d'obrir la porta de la cambra on l'espera i cloure-la d'una revolada, com si el tanqués presoner; l'afeixuga de bon antuvi amb una pluja de punyents ironies, després d'insults i a la fi amb actituds en les quals rebat per terra i esmicola tot el que li ve a mà. Pius VII, amb el cap cot no diu paraula;

és la personificació de la raó trepitjada i de la virtut arribada a major límit que la fúria del seu interlocutor; Napoleó, acostumat a doblegar-ho tot, acaba sentint-se impotent contra aquella serenitat, cau rendit, i la seva única sortida és fugir; l'altra revolada obre la porta i s'escapa, retut, per allunyar-se de la seva pròpia derrota.

Aquests són els herois i les heroïcitats; la personificació de la consciència del deure, del rendiment a ella per sobre de comoditats, insults i injustícies; en la paciència inacabable del menyspreu de lluïments, paraules d'afalac i premis d'aparatosa exterioritat; de fer el sacrifici del benestar, de les afeccions i àdhuc de la vida, silenciosament.

Alfred de Vigny, en mostrar aquest concepte, ensenyava una lliçó apresada en la més efectiva de les escoles, que no és la dels entabonaments, ni tampoc la dels llibres, sinó la de la vida; expressa una veritat que ha pogut comprovar personalment, i heus aquí que els seus herois i heroïsmes són una acabada antitesi dels cops de puny, l'arruïxament, la fatxenderia del creure's home superior, i del divinitzar la força bruta, són ni més ni menys que els que predica la doctrina cristiana. La veritable heroïcitat és la santedat.

Aquesta és la conclusió a la qual s'arriba en haver llegit la síntesi del gran dallabaix que va sotraguejar Europa en el temps napoleònic, escrita pel millor escriptor francès que el va viure. — A.

REVISTA DE PREMSA ESTRANGERA

LA GUERRA D'ABISSÍNIA I ELS DIARIS ANTICS. — A continuació, els nostres lectors trobaran alguns extractes de diaris de l'època en què es registrà la primera expedició italiana a Abissínia, durant els anys 1895-1896. Com és sabut, la conquesta d'Etiòpia pel general Baratieri fou començada l'any 1895, i s'ocupà de seguida Adua i Adigrat; després s'inicià l'avenc més enllà de Makalé, amb abundants tropes metropolitanes i indígenes. Els etiops trigaren cert temps a contestar. Però, finalment, pel gener del 1896, reprengueren Makalé, i la resta de la guarnició italiana pogué retirar-se amb els honors de la guerra. Quatre setmanes després tingué lloc la famosa batalla d'Adua, que acabà amb la desfeta del cos expedicionari italià, i posà fi, virtualment, a la guerra. Aquests esdeveniments determinaren a Itàlia una fonda crisi, que acabà amb la dimissió del Govern.

El cas més curiós dels fragments de diaris que donem a continuació, és que parlen de fets idèntics o molt semblants a la guerra actual.

«La Lanterne», París, 1-1-1896:

«Es confirma que l'emperador Menelik està disposat a negociar amb condicions molt honorables per a Itàlia, però declara que abans de rendir-se està disposat a lluitar fins a la mort per la independència del seu país.»

«Le Temps», París, 23-1-1896:

«Si el Govern italià estigués tan mal informat com els diaris italians sobre Abissínia, seria cosa ben bé de riure. En efecte, els diaris italians ens presenten Etiòpia com un país profundament pertorbat, quan no hi ha cap país d'Europa on hi hagi la calma que hi ha a Etiòpia. No paren de dir els italians que el rei de Godjam, Tekla Haymanot, i el ras Mikael, no esperen més que l'ocasió propícia per a sublevar-se. En canvi, el rei del Godjam, s'ha posat a les ordres del rei de reis a la primera crida d'aquest, i el ras Mikael no té la menor intenció de llançar-se a una aventura que li costaria més cara que totes les seves províncies.»

«Le Journal», París, 20-1-1896:

«Deteniu-vos, italians! No us entesteu a cercar avantatges problemàtics i il·lusoris; puix que els abissinis mai no han acceptat i, probablement, no acceptaran mai el vostre protectorat, renunciieu-hi i acontenteu-vos amb l'Eritrea!»

«Le Temps», 26-1-1896:

«El senyor Crispi conferencià ahir amb els ministres de Finances i del Tresor. Amb aquest motiu circulen rumors segons els quals el Govern italià es troba en presència de grans dificultats financeres.

La «Fanfulla», les simpaties de la qual pel ministre del Tresor, senyor Sonnino, són ben conegudes, publica un article en el qual invita els partidaris de la guerra a ultrança a l'Àfrica a reflexionar sobre les despeses que això representa, i que pensin que els 20 milions de lires votades ja per la Cambra no abasten ni a les mesures militars preses ja actualment.»

«La Lanterne», 30-1-1896:

«A Roma és general la indignació per la forma com són comunicades les notícies oficials de l'Àfrica.»

«Il Messaggero», Roma, 27-1-1896:

«El país ha d'obrir els ulls i fer comprendre als partidaris de la guerra que la vida dels fills d'Itàlia compta més que no pas els interessos dels homes de negocis, dels polítics i dels proveïdors de material de guerra.»

«Le Temps», 21-1-1896:

«Es confirma que Alemanya i Àustria pressionen Itàlia perquè acabi la guerra d'Abissínia.

Un missatge especial de la cancelleria de Berlín ha cridat l'atenció del rei Humbert sobre el perill que fa córrer a Itàlia la seva deferència, massa accentuada, als consells d'Anglaterra, la qual, ocupant Itàlia en la política del nord-est africà, la separa dels seus deures de potència europea.»

«La Lanterne», 28-1-1896:

«Les condicions de pau que posa Itàlia són les següents:

1. Cessió del Tigré als italians;
2. Reconeixement del protectorat italià a Abissínia.»

«La Lanterne», 27-1-1896:

«Els italians diuen — és l'excusa que invoquen davant del dret de gentes —, que han intentat apoderar-se del territori abissini en nom de la civilització.

I bé; d'ençà del començament de la guerra, i particularment en els incidents que marcaren la rendició de Makalé, els abissinis demostren, davant de tot el món, que la civilització la tenen ells, mentre que la barbàrie, la violació dels drets, estan, en aquest cas, de la part d'Itàlia.»

«L'Echo de Paris», París, 2-2-1896:

«Fa gràcia que es vulgui imposar a aquesta gent (els abissinis) un protectorat que no necessiten de cap manera.

En veritat, no han d'aprendre res d'Itàlia, ni de ningú, ni tan sols les virtuts cavalleresques; podem dir que àdhuc poden donar exemple.»

«L'Echo de Paris», 5-3-1896:

«Aquests abissinis i llur rei Menelik constitueixen un poble, un Estat, una civilització, que mereix viure, i que sap defensar la seva vida. Tractar aquesta gent d'insurgents, de bandes de lladres i de bandolers, com ho veiem cada dia als comunicats oficials italians, és un absurd i una iniquitat.»

«The Times», Londres, correspondència de Roma, del 22-1-1896:

«La persistent oposició manifestada a França pels personatges oficials i els periodistes contra el pas de les tropes italianes a través del territori anglès de Zeila és considerada als cercles oficials de Roma com una confirmació molt seriosa d'una notícia coneguda ja fa molt temps pel Govern: l'existència d'un tractat secret entre França i Menelik per a substituir el protectorat italià per un protectorat rus o francès.

Aquesta hostilitat persistent, sense provocacions, produeix en el poble italià efectes notables. El profund i apassionat interès amb què el poble italià segueix la valenta conducta dels seus soldats a Eritrea, transforma la seva vella simpatia per França en una hostilitat profundament arrelada, com mai no hagi existit.»

(Observem al lector que en la guerra actual, a Itàlia s'ha format un estat d'opinió semblant a aquest, però dirigit contra una altra potència europea).

«La Lanterne», 26-1-1896:

«El «Fieramosca» està indignat per la ingratitud i l'egoisme d'Anglaterra envers Itàlia.

Se'ns ha enganyat — diu l'esmentat periòdic — a Tunísia, a Zeila, a Egipte i a Eritrea. Ens plau l'isolament que es fa entorn d'Anglaterra, i ens divertirem de debó el dia que algú li faci expiar la seva actitud d'ara.»

«La Lanterne», 1-3-1896:

«De totes bandes, a la península itàlica, s'aixeca un crit d'angoixa i d'indignació contra el Govern, que amb la seva folla infatuació ha arrossegat Itàlia a una vergonyosa misèria.»

«Il Secolo», Roma, 2-3-1896:

«El senyor Crispi volgué que el Cap de l'Estat anés a Nàpols per a saludar i encoratjar els soldats que eren embarcats cap a l'Àfrica. Una mare es presentà al rei i li digué: «Majestat: no envieu el meu fill a la matança!»

«La Lanterne», 27-1-1896:

«L'única preocupació d'Itàlia és enganyar Europa. Els etiops han pres Makalé. Qualsevol altra nació, davant d'aquesta desfeta, s'hauria omplert de dol. En canvi, Itàlia posa domassos, fa il·luminacions i riu, com un que hagués rebut una bufetada i digués que no ha sentit res. Vençuda, però contenta: aquesta és la divisa d'Itàlia. Encara li deurà servir d'altres vegades!»

«Le Journal», 4-3-1896:

«Els seus homes d'Estat (d'Itàlia), han estat d'una imprevisió i d'una tossuderia inexplicables. Han oblidat que si és permès d'arriscar molt per a mantenir-se al poder, hom s'ha d'aturar quan els sacrificis que es volen fer posen en perill la mateixa pàtria.»

«L'Indépendance Belge», Bruxelles, 6-3-1896:

«D'ara endavant, Itàlia és, si no una unitat negligible, almenys molt empètitida, en els càlculs de la diplomàcia. El bon sentit i el seu instint de conservació li imposen per a molts anys a venir una política de recolliment i de reparació. Desapareix un factor important d'entre la política internacional.»

«Daily Chronicle», de Londres, 7-3-1896:

«El senyor Gladstone creu que la continuació de la política d'aventures podria fer perdre a Itàlia la seva unitat constitucional.»

«L'Intransigeant», Paris, 6-3-1896:

«Davant l'explosió de furor i de menyspreu universal, l'infame Crispi ha tingut por. Ell i els seus col·legues han dimitit. Menelik haurà rescut bé d'Itàlia.»

«Börsen Zeitung», Berlin, 11-3-1896:

«Aconsellem a Itàlia que es limiti a la producció de tenors i barítons per als teatres lírics, ja que no pot posar en peu de guerra unes tropes prou disciplinades que puguin vèncer un grapat de guerrers mig salvatges i mal armats.»

«Il Messaggero», Roma, 16-3-1896:

«El nou ministre de l'Interior, senyor Rudini, ha trobat la caixa dels fons secrets sense un cèntim. Alhora ha descobert que ja s'havia pres al compte del mes que ve, unes 16.000 lires a títol de despeses per als uniformes dels agents de policia.

S'afirma que amb aquest pretext, el senyor Crispi ha fet pagar dels fons secrets tres mesos de subvenció als diaris que tenia a sou, amb la condició que continuessin defensant la seva política.»

«Le Journal», 6-3-1896:

«Crispi s'emporta la maledicció de les masses italianes. La seva mania de grandeses ha arrossegat Itàlia vers grans dificultats financeres, de les quals tindrà treballs per a sortir. Ahir era un dictador: disposava al seu albir de l'exèrcit i de les finances del país; suspenia el Parlament, violava la Constitució... i tanmateix...

«Es inútil que els diaris s'entestin a fer pesar damunt Baratieri les responsabilitats del desastre d'Adua. Hom s'explicarà, i es dirà tot el que es voldrà, però el culpable continuarà essent el senyor Crispi».

«Le Temps», 15-3-1896:

«Anglaterra recull els fruits de l'operació italiana. — El Caire, 14. — En aquests moments s'estudia la possibilitat d'una marxa de l'exèrcit egipci sobre Dongola. El «Morning Post», de Londres, troba que el moment és molt favorable per a reconquerir el Sudan.

El «Daily News» diu que malgrat la simpatia que Anglaterra sent per Itàlia, els ministres creuen que la marxa sobre Dongola s'ha fet necessària, per la seguretat d'Egipte.» — L. J.

EL JAPÓ S'ARMA. — En l'actual mosaic de perills que entenebreixen la tranquil·litat mundial, destaca principalment el Japó, amb la seva actitud intransigent, demostrada darrerament a Londres, amb motiu de la Conferència Naval, i a Xina, on les seves noves activitats bèl·liques fan pensar els estadistes. Que el Japó no porta gaire bons propòsits ho diu ben bé el seu pressupost, que ha estat objecte d'aquest profund estudi de «The Economist», la coneguda revista especialitzada en matèries econòmiques i financeres, que es publica a Londres:

«El pressupost del Japó per a l'exercici 1936-37 ha estat fixat en 2,272 milions de yens (el yen val 1'90 ptes.). Comparat amb el pressupost del 1935-36, l'actual presenta un augment de 57 milions de yens.

Si ens atenim a les xifres absolutes, el pressupost del 1933-34 és el que ha batut tots els rècords. Però aquell pressupost englobava totes les despeses previstes per a les comunicacions, que s'elevaven a uns 100 milions de yens. En canvi, qualitativament parlant, el pressupost del 1936-37 és el més elevat dels pressupostos que hagi tingut mai el Japó.

La característica d'aquest pressupost rau en el fet que les despeses previstes per a les necessitats del ministeri de Guerra i Marina no han sofert cap reducció, com les xifres de tots els altres departaments, que s'han reduït per ajudar a eixugar el dèficit.

Les xifres per a aquest exercici s'eleva a 1,059 milions de yens per al departament de Guerra i Marina solament, la qual xifra correspon al 46,6 per 100 del total general; altrament dit, representa un augment d'un 0,5 per 100 amb relació al percentatge del 1935-36.

El pressupost del ministeri d'Agricultura, que s'elevava a 132 milions de yens el 1934-35, i davallava a 93 milions de yens el 1935-36, presenta una nova disminució de 3 milions de yens en l'exercici 1936-37. Tot i admetent que el pressupost d'Agricultura no hagi d'influir *directament* en el benestar dels camperols, aquestes contínues reduccions no poden

ésser considerades com indicació que el Govern es preocupi massa de la millora de les condicions econòmiques del camp.

¿Cal posar de manifest el fet que l'augment de les despeses militars i la disminució del pressupost d'Agricultura constitueixen un contrast curiós i molt significatiu en aquest pressupost «excepcional»?

Hom creu generalment al Japó que els elements militars compadeixen més que cap altra classe de la població, la misèria dels camperols, afectats per una crisi sense precedents. És igualment sabut que els joves oficials de l'exèrcit i la marina han expressat a vegades llur «justa indignació» davant les circumstàncies socials en què es troba la població rural. Compartim aquest sentiment dels joves oficials, però no podem deixar de constatar que hi ha una relació tan estranya com directa entre el pressupost de la Defensa nacional i el d'Agricultura. Volem dir que és molt estrany que tan bon punt el primer augmenta, disminueixi automàticament l'altre.

Es pot atribuir aquest fenomen a una manca d'interès per part de les autoritats financeres i agrícoles; sigui com sigui, això no és cap excusa vàlida.

Recordem finalment que els grans industrials, propietaris d'establiments metal·lúrgics, no deixen d'omplir-se les butxaques gràcies al progressiu augment del pressupost de Defensa nacional.» — *L. J.*

LA CONFERÈNCIA NAVAL FRACASSA. — Després de la retirada del Japó de les deliberacions de Londres, s'ha considerat que la Conferència naval, malgrat continuar les converses les altres potències, està fracassada. Mireu l'estat d'esperit que creà en l'opinió anglesa aquesta situació, tal com el reflectia el «Daily Telegraph», en un comentari titulat «Conseqüències d'una Conferència fracassada»:

«La decisió japonesa de retirar-se de la Conferència naval serà seguida d'importants mesures en el Pacífic. Si els Estats Units es decideixen a executar llur projecte encaminat a la creació de noves bases navals, Anglaterra es veurà en l'obligació d'examinar a fons la seva posició estratègica a l'Extrem Orient.

Un dels punts essencials que el Govern anglès es veurà obligat a estudiar és la restauració de les fortificacions de Hong Kong, que no han estat tocades de fa 16 anys, i per tant són anacròniques.

De totes maneres, la decisió del Japó no produirà una nova cursa dels armaments navals. Els Estats Units i Anglaterra ja s'han posat d'acord sobre la proporció de llurs forces navals, i aquest acord exclou la possibilitat d'una competència naval entre elles. Els Estats Units concedeixen a Anglaterra un augment de les seves forces navals fins a arribar a un nivell semblant al de les forces nord-americanes. Això implicarà un augment substancial del nostre tonatge de creuers.

D'altra banda, l'actitud de repte del Japó torna inevitable la realització total del formidable programa de construccions navals dels Estats Units, que farà que aquest país sigui la primera potència naval del món, l'any 1942.

La defecció japonesa no significa de cap manera que la Conferència acabi abans que les altres quatre potències s'hagin posat d'acord, o almenys hagin cercat una solució als problemes que hi ha plantejats. El tema principal de les deliberacions és ara especialment la limitació de les forces navals sobre la doble base dels tonatges totals i de les dimensions i l'armament dels vaixells. Cal comptar que s'examinarà a fons el pla encaminat a excloure, mitjançant canvis periòdics d'informes tècnics, tot caràcter secret dels futurs preparatius navals.

S'espera que es podran obtenir resultats útils sobre aquest punt, i ja ara les deliberacions han portat a un cert «ajustament» del problema de la paritat naval entre França i Itàlia.

D'altra banda, no es dissimula que la retirada del Japó ha estret els lligams entre les altres potències representades a la Conferència, la qual cosa facilitarà en gran manera la discussió dels problemes que els són comuns.

Es indiscutible que l'actitud presa pels delegats japonesos causarà un perjudici cert a la futura posició del Japó damunt del mar. Les altres delegacions no han deixat de manifestar llur sincera alegria pel fet que Toquio s'hagi deixat dur a cometre una *gaffe* diplomàtica de «primera magnitud».

En els cercles anglesos i nord-americans no es deixa de fer remarcar que el Japó no ha jugat net en els debats de la Conferència. El Japó trameté els seus delegats a Londres amb instruccions «inflexibles», i quan les seves demandes foren rebutjades unànimement per les altres quatre potències, no tingué cap altre pla a proposar, i es negà a prendre en consideració els projectes encaminats a una reducció de la potència ofensiva i del cost dels armaments navals.» — L. J.

LA PALPITANT QÜESTIÓ DE LES COLÒNIES. — Una gran part —potser la major part!— del malestar que regna actualment al món rau en la qüestió colonial en els seus diversos aspectes de necessitat d'expansió, necessitat d'obtenir primeres matèries i —també— necessitat de rehabilitar el prestigi nacional. Com és d'important aquesta qüestió, ho reflecteixen els següents extractes de la premsa dels països que hi són principalment interessats:

De «La Tribuna», de Roma:

«La moció del senyor Lansbury i el discurs del senyor Lloyd George a la Cambra dels Comuns han alarmat la majoria conservadora, encara que l'oposició laborista, reclosa en el seu orb furor sancionista, no pugui constituir, en l'hora actual, cap amenaça per a la política de l'Imperi. De totes maneres, aquesta política imperial a ultrança que fa tot just un any no hauria estat en contradicció amb els actes del govern britànic, hi està avui dia, i perillosament.

Avui dia, en què el Govern anglès refusa obstinadament tota proposició d'acord per part del Govern italià, en què jugant amb la fórmula del Pacte de Ginebra i practicant una política sancionista rebutjada sempre per la Societat de Nacions, ha fet impossible prendre en conside-

ració el memoràndum italià sobre la necessitat d'una redistribució de les riqueses; en què ha intentat evidentment tallar el pas a Itàlia, la qual ha demanat solament que se la deixés fer tota sola en una empresa molt difícil, sense que demani res a ningú, ni a aquells que en 1920 s'enriquiren amb els fruits de la victòria comuna, obtinguts amb la participació d'Itàlia; avui dia la reacció de defensa a ultrança de l'immens Imperi està en oposició oberta, violenta, amb la política que sota la terrible responsabilitat anglesa, porta Europa vers una conflagració general, només per evitar que Itàlia resolgui definitivament el problema de l'Àfrica oriental.

Si la política anglesa ha cregut que podia, abans, conciliar els seus contrastos, descartant-los amb l'imperatiu *sic volo, sic jubeo*, avui això ja no és possible. I la temptativa de fer dels seus propis càlculs un principi destinat a ésser defensat i imposat per la Societat de Nacions ja no pot durar més. És a dir: que cal canviar i mirar d'una altra manera els interessos de l'Imperi davant d'Itàlia.»

De la «Deutsche Allgemeine Zeitung», de Berlín:

«Per a Alemanya, la qüestió de les primeres matèries, o més concretament, la qüestió colonial, està per damunt de tota altra qüestió, en el seu dret imprescindible; però aquesta qüestió també és de dret i de moral internacionals. És sabut ja que la convenció del Congo, reconeguda per totes les potències, àdhuc per Anglaterra, prohibia estendre a l'Àfrica qualsevol conflicte d'Europa. I està irrefutablement provat que les agressions per infracció a la convenció esmentada propagaren la guerra europea al territori africà, totes foren empreses per les potències aliades. Per tant, Alemanya es veié despullada de les seves colònies a causa de la ruptura d'una convenció internacional, per part dels aliats.

Abans no es pensi a entaular una discussió fecunda sobre el problema de la redistribució de les primeres matèries, caldrà que es faci llum sobre aquesta qüestió jurídica. L'Alemanya nacional-socialista renegaria del seu concepte de l'honor si es mirés aquesta qüestió d'un punt de vista diferent. Alemanya no ha pres part de cap manera en certs esdeveniments recents que podrien, en llurs darreres conseqüències, portar a un gravísim perill de conflicte entre la raça blanca i la raça negra. Amb doble motiu, doncs, ens hem de preguntar si a la llarga la influència i l'ajut moral d'una potència europea de 65 milions d'habitants poden ésser deixats de banda quan es tracti de cooperar a l'evolució de l'esdevenidor africà.

Alemanya considera una qüestió d'honor la restitució de les seves colònies; per a ella és una qüestió d'honor poder continuar la tradició del seu treball a l'Àfrica; i en dir Àfrica, volem dir el territori de les seves antigues colònies.»

De l'«Osaka Mainichi», d'Osaka (Japó), en donar la informació d'un discurs pronunciat pel senyor Hirota, ministre d'Afers Estrangers, sobre qüestions colonials:

«Una nació moderna com la nostra, que té una gran població, però pobres recursos naturals, ha d'assegurar-se una font de primeres matèries, així com un mercat per a la sortida dels seus productes manufac-

turats. Això és una necessitat econòmica absoluta per al nostre país, i només amb la realització d'aquesta condició serà possible mantenir l'estabilitat política internacional.

... Per comprendre i apreciar en la seva justa valor el punt de vista d'un altre país s'ha d'intentar de comprendre i d'apreciar la cultura i la civilització d'aquell país. Nosaltres hem aconseguit edificar la nostra potència i el nostre prestigi ajudant i adaptant la nostra civilització a les ciències i a les arts occidentals, que hem importat en el curs de les darreres dècades. Em sembla que ha arribat el moment en què ens pertoca d'intentar introduir les nostres arts i la nostra cultura als països estrangers, amb la qual cosa contribuirem a la bona entesa internacional, a l'enriquiment de la civilització mundial i al manteniment de la pau per a la felicitat de la humanitat.»

Del «Morning Post» (conservador), de Londres:

«El senyor Lloyd George, en el seu discurs a la Cambra dels Comuns, ha parlat de colònies... ¿Es que es proposa d'oferir a Alemanya i a Itàlia els imperis belga, holandès i portuguès, o bé vol dividir un altre imperi que no gosa anomenar? Si aquest projecte de converses tira endavant, aviat veurem que els lleons que bramulen a certs indrets d'Europa seran alimentats amb trossos de l'Imperi britànic. I això ens sembla indigne dels anglesos...»

Del «Daily Express», de Londres:

«Els territoris que actualment estan posats sota mandat, i sobre alguns dels quals reposen les pretensions de determinades potències, són els següents:

PAIS MANDATARI	PAIS OBJECTE DE MANDAT
Austràlia	Nova Guinea
Bèlgica	Ruanda Urundi
Anglaterra	Palestina, Transjordània, Cameron, Nauru, Tanganyika i Togo
França	Síria i Liban, Cameron i Togo
Japó	Illes Carolines, Palau, Marianes i Marshall
Nova Zelanda	Samoa del sud
Unió surafricana	Àfrica del sud-oest.» — L. J.

ELS DISTURBIS NACIONALISTES DE SÍRIA. — Els disturbis registrats darrerament a Síria, que, segons un diari parisenc — «L'Aube» — constitueixen la primera amenaça seriosa contra el prestigi francès al Pròxim Orient, han revestit força gravetat. El lector trobarà en les ratlles que segueixen, resumides, les reivindicacions que formulen els siris, segons el diari «Nahar», de Beyruth:

«El país estava dotat d'un règim constitucional, obtingut d'acord amb l'esperit i la lletra del mandat. És natural que demanem al nou President que faci tots els esforços per tornar a posar en vigor aquesta Constitució, a fi que el país s'ensinistri en la seva sobirania. Aquest dret ens fou reconegut pel tractat de Versalles. També demana el país la

revisió del sistema fiscal actual, que no reparteix equitativament els impostos.

S'ha de restaurar el respecte al Govern local, que s'ha perdut a conseqüència de l'anarquia en què hem viscut aquests darrers temps.

El país demana que es posi remei a la seva situació econòmica, que es posi fi a la crisi en què es troben la indústria, el comerç i l'agricultura.

Si el règim actual no dona al Govern prou atribucions per realitzar aquestes reformes, aquest Govern pot intervenir almenys per a l'aplicació de mesures eficaces en aquest aspecte.

El país demana també la revisió de la política duanera i de les convencions signades amb determinades empreses privilegiades. També demanem l'organització de l'educació pública d'una manera que estigui d'acord amb les necessitats del nostre país. Aquesta organització vindria a posar remei al desgavell moral i intel·lectual produït pels diversos sistemes d'ensenyament que es practiquen en l'actualitat. El país demana un conjunt de mesures d'higiene que protegeixin la salut pública.»—L. J.

LA MOTORITZACIÓ DE L'EXÈRCIT JAPONÈS. — L'«Asahi», de Toquio, publica la següent interessant informació:

«Enguany començarà la realització del pla de 7 anys, elaborat pel ministeri de la Guerra japonès, i destinat a modernitzar i motoritzar l'exèrcit.

Els crèdits previstos a l'efecte s'elevan a més de 248 milions de yens, a la qual xifra cal afegir 400 milions per a la renovació de tot l'equip militar.

Les despeses per a la motorització de l'exèrcit seran distribuïdes en les 7 anualitats, de la forma següent:

1936-37	24.279,000 yens
1937-38	29.929,000 »
1938-39	36.629,000 »
1939-40	47.998,000 »
1940-41	39.368,000 »
1941-42	34.068,000 »
1942-43	36.612,000 »
	248.883,000 »

L. J.

NOTA. — Els dos comentaris precedents foren publicats a mitjan febrer; no s'havien produït, doncs, els sagnants fets del dia 26, en què l'exèrcit, interpretant que els elements que hi havia al Govern eren encara massa moderats, donà un cop de força a Toquio, gràcies al qual els elements militars joves hauran aconseguit, si no tot el que es proposaven, augmentar considerablement la influència militar en tota la política del Japó. En el moment d'escriure aquestes ratlles no es tenen encara prou elements de judici per aventurar-se a predir les conseqüències que en la política asiàtica pot tenir el cop militar del dia 26 de febrer.—L. J.

EL PACTE FRANCO-SOVIÈTIC. — Ja ha estat ratificat el tan debatut pacte franco-soviètic, i quan es publicaran aquestes ratilles possiblement ja s'hauran vist de debò les conseqüències remotes o imminents d'aquest instrument diplomàtic. En la situació present resulta molt interessant el següent comentari alemany, d'un periòdic tan autoritzat com la «Deutsche Diplomatische-und Politische-Korrespondenz», de Berlín:

«Desitjosa aparentment d'apaivagar els creixents temors que s'experimenten en els ambients parlamentaris francesos i en la pròpia opinió pública en general, contra els perills del pacte franco-soviètic, l'oficiosa Agència Havas s'ha fet transmetre de Berlín una correspondència encaminada a presentar l'actitud del Reich com la d'un que ja s'ha resignat a la cosa, i que accepta aquesta aliança tant del punt de vista polític com jurídic. Si és aquesta realment la impressió de França, ens apremem a dir que això no és més que una gran il·lusió.

D'ençà del dia en què fou concebut el projecte franco-soviètic, la línia de conducta del Reich no ha canviat gens: Alemanya rebutja aquest pacte. Per a ella, els interrogants que planteja el pacte resten oberts, àdhuc després del canvi d'impressions entre París i Berlín i entre Berlín i els representants de les altres potències signants del pacte de Locarno, i molt més després que els esdeveniments polítics ocorreguts mentrestant han vingut més aviat a reforçar les objeccions alemanyes.

Que el pacte va dirigit únicament contra Alemanya, ho demostra la premsa russa, la premsa francesa, i el propi «rapporteur» senyor Torres. I si el senyor Flandin assegura una vegada més que el pacte no va dirigit contra Alemanya, això no exclou el fet que el text del mateix pacte digui que aquest haurà d'aplicar-se exclusivament contra «el tercer» del primitiu pacte de l'est.

Així mateix, les afirmacions segons les quals les clàusules del pacte, controlades per la Societat de Nacions i els garantidors de Locarno, són compatibles amb la forma i l'esperit de Ginebra i d'aquest mateix Locarno, no han d'ésser considerades més dignes de crèdit pel sol fet que es repeteixin tan sovint, car en tot això subsisteix el famós «cas dubtós» que juga el seu paper obscur: ens referim a la qüestió de saber qui és l'agressor. Sobre aquest punt recordem que han estat preses totes les precaucions per tal que el pacte no ofereixi les garanties necessàries: en efecte, si el Consell de la Societat de Nacions es decidís a prendre una sentència desagradable per a un dels dos aliats, n'hi hauria prou que sota la pressió dels dos membres permanents — Rússia i França — un sol país es pronunciés contra, perquè tota iniciativa quedés paralitzada en virtut del principi de la unanimitat.

El protocol diu: «Si per una raó qualsevulla el Consell de la Societat de Nacions no prenguéss una decisió concreta, o si aquesta decisió fos anul·lada, el mecanisme de l'aliança no deixaria d'entrar en acció.» ¿Què vol dir això, sinó que per aquesta clàusula es deixa de banda l'article 16 del Pacte de Ginebra i, per tant, el propi Consell de la Societat de Nacions? Tot dependrà, doncs, exclusivament, de la bona o mala voluntat dels dos aliats, als quals la noció de l'agressió provocada dona un ample camp d'interpretació.

Ni tan sols la *intercalació* de les potències signants del Pacte de Locarno no és suficient per suprimir les objeccions, car s'han fet experiments *immediats*, que demostren que hi ha l'intent d'arrossegar ja des d'ara i per a tot l'esdevenidor les potències que constitueixen la garantia de Locarno en la intimitat política d'una de les potències «garantides», de manera que tota futura decisió sigui influenciada, arribat el cas, en un sentit determinat.

Per altra banda, es vol treure importància a les noves objeccions alemanyes que criden l'atenció sobre el fet que el pacte franco-soviètic és tan compatible amb el pacte de Locarno com ho són els pactes signats precedentment entre França i Polònia i entre França i Txecoslovàquia.

Sense comptar que aquests dos pactes foren negociats abans del de Locarno, l'argumentació que se'ns oposa no fa més que confirmar les nostres reserves. Quan es signà el pacte de Locarno, no fou precisament Alemanya, sinó França qui, referint-se precisament als pactes signats amb Polònia i Txecoslovàquia, digué: «Mai més guerra a l'oest!» Les excepcions han de continuar essent excepcions. Si es taca avui dia el pacte de Locarno amb una nova excepció —el pacte franco-soviètic—, nosaltres ens permetrem de dir que el que s'intenta és transformar aquestes excepcions en una regla, la qual cosa amplia la zona d'inseguretat en una mesura tal, que la porta queda d'ara endavant oberta a tots els abusos.

Pel que es refereix a la «invitació» feta a Alemanya per adherir-se a aquest pacte, només poden prendre-se-la seriosament aquells que s'imaginen que els soviets podrien comptar seriosament entre els defensors del Rin, en cas d'una agressió francesa.

Per tant, totes les reserves formulades per Alemanya continuen en peu i són irrefutables. En la seva qualitat de potència europea, Alemanya, l'única afectada pel pacte franco-soviètic, té el dret de proclamar la responsabilitat dels que han treballat per a la conclusió d'aquest darrer, i de cridar l'atenció d'Europa sobre els perills del camí on l'està portant la política francesa.» — L. J.

EL REARMAMENT D'ANGLATERRA. — Després dels darrers debats celebrats a la Cambra dels Comuns, Anglaterra va a rearmar considerablement, després d'uns anys d'haver fet una política de desarmament. La importància d'aquesta mesura queda reflectida en la reacció bursàtil, segons es desprèn del següent comentari del «Manchester Guardian»:

«Els preus de les accions de les fàbriques de material d'aviació, així com de les societats metallúrgiques (ferro i acer), han arribat a còtitzacions rècords. En un sol dia s'han registrat alces iguals a les alces experimentades abans en el curs de tota una quinzena. Les accions de les fàbriques de motors, de la indústria pesada i de les fàbriques de ciment també han experimentat alces sorprenents.

Els especuladors del Stock Exchange de Londres es manifesten disposats a vendre les accions de les mines d'or per adquirir-ne de les mines de coure. Tothom parla de *defensa*, i hom es pregunta quina porció de

l'emprèstit de 300 milions de lliures esterlines destinarà el Govern al rearmament.

Heus ací una taula de cotitzacions amb comparacions molt alligornadores:

Valors	14 de gener	17 de febrer
Rolls Royce	8	8 7/8
De Havilland Air	68/1 1/2	82/0
Bristol Aeroplane	66/0	78/6
Haroker Aircraft	29/0	35/0
Napier	11/3	14/6
Vickers	20/6	26/3

L. J.

UNA SILUETA D'EDUARD HERRIOT. — Amb motiu de la crisi ministerial francesa que va promoure la dimissió de M. Laval, el periòdic més llegit dins el món diplomàtic, el *Journal de Genève*, ha publicat la següent silueta del conegut polític francès Herriot.

«Fins al present, la carrera de M. Herriot ha tingut sempre el mateix ritme. Va concertar una aliança electoral amb els socialistes i formar un govern de cartel. Aquest govern féu estralls. Llavors M. Herriot es va separar eventualment dels socialistes i col·laborà amb l'home que es va encarregar de reparar-los (per la qual cosa mereix públiques lloances). Després declarà que les seves conviccions l'obligaven a combatre'l. Més tard va renovar-se l'aliança electoral revolucionària i l'aventura del cartel. (Cartel en 1924; Unió nacional en 1926 amb M. Poincaré; cartel en 1932; Unió nacional en 1934 amb M. Doumergue)»

«Les precedents ratlles no han estat escrites avui. Són copiades d'una correspondència de París, inserida en aquestes mateixes pàgines el 30 d'octubre del 1934. Cal convenir que no necessiten cap retoc, sinó un complement. Després d'haver aparegut la caiguda de M. Doumergue, provocada per M. Herriot i els seus amics, va motivar a les primeries de l'estiu passat una situació financera desastrosa, i, com és d'habitud, M. Laval va ésser cridat a afrontar-la. M. Herriot fou invitat a col·laborar en el govern que tenia per missió remeiar els mals que la seva manera d'obrar havia provocat. Com d'habitud també, el batlle de Lió, al cap d'un curt temps, va donar a l'home que l'havia pres per col·laborador una empenta per a fer-lo caure. És la tornada de la cançó; si aquesta història us diverteix, la tornarem a començar.»

«Segurament, temps a venir, l'historiador s'admirarà que aquesta operació en dos temps hagi pogut ésser repetida amb tanta freqüència. Sembla que un cap de govern que pren en el seu equip un auxiliar, la trajectòria del qual no és gens difícil d'establir, hauria de saber el que l'espera irremeiablement i guardar-se, per tant, de lligar-s'hi.

En descàrrec de M. Laval, s'ha de dir que l'any passat no hauria probablement reeixit a constituir ministeri, o almenys, a assolir una

majoria, si hagués deixat de banda M. Herriot. No es pot dir el mateix de M. Poincaré ni de M. Doumergue; el primer llavors del pànic monetari del 1926, i el segon l'endemà del 6 de febrer del 1934, assoliren una situació que els hauria permès de fer tot el que els hagués plagut. Un i altre varen deixar passar l'ocasió, sempre fugissera, de fer una profunda reforma que hauria estalviat a França l'eternal recomençament d'una aventura alhora funesta i grotesca.

«¿Cóm és possible d'explicar-se, doncs, la decisió presa pel ministre d'Estat dimissionari? (1) A l'origen dels seus actes, cal cercar-hi sempre un incentiu de vanitat; perquè no es tracta pas d'un home que tingui tenebrosos propòsits, sinó d'una mena de gran «coquette», que no es pot passar gaire temps d'aclamacions, i que viu en l'esverament que algun amic polític li prengui la davantera en l'escena. Sofria de veure's en qualitat de segon dins el ministeri, i el seu neguit era major en considerar que, en la pròxima campanya electoral, un altre radical podia ésser més aplaudit que ell.»

»Des del mes passat, hom podia preveure què preparava. La seva dimissió de president del Comitè Executiu radical, presentada per un fútil pretext, va ésser determinada, com ha dit després, pel desig de posar-se en situació de torpedinar el ministeri Laval. Comptava amb la seva caiguda abans del 19 de gener, dia fixat per l'elecció del seu successor al carrer de Valois (2). Pensava que en aquestes condicions seria reelegit per aclamació per al càrrec interinament abandonat. Malauradament per a ell, els seus càlculs varen fallar. M. Laval, que, segons ell, seria tombat a la fi de desembre, amb motiu d'un debat sobre política exterior, li va fer la mala passada d'assolir majoria per una vintena de vots. Atacat de nou en ésser reobertes les Cambres, la va augmentar fins a una seixantena.»

»En aquestes condicions, M. Herriot no ha pogut recibir en la seva ambició. Despitat, va anunciar la seva dimissió la mateixa nit del triomf parlamentari de M. Laval, però ja era tard per a oposar la seva candidatura a la de M. Daladier per a la presidència radical.»

Fins aquí, l'articulista del *Journal de Genève*, fa, en realitat, una silueta de M. Herriot; el seu article, però, que té per títol «Les deux Edouard», acaba insinuant la del seu successor en el seu partit, M. Eduard Daladier, i, el que és més interessant, exposant la situació política de França des d'un pla superior, en breus paraules que, pel seu interès, mereixen no ésser negligides. Diuen així:

«M. Daladier l'ha vençut. Els dos caps radicals, que s'afalaguen en públic, i que senten una esgarrifosa gelosia l'un de l'altre, després d'aquesta lluita silenciosa, es detestaran encara una mica més.»

La posició recíproca dels dos Eduards, el de Lió i el d'Orange, és verament curiosa. El primer haurà aconseguit la caiguda del ministeri, però no de fer-se proclamar, com hauria volgut, cabdill oficial de les tropes radicals en les properes eleccions. El segon ha ocupat la seva plaça en l'organització extraparlamentària, i és convicció general que

(1) M. Herriot.

(2) L'elecció del nou president del partit.

el sol fet d'aparèixer en un ministeri comportaria la desfeta electoral del seu partit.»

«Sigui com vulgui, al carrer de Valois ha triomfat la tendència extremista en la persona de M. Daladier. Amb aquest triomf, ha quedat presoner del front popular. És un home que no té ampla visió, i al qual han fracassat sempre les iniciatives a les mans; hom ha dit amb fonament que té malastrugança. Això no vol dir que sigui improbable l'èxit del front popular en les eleccions pròximes (encara que bon xic menys del que alguns suposen), però indica que el partit radical-socialista, sota la seva direcció, es va a llançar a aventures que acabaran invariablement per perjudicar-lo».

«La situació política que es presenta després dels darrers incidents confirma en un tot l'opinió dels qui creuen que si no ve aviat una profunda reforma, el règim parlamentari francès seguirà degradant-se, fins que hom en tingui prou, sense que hi hagi possibilitat de dir a profit de qui resultarà la desfeta. Interinament, no en queda més que una caricatura. És una constatació davant la qual reculen bona cosa de gent, però que cal dir-la si s'ha de declarar la veritat. No és certament, per l'ordre republicà per qui treballen amb llurs rivalitats els dos Eduards i els seus adeptes. Quan hom pensa en les conseqüències eventuais d'aquestes gestes polítiques, sent la temptació de dir que no saben el que fan». — A.

**Aquest número de LA PARAULA CRISTIANA ha estat
revisat per la censura governativa**